TÀI LIỆU BỒI DƯỠNG HỌC SINH GIỎI MÔN GDCD 8
CHƯƠNG TRÌNH GDPT 2018
TỔNG QUAN TÀI LIỆU

I. Tài liệu được xây dựng theo bài (10 bài)

II. Kết cấu mỗi bài có 2 phần:

PHẦN I: NỘI DUNG KIẾN THỨC BỒI DƯỠNG HSG THEO CÁC BÀI

Mục 1. Kiến thức cơ bản của bài cần nắm của bài học;

Mục 2: Gồm các câu hỏi và bài tập bồi dưỡng gắn với chủ đề bài học (Mỗi bài có nhiều câu hỏi và bài tập có đáp án và hướng dẫn giải)

PHẦN II: CÁC CÂU HỎI NGHỊ LUẬN XÃ HỘI CÓ ĐÁP ÁN

BÀI 1

BÀI 1. TỰ HÀO TRUYỀN THỐNG DÂN TỘC VIỆT NAM

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN CỦA BÀI

1. Một số truyền thống dân tộc và giá trị của truyền thống dân tộc Việt Nam:

a. Dân tộc Việt Nam có nhiều truyền thống đáng tự hào như: yêu nước, đoàn kết, nhân nghĩa, cần cù lao động, hiếu học. tôn sư trọng đạo, hiếu thảo, uống nước nhớ nguồn,...

b. Truyền thống dân tộc góp phần tích cực vào quá trình phát triển của mỗi cá nhân, là nền tảng cho lòng tự hào, tự tôn, cho sự phát triển lành mạnh và hạnh phúc của mỗi người. Giá trị các truyền thống là nền tảng để xây dựng đất nước phát triển vững mạnh, là sức mạnh và bản sắc riêng của Việt Nam trong quá trình hội nhập quốc tế.

2. Biểu hiện của lòng tự hào về truyền thống dân tộc Việt Nam

a. Biểu hiện của lòng tự hào về truyền thống dân tộc được thể hiện thông qua thái độ, cảm xúc, lời nói, việc làm,... giữ gìn và phát huy các giá trị truyền thống dân tộc.

3. Những việc nên làm thể hiện lòng tự hào về truyền thống dân tộc:

+ Tìm hiểu về các truyền thống và giá trị truyền thống dân tộc qua những cầu chuyện lịch sử, tác phẩm văn học, hội hoạ, qua việc trò chuyện, lắng nghe ông bà, cha mẹ, các nghệ nhân, người làm nghề

truyền thống, các cựu chiến binh,...

+ Tham quan các bảo tàng nghệ thuật, lịch sử, các triển lãm văn hoá về truyền thống dân tộc.

+ Tham gia và hỗ trợ hoạt động quảng bá văn hoá, truyền thống dân tộc Việt Nam với bạn bè quốc tế.

+ Phê phán những việc làm trái ngược với truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

+ Tiếp nối những truyền thống tốt đẹp của dân tộc bằng những việc làm cụ thể, thiết thực, phù hợp với độ tuổi như chăm chỉ học tập, tham gia các câu lạc bộ tìm hiểu *về* lịch sử, văn hoá truyền thống dân tộc.

+ Kính trọng người lớn tuổi, trân trọng nhũng người lính, cựu chiến binh, thanh niên xung phong, Bà mẹ Việt Nam Anh hùng.

+ Tham gia, tìm hiểu và trân trọng các hoạt động "đền ơn đáp nghĩa" các ngày lễ kỉ niệm truyền thống của đất nước như ngày Thương binh liệt sĩ, ngày Nhà giáo Việt Nam, ngày Gia đình Việt Nam,...

4. Những việc làm không thể hiện lòng tự hào về truyền thống dân tộc Việt Nam:

+ Chề bai những giá trị truyền thống.

+ Thiếu tôn trọng, thiếu lễ phép với các thương binh, gia đình liệt sĩ, những người có công với cách mạng, Bà mẹ Việt Nam Anh hùng,...

+ Không chịu tìm hiểu về truyền thống dân tộc, các giá trị truyền thống dân tộc,...

5. Trách nhiệm của HS: Mỗi HS cần tìm hiểu để biết truyền thống vả các giá trị của truyền thống dân tộc Việt Nam. Từ đó tự hào về truyền thống dân tộc và có những việc làm phù hợp để thể hiện lòng tự hào như: tôn vinh các giá trị truyền thống dân tộc, chia sẻ, lan toả những giá trị tốt đẹp của truyền thống dân tộc Việt Nam với bạn bè quốc tế, kính trọng và biết ơn những người có công, tham gia các hoạt động đển ơn, đáp nghĩa, tham gia các hoạt động văn hoá, tôn vinh lịch sử, văn hoá dân tộc,... Bên cạnh đó, HS cũng cần phê phán và phản đối những việc làm trái ngược, không phù hợp truyền thống dân tộc.

II. CÁC CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP BỒI DƯỠNG

Câu 1. An thường tâm sự với các bạn : "Nói đến truyền thống của dân tộc Việt Nam, mình có mặc cảm thế nào ấy. So với thế giới, nước mình còn lạc hậu lắm. Ngoài truyền thống đánh giặc ra, dân tộc ta có truyền thống nào đáng tự hào đâu ?". Em có đồng ý với An không ? Vì sao ? Em sẽ nói gì với An ?

- Em không đồng ý với ý kiến của An.

- Bởi vì, dân tộc Việt Nam có truyền thống lâu đời. Với mấy nghìn năm văn hiến, chúng ta có thể tự hào về bề dày lịch sử của truyền thống dân tộc chứ không chỉ có truyền thống đánh giặc ngoại xâm (như ý nghĩ của An).

- Em sẽ nói: Chúng ta có nhiều truyền thống đáng tự hào. Chúng ta không chỉ có truyền thống đánh giặc giỏi mà chúng ta có truyền thống cần cù, chịu khó trong lao động, truyền thống "lấy nhân nghĩa để thắng hung tàn", "lấy chí nhân để thay cường bạo", truyền thống đoàn kết để chống giặc và bảo vệ Tổ quốc, truyền thống "tôn sư trọng đạo", truyền thống hiếu thảo, thuỷ chung... Những truyền thống đó thật đáng tự hào. Vì thế, chúng ta phải bảo vệ, giữ gìn và phát huy những truyền thống đó.

- Em sẽ :

+ Giới thiệu cho bạn biết về các truyền thống của dân tộc

+ Khuyên bạn phải biết tự hào, bảo vệ, giữ gìn và phát huy truyền thống tốt đẹp, giữ gìn bản sắc văn hóa của dân tộc.

+ Lên án, phê phán, ngăn chặn những hành vi làm tổn hại đến truyền thống của dân tộc

Câu 2. Cho tình huống: *Chị gái em là sinh viên đi du học ở nước ngoài, trong dịp về quê đón tết cổ truyền có dẫn theo một người bạn Nga tên là Natasa. Khi gia đình em bày biện mâm cỗ để cúng tổ tiên vào chiều 30 Tết, chị Natasa rất ngạc nhiên.*

Em hãy giới thiệu để chị ấy hiểu về phong tục thờ cúng tổ tiên của dân tộc Việt Nam.

- Dân tộc Việt Nam có nhiều truyền thống, phong tục tập quán tốt đẹp...

- Thờ cúng tổ tiên là một nét đẹp văn hoá đặc trưng của dân tộc Việt Nam...

- Thể hiện sự tưởng nhớ, biết ơn, kính trọng của con cháu đối với tổ tiên, ông bà, cha mẹ...

- Các gia đình bày biện mâm cỗ để cúng tổ tiên vào chiều 30 Tết là sự tiếp nối, kế thừa, phát triển những nét đẹp văn hoá của dân tộc, của các dòng họ.

- Giới thiệu được vài nét về một mâm cỗ ngày tết.

- Ở Việt Nam, tết cổ truyền là dịp để mọi người trong gia đình sum họp, thể hiện tình cảm của mình với người thân, họ hàng...

- Tiếp thêm sức mạnh cho mỗi thành viên trong gia đình...

Câu 3: Lễ hội truyền thống văn hóa là một trong những di sản văn hóa tiêu biểu của dân tộc Việt nam có nghĩa vô cùng to lớn. Thế nhưng hiện nay ở một số di tích lịch sử văn hóa hay một số lễ hội có một số người thiếu Ý thức văn hóa, văn minh khi tham gia lễ hội điều đó ảnh hưởng đến thuần phong mỹ tục của dân tộc.

Quan điểm, suy nghĩ của em về vấn đề trên?

- Khái quát về lễ hội văn hóa .

- Lễ hội văn hóa là di sản văn hóa phi vật thể.

- Lễ hội là một nét văn hóa tín ngưỡng đã có từ hang ngàn năm nay thể hiện phong tục, tập quán của từng địa phương của dân tộc việt Nam như lễ hội uống nước nhớ nguồn,…

- Thông qua lễ hội đã Giáo dục cho công dân mỗi người dân hiểu thêm về điều tốt đẹp, long biết ơn tổ tiên, dân tộc,các vị anh hung…việc kế thừa phát huy các gia trị di sản của đất nước.

+ Thực trạng: Hầu hết khi người dân tham gia lễ hội đều có thức văn hóa, văn minh. Hiện nay cả nước ta có hơn 8000 lễ. Ví dụ: Lễ hội đền Hùng- Phú Thọ, lễ hội chùa Hương, chọi trâu- Hải phòng….Đó là nét văn hóa tâm linh của người Việt Nam có y nghĩa to lớn là nét di sản văn hóa phi vật thể tiêu biểu, giúp con người có thể bình an, hạnh phúc,an lành. Đồng thời thể hiện long biết ơn tổ tiên.

Tuy nhiên: Vẫn còn tồn tại một số ít cá nhân thiếu thức văn hóa khi tham gia lễ hội có hành vi thái quá, lợi dụng có hành vi trái pháp luật, đạo đức: Xô đẩy nhau, đốt vàng mã…

Nguyên nhân:

- Vì lợi ích cá nhân..
- Do thiếu hiểu biết về văn hóa về lịch sử văn hóa của dân tộc.
- Không chấp hành quy định của ban tổ chức, pháp luật.
- Vì lợi nhuận, quá tin tin vào những hoạt động mê tín dị đoan.

Hậu quả:

- Tốn tiền bạc , công sức của nhân dân.
- Bê trễ công việc, ăn chơi, gây rối trật tự an ninh, mất mĩ quan..
- Ảnh hưởng đén truyền thống văn hóa dân tộc

Giải pháp:

Đối với nhà nước: Ban hành quy định pháp luật, xử lí nghiêm minh những hành vi làm biến tướng lễ hội; Tuyên truyền giáo dục ý thức văn hóa văn minh ở lễ hội .

Đối với cá nhân: Tuân thủ quy định của pháp luật; Tôn trọng bảo vệ phát huy các gía trị văn hóa; Phê phán tố cáo kịp thời các hành vi sai trái…

Kết luận : Khái quát lại vấn đề trên; Liên hệ bản thân…

Câu 4: Phân tích làm rõ quan điểm: *"truyền thống tôn sư trọng đạo củu dân tộc Việt Nam đang ngày bị mai một"*? Em sẽ làm gì để phát huy truyền thống đó?

- Em không đồng tình với quan điểm trên. Tô sư trọng đạo là một truyền thống quí báu của dân tộc VN, thể hiện lòng biết ơn đối với các thầy cô giáo. Cho đến nay thì truyền thống đó vẫn còn được giữ gìn và phát huy tốt.

Các thầy cô giáo vẫn ngày, đêm miệt mài, tận tuỵ dãy dỗ HS nên người. Vai trò của người thầy trong xã hội vẫn được coi trọng "không thầy đố mày làm nên". Học sinh tích cực học tập và rèn luyên để trở thành con ngoan, trò giỏi, cháu ngoan Bác Hồ. HS có tình cảm, thái độ làm vui lòng thầy cô giáo, có hành động đề ơn đáp nghĩa. Làm điều tốt đẹp để xứng đáng với thầy cô.

Tuy nhiên, trong nền kinh tế thị trường hiện nay do sự tác động mãnh mẽ của đồng tiền, của lối sống thực dụng, của các thói hư tật xấu cho nên truyền thống này cũng bị ảnh hưởng.

+ Có trương hợp người thầy làm mất danh dự của mình làm ảnh

hưởng đến truyền thống: đánh đập HS, xâm hại tình dục, vi phạm tệ nạn xã hội...

+ Có trường hợp HS có những hành động, việc làm, lời nói xúc phạm, thiếu tôn trọng thầy cô giáo

- Em sẽ:

- Làm trọn bổn phận của người HS: chăm ngoan, học giỏi

- Vâng lời thầy cô giáo và lễ độ với mọi người

- Thực hiện những lời dạy của thầy cô gioá, làm vui lòng thầy cô

- Thể hiện lòng biết ơn đối với thầy cô gioá: thường xuyên quan tâm. thăm hỏi, giúp đỡ thầy cô khi cần thiết

Câu 5: *Hãy nêu một số truyền thống tốt đẹp của dân tộc ta cần kế thừa và phát huy? Vì sao phải kế thừa và phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc? HS cần làm gì để góp phần giữ gìn và phát huy thống đó hãy nêu 1 số việc làm cụ thể?*

* Một số truyền thống: Yêu nhước chống giặc ngoại xâm, cần cù lao động, đoàn kết, tôn sư trọng đạo, hiếu thảo....

* Phải kế thừa và phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc đó là tài sản vô giá, góp phần tích cực vào sự phát triển của mỗi cá nhân và cả dân tộc

* Học sinh :

+ Tự hào, bảo vệ và phát huy truyền thống tốt đẹp, giữ gìn bản sắc văn hóa của dân tộc.

+ Lên án, phê phán, ngăn chặn những hành vi làm tổn hại đến truyền thống của dân tộc

Câu 6: *Theo em việc tiếp xúc giao lưu với nền văn hóa các dân tộc khác có làm mai một nền văn hóa truyền thống của dân tộc ta không? Vì sao?*

Trả lời:

Không làm mai một vì:

- Mỗi dân tộc muốn phát triển phải có sự giao lưu với các dân tộc khác với các nền văn hóa khác.

- Trong quá trình giao lưu đó dân tộc nào cũng cần tiếp thu được tinh hoa văn hóa của các dân tộc khác mà vẫn giữ được bản sắc riêng của mình,

đó chính là yếu tố làm nên cái riêng cái bản sắc của dân tộc.

- Nếu không biết kế thừa, giữ gìn, phát huy truyền thống của dân tộc thì mỗi dân tộc có thể bị đánh mất bản sắc riêng của mình và bị đồng hóa bởi dân tộc khác, các nền văn hóa khác.

Câu 7: Cha ông ta có câu:

"Muốn sang thì bắc cầu kiều

Muốn con hay chữ thì yêu kính thầy".

Đây là một truyền thống quý báu của dân tộc ta. Bằng vốn hiểu biết của mình, em hãy làm nổi bật truyền thống đó.

Yêu cầu học sinh trình bày được các nội dung sau:

- Truyền thống là những giá trị tinh thần được hình thành trong quá trình lịch sử lâu dài của dân tộc, được truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác.

- Khẳng định: Việt Nam có nhiều truyền thống tốt đẹp...

- Câu "*Muốn sang thì...*" nói đến truyền thống tôn sư trọng đạo. Đó là một truyền thống quý báu, tiêu biểu của dân tộc ta.

- Truyền thống này được thể hiện:

+ Trước đây...

+ Hiện nay...

- ý nghĩa:

+ Góp phần giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa của dân tộc Việt Nam

+ Tạo nên sức mạnh tinh thần...

- Phê phán một số biểu hiện làm mai một truyền thống: lãng quên, vô ơn...

- Liên hệ bản thân: Thể hiện sự kính trọng và biết ơn thầy cô giáo; cố gắng học tập, rèn luyện, khuyến khích người khác...

Câu 8: *Có bạn cho rằng: " Xã hội phát triển rồi không cần những truyền thống tốt đẹp nữa vì nó không phù hợp với thời đại" Em có đồng ý với ý*

kiến trên không? Vì sao?

Gợi ý làm bài

+ Không đồng ý: Vì xã hội có phát triển đến đâu cũng phải kế thừa phát huy những truyền thống tốt đẹp đó. Bởi vì mỗi quốc gia dân tộc dù phát triển đến trình độ nào cũng phải có bản sắc riêng. Bản sắc được tạo nên từ truyền thống văn hoá tốt đẹp.

Câu 9: Hưởng ứng đợt phát động thi đua lập thành tích chào mừng 35 năm ngày nhà giáo Việt Nam 20-11, là một học sinh để thể hiện lòng thành kính với thầy cô giáo em hãy giới thiệu một câu ca dao hoặc tục ngữ về chủ đề **" Tôn sư trọng đạo "** và trình bày hiểu biết của em về chủ đề đó .

Trả lời: Yêu cầu trình bày được các nội dung sau:

- Nêu được một câu ca dao hoặc tục ngữ đúng chủ đề tôn sư trọng đạo =>

- Nêu được: Tôn sư trọng đạo là tôn trọng, kính yêu và biết ơn đối với thầy cô giáo ở mọi lúc mọi nơi; coi trọng và làm theo những điều thầy cô dạy bảo, có những hành động đền đáp công ơn thầy cô giáo

- Nêu được ý nghĩa của tôn sư trọng đạo:

+ Đối với bản thân: tôn trọng và làm theo lời dạy của thầy cô sẽ giúp ta tiến bộ, trở nên người có ích cho gia đình và xã hội…

+ Đối với xã hội: tôn sư trọng đạo giúp các thầy cô giáo làm tốt trách nhiệm nặng nề và vẻ vang của mình là tạo nên những lớp người lao động trẻ tuổi đóng góp cho sự tiến bộ của xã hội…

+ Tôn sư trọng đạo là truyền thống tốt đẹp của dân tộc ta, chúng ta cần giữ gìn và phát huy. (so sánh trước đây, hiện nay)

- Nêu được những tình cảm thái độ cao đẹp trong cuộc sống hàng ngày thể hiện tôn sư trọng đạo …

- Phản ánh hiện tượng trái với tôn sư trọng đạo trong xã hội hiện nay (lấy ví dụ liên hệ …)

- Liên hệ bản thân, cảm xúc …

Câu 10: *Bác Hồ đã từng nói: "Dân ta có một lòng nồng nàn yêu nước. Đó một truyền thống quí báu của dân tộc ta..."*

Bằng hiểu biết và kiến thức đã học của mình, em hãy làm nổi bật tryền thống trên.

Yêu cầu trình bày được các nội dung sau :

- Truyền thống tốt đẹp của dân tộc là những giá trị tinh thần được hình thành trong quá trình lịch sử lâu dài của dân tộc, được truyền từ thế hệ này qua các thế hệ khác.

- Khẳng định được dân tộc Việt Nam có nhiều truyền thống tốt đẹp đáng tự hào như : Hiếu học, đoàn kết,tôn sư trọng đao,yêu nước…

- Khẳng định câu nói của Bác thể hiện truyền thống tiêu biểu của dân tộc Việt Nam đó là truyền thống yêu nước đã được thực tiễn lịch sử chứng minh…

- Truyền thống đó thể hiện :

+ Trước đây trong công việc xây dựng và bảo vệ đã được chứng minh qua các thời kỳ lịch sử; Từ thời bà Trưng, bà Triệu...đến thời đại Hồ Chí Minh nhiều người đã hy sinh, ngã xuống vì

+ Hiện nay: truyền thống này đang được kế thừa nhân dân ta đã và đang cống hiến sức mình để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc như lao động sản xuất giỏi, phòng chống thiên tai....

- Ý nghĩa :

+ Truyền thống tốt đẹp của dân tộc vô cùng quý giá ,góp phần tích cực vào quá trình phát triển của dân tộc và của mỗi cá nhân

+ Góp phần giữ gìn và phát huy bản săc văn hoá của dân tộc Viêt Nam

- Phê phán một số biểu hiện làm mai một truyền thống: Chạy theo lợi ích cá nhân làm ảnh hưởng đến lợi ích của đất nước, lười nhác, thích hưởng thụ….

- Liên hệ bản thân: Thể hiện lòng tự hào, giữ gìn và phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc. Lên án và ngăn chặn những hành vi làm tổn hại đến truyền thống của dân tộc.

Câu 11: Có người cho rằng: Kế thừa và phát huy truyền thống tốt đẹp của gia đình dòng họ dân tộc là phải giữ nguyên vẹn không được thay đổi bất cứ điều gì.

Em có đồng ý với ý kiến trên không? Vì sao? Những việc làm của em

để kế thừa phát huy truyền thống tốt đẹp của gia đình dòng họdân tộc?

Gợi ý trả lời:

* Không đồng ý. Vì:

- Truyền thống tốt đẹp của gia đình, dòng họ, dân tộc là những giá trị tinh thần được hình thành trong quá trình lịch sử lâu dài của gia đình, dòng họ, dân tộc được truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác.

- Kế thừa và phát huy truyền thống tốt đẹp của gia đình, dòng họ, dân tộc là bảo vệ, giữ gìn để các truyền thống đó không bị phai nhạt theo thời gian mà ngày càng phát triển phong phú, sâu đậm hơn.

- Việc " giữ nguyên vẹn" mới chỉ dừng lại ở việc kế thừa chứ chưa phát huy.

- Trong thực tế, cần phải học hỏi, tiếp thu làm phong phú thì truyền thống mới phù hợp thời đại và có sức sống lâu dài.

* Những việc làm:

- Sưu tầm, tìm hiểu, tự hào ...-> tuyên truyền những giá trị tốt đẹp của truyền thống...

- Lên án, phê phán những hành vi làm tổn hại đến các truyền thống …

- Có lối sống và cách ứng xử phù hợp với các giá trị đạo đức, văn hóa truyền thống như: chăm chỉ học tập, trung thực...

Câu 12: Trong cuốn tộc phả dòng họ Nguyễn Đình ở Nghệ An, mở đầu trang trọng truyền lại cháu con: "Muôn vật sinh ra là nhờ có đất trời, con người sinh ra là nhờ có Tổ tiên. Lòng biết ơn Tiên tổ từ bao đời nay đã là nét cao đẹp trong nhân cách con người. Biết ơn Tổ tiên, con người có thêm sức mạnh tinh thần để yêu giang san, xã tắc, có thêm hạnh phúc bền lâu với đời..."

Hỏi: a. Vì sao biết ơn Tiên tổ là nét cao đẹp trong nhân cách con người?

b. Em hiểu thế nào là truyền thống tốt đẹp của dân tộc? Truyền thống tốt đẹp của gia đình, dòng họ? Em và các bạn đã và sẽ làm gì để góp phần giữ gìn, phát huy truyền thống tốt đẹp của gia đình, dòng họ, dân tộc?

a.

+ Biết ơn Tiên tổ là sự bày tỏ thái độ trân trọng, tình cảm và những việc làm đền ơn, đáp nghĩa đối với Tổ tiên, ông bà, cha mẹ … đã sinh thành, nuôi dưỡng mỗi con người …

+ Là nét cao đẹp trong nhân cách con người vì:

- Là thể hiện của các phẩm chất đạo đức tốt đẹp của con người;

- Thể hiện sự trân trọng quá khứ tốt đẹp của ông cha; biết giữ gìn những truyền thống tốt đẹp của dòng họ (uống nước nhớ nguồn) …

- Là sự kế thừa những giá trị tinh thần… để vươn tới cuộc sống tốt đẹp, vượt qua những khó khăn…

b.

+ Truyền thống tốt đẹp của dân tộc: những giá trị tinh thần (những tư tưởng, đức tính, lối sống, cách ứng xử tốt đẹp…) hình thành trong quá trình lịch sử lâu dài của dân tộc, được truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác.

+ Ví dụ: Truyền thống yêu nước, …

+ Truyền thống tốt đẹp của gia đình, dòng họ: những giá trị tốt đẹp của gia đình, dòng họ được xây dựng, kế tiếp từ thế hệ này sang thế hệ khác…

+ Ví dụ: văn hóa, đạo đức …

+ Liên hệ được những việc tốt đẹp đã làm trong học tập, cuộc sống hàng ngày; tiếp nối, phát huy, góp phần làm cho các truyền thống của gia đình, dòng họ, dân tộc ngày càng phát triển: học tập tốt, vượt khó, yêu thương, quan tâm bạn bè, người thân …,

+ Những việc, dự định trong tương lai của bản thân…

Câu 13: Hoa đang là sinh viên, cô được sinh ra trong gia đình nghèo nhưng hiếu học ở một làng quê nghèo chiêm trũng. Cô luôn thấy xấu hổ vì điều này nên không bao giờ muốn nói về gia đình và quê hương mình. .

1. Em có suy nghĩ gì về quan điểm và thái độ của Hoa?

2.Qua câu chuyện trên, em có suy nghĩ như thế nào về việc giữ gìn và phát huy truyền thống dân tộc?

ĐA: - Thái độ của Hoa là tiêu cực, cần phê phán vì dù gia đình có nghèo nhưng vẫn nuôi Hoa ăn học, quê hương có nghèo nhưng vẫn có nhiều truyền thống đáng tự hào.

- Nếu là Hoa em sẽ cố gắng học thật tốt để sau này đem hết khả năng và tri thức góp phần xây dựng giúp cho quê hương thoát nghèo .

* Quan điểm về truyền thống:

- Là những giá trị tốt đẹp được hình thành trong quá trình lịch sử và

được truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác.

- Mỗi chúng ta phải giữ gìn và phát huy truyền thống vì đó là cội rễ, là bản sắc, là sức mạnh của mỗi dân tộc.

- Phê phán, ngăn chặn những hành vi làm tổn hại đến những truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

Câu 14: Có ý kiến cho rằng: Tất cả các phong tục tập quán tập quán của của các vùng miền đều là truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam.

a.Em có đồng ý với ý kiến đó không? vì sao?

b.Theo em truyền thông tốt đẹp của dân tộc có vai trò gì đối với dân tộc?

Gợi ý:

a. Em không đồng ý với ý kiến đó:

Vì tất cả các phong tục, tập quán của các vùng miền có những yếu tố truyền thống truyền thống tốt đẹp, tích cực thể hiện giá trị văn hóa bản sắc của dân tộc và cũng có những yếu tố truyền thống không phải là chủ yếu, không mang yếu tố tích cực, chủ yếu không còn phù hợp với thời đại ngày nay thì chúng ta không nên học tập ví dụ: tục lễ ma chay cưới hỏi rườm rà, mê tín dị đoan, Bắt vợ...

b) Truyền thống tốt đẹp của dân tộc vô cùng quý giá ,góp phần tích cực vào quá trình phát triển của dân tộc và của mỗi cá nhân.

Câu 15. Em hãy đọc nhận định dưới đây và trả lời câu hỏi:

"Trong cuộc chiến chống đại dịch Covid - 19, những giá trị tốt đẹp của văn hóa, con người Việt Nam ngày càng lan tỏa, chuyển hóa thành sức mạnh, tạo thành động lực để chúng ta vượt qua khó khăn, thực hiện "mục tiêu kép" vừa đẩy lùi được dịch bệnh, vừa phát triển kinh tế, bảo đảm an sinh xã hội."

a. Em hãy trình bày giá trị của các truyền thống dân tộc Việt Nam được thể hiện trong đại dịch Covid - 19

b. Em hãy nêu những việc làm cần thiết để giữ gìn, phát huy giá trị truyền thống của dân tộc Việt Nam.

a. Những giá trị truyền thống được thể hiện trong đại dịch Covid -19:

- Lá lành đùm lá rách
- Tương thân tương ái
- Đoàn kết

...

b. Để truyền thống dân tộc được gìn giữ thì tất cả các thế hiện trẻ cần biết đến những nét đẹp văn hoá dân tộc để truyền lại cho con cháu đời sau. Vậy thế hệ trẻ cần làm những công việc như:

- Tích cực tham gia những lễ hội truyền thống, trò chơi dân gian.

- Đi thăm quan các di tích lịch sử, tưởng nhớ công ơn của cha mẹ.

- Luôn đoàn kết, yêu thương nhau giữa anh em bạn bè.

- Luôn hiếu thảo với ông bà, nghe lời cha mẹ.

- Góp phần tích cực vào công cuộc đấu tranh giàng chủ quyền lãnh thổ về việc chủ quyền biển đảo của Việt Nam, tố cáo ngay những đơn vị có hành vi xấu đến truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

- Lên án, bài trừ những hành vi gây ảnh hưởng đến văn hóa dân tộc của học sinh: ăn mặc không đúng quy cách, ăn nói sử dụng từ mượn bừa bãi, tham gia vào các tệ nạn xã hội.

- Tìm tòi học hỏi những nét văn hoá, truyền thống của địa phương mình và trên cả nước.

- Tìm tòi học hỏi những lịch sử của dân tộc và đất nước ta.

- Luôn tự hào nói về văn hoá dân tộc trước bạn bè quốc tế

Câu 16. Theo em, vì sao tiếng Việt là niềm tư hào của dân tộc Việt Nam. Em có suy nghĩ gì về một số bạn trẻ hiện nay thích dùng ngôn ngữ "chat", viết tắt tùy ý, biến âm một cách cảm tính, sai chính tả,...? Bản thân em đã giữ gìn sự trong sáng của tiếng Việt như thế nào?

- Lao động và ngôn ngữ luôn là động lực chủ yếu trong lịch sử phát triển của loài người. Về sau này, khi quốc gia xuất hiện, ý thức về một đất nước thống nhất bao giờ cũng gắn liền với ý thức về một ngôn ngữ chung. Bên cạnh đó, ngôn ngữ còn góp phần tạo nên bản sắc văn hóa, phân biệt dân tộc này với dân tộc khác. Chính vì vậy mà tiếng nói, chữ viết là tài sản quý giá của mọi dân tộc trên thế giới, là niềm tự hào của mỗi con người. Tiếng Việt của nước ta cũng vậy.

- Ngôn ngữ chat được hiểu là ngôn ngữ sử dụng trên mạng xã hội của các bạn trẻ qua việc viết tắt, đơn giản hóa từ ngữ, biến âm một cách cảm tính, tùy tiện và thậm chí là viết sai chính tả vì vui thú. Một trong những biểu hiện của sự thay đổi ấy là ngôn ngữ “chat”, tiếng lóng đã xuất hiện trong quá trình giao tiếp và ngày càng có xu hướng lan rộng trong giới trẻ. Nó đã

lan rộng như một trào lưu từ nông thôn cho đến thành thị. Ban đầu, những từ mới, cách diễn đạt mới chỉ được một bộ phận giới trẻ chấp nhận. Thế nhưng sau đó, nhờ sự trợ giúp của các phương tiện công nghệ hiện đại như: điện thoại di động, mạng internet… tiếng lóng và ngôn ngữ "chat" nhanh chóng được lan rộng và trở nên phổ biến khắp giới trẻ. Và ngay trong việc giao tiếp hàng ngày, tiếng lóng cũng được giới trẻ "hồn nhiên" sử dụng. Việc giới trẻ sử dụng ngôn ngữ "chat" đã và đang gây ra rất nhiều hậu quả khác nhau. Ngôn ngữ "chat" đã và đang khiến cho chúng ta mất đi sự giàu đẹp vốn có của Tiếng Việt. Không ít trường hợp ta nhận thấy các bạn trẻ không biết viết từ sao cho đúng. Các bạn đang sử dụng ngôn ngữ chat như một thói quen sai lệch để dần dần vốn từ của các bạn bị mai một theo thời gian. Thậm chí, tư duy, thói quen hình thành ngôn ngữ chat cũng làm con người đang bị biến chất đi một phần nào đó về nhận thức, về suy nghĩ. Ngôn ngữ giàu đẹp của chúng ta bị tác động tiêu cực và trở nên nhí nhố, trở nên xấu xí trong nhận thức, tiềm thức của mọi người. Nếu cứ tiếp tục thì điều này sẽ làm Tiếng Việt mất đi sắc thái đẹp tươi sẵn có và đánh mất đi bản sắc văn hóa Việt. Thời đại càng hiện đại, càng xô bồ, sử dụng ngôn ngữ chat lạm dụng sẽ làm xấu cuộc đời và làm xấu chính chúng ta.

Khi nói chuyện với bạn bè nước ngoài em sẽ cố gắng giới thiệu tiếng Việt và cách phát âm cho các bạn đọc theo để lan tỏa vẻ đẹp tiếng Việt với các bạn nước khác.

Câu 17: Em hãy viết đoạn văn bày tỏ lòng tự hào của bản thân đối với truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam và đề xuất những việc làm cụ thể để giữ gìn, phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam (truyền thống hiếu học, yêu nước, hiếu thảo...)

Gợi ý tham khảo:

Mỗi một quốc gia lại có bản sắc văn hóa dân tộc khác nhau tạo nên sự đa dạng về văn hóa toàn cầu. Là một công dân của đất nước, chúng ta cần có ý thức và trách nhiệm giữ gìn bản sắc văn hóa của dân tộc, quê hương mình. Bản sắc văn hóa dân tộc là giá trị cốt lõi nhất của nền văn hóa, thể hiện tâm hồn, cốt cách, tình cảm, lý trí, sức mạnh của dân tộc, tạo nên chất keo kết nối các cộng đồng người gắn bó, đoàn kết với nhau để cùng tồn tại và phát triển. Những giá trị của bản sắc văn hóa dân tộc là một trong những động lực to lớn đảm bảo sự ổn định và phát triển bền vững của quốc gia dân tộc. Bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam được hình thành, phát triển gắn liền với lịch sử dựng nước, giữ nước và quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội. Bản sắc văn hóa dân tộc là tổng hòa những giá trị văn hóa bền vững, phản ánh diện mạo, sắc thái, cốt cách, tâm hồn, tâm lý… của một

dân tộc, được thường xuyên hun đúc, bổ sung và lan tỏa trong lịch sử dân tộc, trở thành tài sản tinh thần đặc sắc, tạo nên sức mạnh gắn kết cộng đồng và để phân biệt sự khác nhau giữa dân tộc này với dân tộc khác trong cộng đồng nhân loại. Thế hệ trẻ là những người nắm giữ tương lai của đất nước, bởi vậy, nâng cao ý thức giữ gìn bản sắc văn hoá dân tộc là một điều vô cùng cần thiết. Mỗi thanh niên, thiếu niên phải thực sự thấy được giá trị của văn hoá dân tộc dù có đi đâu, sống ở nơi nào, con người đó vẫn luôn là người dân nước Việt. Cần phải kế thừa phát huy nhưng đồng thời cũng phải phát triển nó lên bằng cách kết hợp có lựa chọn với những yếu tố văn hoá mới tích cực. Từ đó hình thành một nền văn hoá Việt Nam vừa truyền thống, vừa hiện đại, đa dạng, vừa thống nhất, đảm bảo được yêu cầu "hoà nhập nhưng không hoà tan" trong một thời đại mới. Thực hiện điều này là trọng trách, là nghĩa vụ của mỗi công dân, của mỗi thanh, thiếu niên hôm nay.

BÀI 2. TÔN TRỌNG SỰ ĐA DẠNG CÁC DÂN TỘC

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN CẦN NẮM CỦA BÀI

1. Sự đa dạng của các dân tộc và các nền văn hoá trên thế giới

- Mỗi dân tộc đều có những nét riêng về tính cách, truyền thống, phong tục tập quán, ngôn ngữ,... Đó là những vốn quý của nhân loại cần được tôn trọng, kế thừa và phát triển.

- Tôn trọng sự đa dạng của các dân tộc và các nền văn hoá trên thế giới là tôn trọng tính cách, truyền thống, phong tục tập quán,... của các dân tộc; luôn tích cực tìm hiểu và tiếp thu những giá trị tốt đẹp của các dân tộc; đồng thời thể hiện lòng tự hào chính đáng về dân tộc mình; phê phán những hành vi kì thị, phân biệt chủng tộc và văn hoá.

2. Ý nghĩa cùa việc tôn trọng sự đa dạng cùa các dân tộc và các nển văn hoá trên thế giới

- Tôn trọng sự đa dạng của các dân tộc và các nền văn hoá trên thế giới tạo cơ hội để chúng ta có thêm hiểu biết; tiếp thu những tinh hoa văn hoá của các dân tộc khác; làm phong phú thêm những giá trị cua dản tộc mình; củng cố niềm tin, sự đồng cảm, hoà hợp và tăng cường tình hữu nghị, hoà bình, hợp tác giữa các quốc gia trên thế giới.

3. Thực hiện việc tôn trọng sự đa dạng của các dân tộc và các nền văn hoá trên thế giới:

+ Tôn trọng tính cách, truyền thống, phong tục tập quán,... của các dân tộc;

+ Luôn tích cực tìm hiểu và tiếp thu những giá trị tốt đẹp của các dân tộc; đồng thời thể hiện lòng tự hào chính đáng về dân tộc mình;

+ Phê phán những hành vi kì thị, phân biệt chủng tộc và văn hóa.

II. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP BỒI DƯỠNG

Câu 1: ***Hiện nay có rất nhiều thanh niên bắt chước các mốt quần áo và tóc của người nước ngoài. Hãy nêu quan điểm của em về vấn đề này?***

Trả lời:

- Hiện nay, có rất nhiều thanh niên bắt chước mốt quần áo và đầu tóc của nước ngoài. Em không tán thành với việc làm của các thanh niên đó vì:

- Đó là sự bắt chước mù quáng, máy móc.

- Việc tiếp thu văn hóa nước ngoài phải có chọn lọc, phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh của ta – phù hợp với truyền thống tốt đẹp của dân tộc. Sự giản dị, chân thật là vẻ đẹp của mỗi con người

Câu 2: Toàn và Hòa đang tranh luận với nhau. Toàn nói: ***"Ở những nước đang phát triển không có gì đáng học tập vì họ lạc hậu lắm, chỉ những nước phát triển có kinh tế, khoa học – kỹ thuật tiên tiến mới có nhiều thành tựu đáng cho ta học tập".*** **Trái lại, Hòa bảo:** ***"Ngay cả ở những nước đang phát triển cũng có nhiều mặt mà ta cần học tập".***

Em đồng ý với ý kiến của bạn nào vì sao?

- Đồng ý với ý kiến của bạn Hoà.

Vì những nước đang phát triển tuy có thể còn nghèo nàn và lạc hậu nhưng đã có những giá trị văn hoá mang bản sắc dân tộc, mang tính truyền thống cần học tập.

VD: Việt Nam là một nước đang phát triển nhưng chúng ta cũng có những giá trị, di sản văn hoá đóng góp vào nền văn hoá nhân loại như (Vịnh Hạ long, Cố Đô Huế, Phố cổ Hội An, Thánh địa Mỹ Sơn...); chúng ta có truyền thống yêu nước, cần cù lao động, đạo lý làm người...

Câu 3. Tình huống: Khi tìm hiểu về ẩm thực của các nước trên thế giới, bạn H cùng các bạn đọc và xem nhiều đoạn phim ngắn về cách ăn uống

của các nước. Bạn M bỗng dưng cười to và có thái độ khá tiêu cực khi xem đến đoạn ăn bốc bằng tay của một số quốc gia. Bạn M bảo: "Ăn như thế này mất vệ sinh và kém văn minh quá". Cả lớp đều quay lại nhìn bạn M.

Câu hỏi:

- Em có đồng tình với hành động của bạn M không? Vì sao?

- Nếu là bạn của M, em sẽ khuyên bạn M như thế nào?

- Em không đồng tình với hành động của bạn M, vì:

+ Mỗi quốc gia, dân tộc có những đặc trưng văn hóa riêng biệt. Ví dụ: người Ấn Độ dùng tay bốc đồ ăn vì họ cho rằng: đồ ăn thức uống mà họ có được là do đáng tối cao ban cho, nên phải đón lấy bằng tay trần một cách thành kính.

+ Hành động của M đã cho thấy, M chưa biết tôn trọng sự đa dạng dân tộc và các nền văn hóa trên thế giới.

- Nếu là bạn của M, em sẽ khuyên bạn:

+ Giữ trật tự và chăm chú theo dõi đoạn phim về cách ăn uống của các nước.

+ Nên tôn trọng sự đa dạng dân tộc và các nền văn hóa trên thế giới.

+ Tìm hiểu thêm (qua sách, báo, Internet,…) về các văn hóa truyền thống của các dân tộc khác trên thế giới nhằm nâng cao vốn hiểu biết của bản thân.

Câu 4. Tình huống: Bạn K và bạn N đi xem văn nghệ ở trường. Khi đến tiết mục văn nghệ của lớp 8B, một bạn người nào biểu diễn tiết mục hát múa truyền thống của đất nước mình. Bạn K tập trung lắng nghe nhưng bạn N lại cười đùa với một số bạn khác.....

Em có nhận xét gì về lời nói, việc làm của bạn N và bạn K trong tình huống trên?

Bạn K tập trung lắng nghe là thể hiện sự tôn trọng với bạn và nền văn hóa nước bạn. Mỗi người đều cần tôn trọng tiếng nói, trang phục, tập quán, nghi thức của nước bạn để học hỏi, thành tựu của các dân tộc, các nền văn hóa khác trên thế giới..

Câu 5. Tình huống: Đoàn làm phim đến gần Trường Trung học cơ sở A để quay hình cho bộ phim truyền hình sắp ra mắt. Trong đoàn làm phim, có

một diễn viên người da màu....

Theo em, lời nói và hành vi của bạn T có phù hợp hay không? Vì sao?

Lời nói của bạn T không phù hợp vì mỗi người đều cần tôn trọng tiếng nói, trang phục, tập quán, nghi thức của nước bạn để học hỏi, thành tựu của các dân tộc, các nền văn hóa khác trên thế giới..

BÀI 3. LAO ĐỘNG CẦN CÙ, SÁNG TẠO

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN CẦN NẮM CỦA BÀI

1. Khái niệm và biểu hiện của cần cù, sáng lạo trong lao động:

- Lao động cần cù là chăm chi, chịu khó làm việc một cách thường xuyên, phấn đấu het mình vì công việc.

- Lao động sáng tạo là luôn luôn suy nghĩ, cải tiến để tìm tòi cái mới, tìm ra cách giải quyết tối ưu nhằm không ngừng nâng cao chất lượng, hiệu quả lao động.

- Biểu hiện của lao động cần cù: chăm chỉ, chịu khỏ làm việc một cách thường xuyên.

- Biểu hiện của lao động sáng tạo: luôn luôn suy nghĩ, tìm tòi, cái tiến phương pháp để lao động có hiệu quả; nghiêm khắc sửa chữa sai lầm, rút ra bài học kinh nghiệm cho bán thân.

2. Ý nghĩa của cần cù, sáng tạo trong lao động

*** Cần cù, sáng tạo trong lao động giúp con người:**

- Hoàn thiện và phát triển phẩm Chat, năng lực của mỗi cá nhân để nâng cao hiệu quá lao động, góp phần xây dựng quê hương, đất nước.

- Tạo ra được nhiều giá trị vật chất, tinh thần góp phan cải thiện và nâng cao đời sống.

- Được mọi người yêu quý, tôn trọng.

*** Để rèn luyện đức tính cần cù, sáng tạo trong lao động, chúng ta cần: chăm chỉ, chịu khó làm việc một cách thường xuyên; luôn luôn suy nghĩ, tìm tòi, cải tiến phương pháp để lao động có hiệu quả; nghiêm khắc sửa chữa sai lầm, rút ra bài học kinh nghiệm cho bản thân.**

II. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP BỒI DƯỠNG

Câu 1. Có quan điểm cho rằng: "Cần cù, sáng tạo không phải do bẩm sinh mà là kết quả của sự rèn luyện". Em hãy xây dựng và trình bày bài thuyết trình để thể hiện suy nghĩ của mình.

Gợi ý:

Để thành công trong cuộc sống, mỗi con người cần hình thành và rèn luyện cho mình nhiều đức tính tốt đẹp. Một trong những đức tính cần có là tính cần cù và sáng tạo trong học tập, lao động. Đặc biệt là đối với lứa tuổi học sinh, những con người trẻ tuổi đang từng ngày kiên trì rèn luyện mình trên ghế nhà trường.

Cần cù là chăm chỉ, chuyên cần, chịu khó trong công việc. Biểu hiện của cần cù là làm việc thường xuyên, đều đặn, không ngừng nỗ lực vượt qua khó khăn, thử thách. Sáng tạo là say mê nghiên cứu, tìm tòi trong lao động. Sự sáng tạo được thể hiện qua những hành động, như: luôn suy nghĩ, tìm và phát hiện ra cách làm mới hiệu quả để đem lại kết quả cao hơn trong công việc.

Cần cù, sáng tạo là phẩm chất cần thiết, là điều kiện giúp con người nâng cao vốn hiểu biết, rèn luyện các kĩ năng, tiết kiệm thời gian và đạt hiệu quả cao trong công việc, góp phần xây dựng quê hương, đất nước. Người có tinh thần cần cù, sáng tạo trong học tập, lao động,… sẽ luôn được mọi người yêu mến, quý trọng.

Để rèn luyện sự cần cù, sáng tạo, trước hết, chúng ta phải có ý thức tự rèn luyện bản thân tốt đẹp theo chuẩn mực xã hội. Từ ý thức đi đến hành động cụ thể trong công việc và trong đời sống thường ngày. Trong học tập, phải biết tuân thủ nội quy, kỉ luật trường lớp. Đi học chuyên cần, đều đặn, không trốn tiết hay viện lí do để nghỉ học. Gặp bài học khó không nản chí mà phải tìm cách thấu hiểu và giải quyết cho kì được. Trong lao động, phải biết tìm tòi sáng tạo. Mỗi ngày một suy nghĩ mới sẽ làm cho cuộc sống thêm tươi vui, tinh thần vững mạnh. Chăm chỉ làm việc nhà, không ngại khó, tiết kiệm… Tích cực giúp đỡ người khác. Trong việc rèn luyện thân thể, luôn kiên trì tập thể dục thể thao. Tích cực cùng mọi người giữ gìn vệ sinh, bảo vệ môi trường sống lành mạnh, tiến bộ…

Các bạn thân mến, thành tựu không phải được gặt hái bằng trí tuệ hay khả năng thiên bẩm, mà được gặt hái chính bằng lòng kiên trì, sự chăm chỉ và sáng tạo. Do đó, chúng ta hãy rèn luyện đức tính chăm chỉ, sáng tạo ngay từ hôm nay, ngay từ những việc làm nhỏ nhất!

Câu 2. Theo em vì sao cần rèn luyện đức tính cần cù sáng tạo trong lao động? Nêu những việc rần làm đề rèn luvện đức tính cần cùsáng tạo trong lao động.

- Cần phải rèn luyện đức tính cần cù, sáng tạo trong lao động, vì:

+ Cần cù, sáng tạo trong lao động giúp con người hoàn thiện và phát triển phẩm chất, năng lực của mỗi cá nhân để nâng cao hiệu quả lao động, góp phần xây dựng quê hương, đất nước.

+ Người có đức tính cần cù, sáng tạo trong lao động sẽ được mọi người yêu quý và tôn trọng.

- Những việc cần làm để rèn luyện đức tính cần cù, sáng tạo trong lao động:

+ Chăm chỉ, nỗ lực, vượt qua khó khăn, thử thách.

+ Luôn say mê tìm tòi, học hỏi để tìm ra những cách thức làm việc phù hợp để đạt hiệu quả cao trong công việc.

+ Trân trọng thành quả lao động, quý trọng và học hỏi những tấm gương cần cù, sáng tạo trong học tập và lao động.

+ Phê phán biểu hiện chây lười, thụ động trong học tập, lao động.

Câu 3. Em hãy đọc tình huống sau và trả lời câu hỏi

Tình huống. Bạn V là học sinh lớp 8A và khá năng nổ trong học tập. Dù học trực tiếp hay trực tuyến, bạn V vẫn tham gia đầy đủ, nghiêm túc. Trong thời gian học trực tuyến, bạn V đã tự tìm hiểu các phần mềm ứng dụng để nâng cao hiệu quả học tập và chia sẻ với các bạn. Trong khi đó, bạn M là bạn học cùng lớp với bạn V, lại thường xuyên chơi điện tử trong các giờ học trực tuyến. Khi bạn V góp ý thì bạn M cho rằng: "Mình thấy bạn tốn thời gian tìm hiểu vô ích. Không cần thiết phải áp dụng các phần mềm thì vẫn học được mà. Học trực tuyến có ai kiểm tra kĩ đâu mà lo".

Câu hỏi:

- Em có đồng ý với đánh giá của bạn M về bạn V không? Vì sao?

- Em có lời khuyên gì với những bạn chưa có thói quen cần cù, sáng tạo trong lao động?

Trả lời:

- Em không đồng tình với đánh giá của bạn M về bạn V. Vì:

+ Những việc làm của bạn V cho thấy bạn V đã có thái độ tích cực, luôn chăm chỉ, cần cù và sáng tạo trong học tập. Thái độ học tập đúng đắn ấy đã giúp bạn V đạt được kết quả cao, được thầy cô và bạn bè quý mến, đồng thời cũng giúp đỡ được nhiều bạn học sinh khác. Vì vậy, chúng ta nên cổ vũ, khuyến khích và học tập theo bạn V.

+ Những hành động và lời đánh giá của bạn M cho thấy, bạn M còn lười biếng, chưa chăm chỉ, nỗ lực và sáng tạo trong học tập.

- Lời khuyên với những bạn chưa có thói quen cần cù, sáng tạo:

+ Cần cù và sáng tạo trong học tập, lao động là những đức tính tốt đẹp mà mỗi người cần phải có và rèn luyện trong cuộc sống hằng ngày.

+ Cần cù và sáng tạo trong học tập, lao động sẽ giúp chúng ta đạt được nhiều thành công trong cuộc sống và nhận được sự yêu mến, quý trọng của mọi người.

+ Cần cù và sáng tạo không phải là khả năng thiên bẩm, đó là kết quả của sự rèn luyện. Do đó, chúng ta hãy rèn luyện những đức tính này ngay từ hôm nay, ngay từ những việc làm nhỏ nhất.

Câu 4: Em hãy kể tên những việc làm cụ thể để thể hiện sự cần cù, sáng tạo của bản thân trong học tập và cuộc sống.

Trả lời:

- Những việc làm cụ thể để thể hiện sự cần cù, sáng tạo của bản thân:

+ Thường xuyên giúp đỡ bố mẹ những công việc phù hợp với sức khỏe, lứa tuổi, như: quét dọn nhà cửa, rửa bát, nấu những món ăn đơn giản, chăm sóc em,…

+ Luôn cố gắng hết mình để hoàn thành những nhiệm vụ học tập được giao.

+ Suy nghĩ, tìm tòi những phương pháp học tập mới, khoa học và hiệu quả hơn. Ví dụ như: tổng kết kiến thức đã học bằng sơ đồ tư duy; học tiếng Anh thông qua việc đọc truyện tranh song ngữ,…

+ Tái chế các phế liệu thành đồ thủ công để sử dụng hoặc đem bán. Ví dụ: làm ống đựng đồ dùng học tập từ bìa carton; làm chuông gió từ vỏ chai nhựa,…

+ …

Câu 5. Tình huống: Bạn Ninh và bạn Hải là học sinh lớp 8, rất chăm chỉ, cần mẫn học tập.Ngoài giờ học, cả hai bạn còn tham gia các hoạt động ngoại khoá và làm đồ thủ công mang bán. Thu nhập có được từ những hoạt động trên, hai bạn đã gửi vào quỹ khuyến học của trường để chia sẻ với các bạn học sinh có hoàn cảnh khó khăn.

Câu hỏi:

- Em có nhận xét gì về việc làm của bạn Ninh, bạn Hải và rút ra bài học cho bản thân?

- Em đã làm gì để thể hiện sự cần cù, sáng tạo trong lao động?

- Nhận xét: việc làm của bạn Ninh và bạn Hải đã cho thấy hai bạn có đức tính chăm chỉ, cần cù và sáng tạo trong quá trình học tập, lao động. Đồng thời, hai bạn cũng biết quan tâm, yêu thương và chia sẻ với những người có hoàn cảnh khó khăn.

=> Bài học rút ra: cần rèn luyện đức tính chăm chỉ, sáng tạo và yêu thương mọi người.

- Những việc làm thể hiện sự cần cù, sáng tạo trong lao động của bản thân em:

+ Thường xuyên giúp đỡ bố mẹ những công việc phù hợp với sức khỏe, lứa tuổi, như: quét dọn nhà cửa, rửa bát, nấu những món ăn đơn giản, chăm sóc em,…

+ Luôn cố gắng hết mình để hoàn thành những nhiệm vụ được giao.

+ Suy nghĩ, tìm tòi những phương pháp học tập mới, khoa học và hiệu quả hơn. Ví dụ như: tổng kết kiến thức đã học bằng sơ đồ tư duy; học tiếng Anh thông qua việc đọc truyện tranh song ngữ,…

+ Tái chế các phế liệu thành đồ thủ công để sử dụng hoặc đem bán. Ví dụ: làm ống đựng đồ dùng học tập từ bìa carton; làm chuông gió từ vỏ chai nhựa,…

Câu 6. Tình huống: Cách đây vài tháng, bạn Danh cùng em trai xin phép

mẹ trồng rau trên sản thượng. Hai anh em tận dụng những vật dụng có thể tái chế để trồng rau, vừa tiết kiệm được một khoản chi phí, vừa có thể bảo vệ môi trường. Hằng ngày, cả hai thay phiên nhau chăm bón cho cây. Sân thượng giờ đây đã có một khu vườn xanh mướt. Các thành viên trong gia đình không chỉ ủng hộ mà còn giúp sức cho hai anh em để có một vườn rau tươi tốt.

Câu hỏi:

- Em có nhận xét gì về việc làm của bạn Danh và em trai?

- Theo em, việc làm của bạn Danh và em trai mang lại ý nghĩa gì?

- Nhận xét: hai anh em bạn Danh đã rất sáng tạo và chăm chỉ trong lao động. Các bạn vừa có ý thức tiết kiệm lại vừa có ý thức bảo vệ sức khỏe cho chính bản thân, gia đình và bảo vệ môi trường.

- Ý nghĩa: Việc làm của bạn Danh và em trai đã:

+ Giúp gia đình bạn Danh tiết kiệm được một khoản chi phí cho việc mua thực phẩm hằng ngày; đồng thời, gia đình có ra sạch để sử dụng, sức khỏe của các thành viên được đảm bảo hơn.

+ Giúp hạn chế rác thải ra môi trường (vì hai bạn đã tận dụng những vật dụng cũ để trồng rau).

BÀI 4. BẢO VỆ LẼ PHẢI

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN CẦN NẮM CỦA BÀI

1. Sự cần thiết phải bảo vệ lẽ phải:

- Lẽ phải là những điều đúng đắn, phù hợp với đạo lí và lợi ích chung của xã hội.

- Bảo vệ lẽ phải là công nhận, ủng hộ, tuân theo và bảo vệ những điều đúng đắn; biết điều chỉnh suy nghĩ, hành vi của mình theo lẽ phải; không chấp nhận và không làm những việc sai trái.

- Việc bảo vệ lẽ phải giúp mỗi người có cách ứng xử phù hợp; góp phần đẩy lùi cái sai, cái xấu, để làm lành mạnh mối quan hệ xã hội thúc đẩy xã hội ổn định, phát triển; củng cố niềm tin của con người vào cộng đồng, pháp luật và lương tri. Người biết bảo vệ lẽ phải sẽ được mọi người yêu quý, kính trọng và tĨĨ1 tưởng.

- Nếu không biết bảo vệ lẽ phải, lợi ích chính đáng của mỗi cá nhân và cộng đồng sẽ bị vi phạm, gây mất ổn định xã hội, làm mất niễm tin của con người vào cộng đồng, pháp luật và lương tri.

2. Những việc cần làm để bảo vệ lẽ phải:

*** Để bảo vệ lẽ phải, mỗi người cần:**

+ Tôn trọng, công nhận, ủng hộ, tuân theo và bảo vệ những điều đúng đắn;

+ Biết điểu chỉnh suy nghĩ và hành vi của mình theo hướng tích cực;

+ Phê phán, đấu tranh vớ́i nhũng hành vi sai trái, không hợp lẽ phải

*** Học sinh cần thực hiện được việc bảo vệ lẽ phải bằng lời nói và hành động cụ thể, phù hợp với lứa tuổi; khích lệ, động viên bạn bè cỏ thái đọ, hành vi bảo vệ lẽ phải, phê phán thái độ, hánh vi không bảo vệ lẽ phải.**

II. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP BỒI DƯỠNG

Câu 1. Em hãy bình luận quan điểm: Để bảo vệ lẽ phải, chúng ta cần phải có tinh thần khách quan, lòng kiên trì và dũng cảm.

Để bảo vệ lẽ phải, chúng ta cần có tinh thần khách quan, lòng kiên trì và dũng cảm. Tinh thần khách quan mới là cần thiết để có thể đối diện với mọi tình huống bằng cách lắng nghe và cân nhắc các quan điểm khác nhau. Lòng kiên trì giúp bảo vệ lẽ phải bởi vì nó giúp con người thể hiện sự nghiêm túc, trung thành và bền vững trong việc thực hiện mục tiêu của mình. Còn dũng cảm là thế mạnh mà cho phép con người cố gắng làm các điều khích lệ nhất mà không bị ảnh hưởng bởi những khó khăn và thử thách.

Câu 2. Tình huống: Trên đường đi học về, bạn P rủ bạn K vào cửa hàng tạp hoá mua quà vặt. Khi ra khỏi cửa hàng, bạn P phát hiện và nói với bạn K là cô chủ cửa hàng đã đưa thừa 20 000 đồng cho mình. Bạn P định lấy

số tiền đó để đi chơi điện tử nhưng bạn K không đồng tình. Bạn K khuyên bạn P không nên làm như vậy vì cô bán hàng phải làm việc vất vả mới kiếm được tiền. Bạn P cho rằng, cô chủ không biết nên có lấy luôn cũng không sao. Thấy vậy, bạn K quyết liệt phản đối và nói rằng: "Tớ sẽ nghỉ chơi với cậu nếu cậu vẫn cố tình lấy số tiền này".

- Theo em, hành vi của bạn P có phù hợp không? Vì sao?

- Khi gặp những thái độ, việc làm sai trái của người khác, em thường làm gì?

- Nhận xét: hành vi của bạn P không phù hợp, vì: P biết cô bán hàng trả thừa tiền cho mình, nhưng P vẫn im lặng và tỏ thái độ muốn chiếm đoạt số tiền đó nhằm mục đích đi chơi điện tử.

- Khi gặp những thái độ, việc làm sai trái của người khác, em thường:

+ Phân tích, góp ý chỉ cho họ thấy lỗi sai và những hậu quả khi thực hiện hành vi đó.

+ Khuyên mọi người hãy dũng cảm nhận trách nhiệm khi phạm phải sai lầm và cố gắng sửa chữa, thay đổi để không phạm phải lỗi sai ấy nữa.

Câu 3. Tình huống: Giờ tan trường, cô giáo vô tình thấy bạn Dũng đang nhắc nhở hai bạn học sinh khác có hành vi vẽ lên tường rào của nhà trường. Trong tiết sinh hoạt chủ nhiệm đầu tuần, cô giáo đã tuyên dương việc làm của bạn Dũng trước lớp. Cả lớp rất vui và vỗ tay tán thưởng bạn. Bạn Dũng cảm ơn cô giáo, các bạn và bày tỏ hi vọng cả lớp sẽ tiếp tục có thái độ, hành vi phù hợp để bảo vệ những điều đúng đắn.

- Em có suy nghĩ gì về hành động của bạn Dũng? Chúng ta có nên học tập bạn Dũng không? Vì sao?

- Theo em, làm thế nào để khích lệ, động viên bạn bè bảo vệ lẽ phải?

Nhận xét: hành động của bạn Dũng cho thấy bạn đã có ý thức:

+ Tuân thủ quy định nội quy, bảo vệ cảnh quan của trường - lớp;

+ Biết phê phán, góp ý trước những hành vi chưa đẹp, chưa chuẩn mực.

=> Như vậy, Dũng là người biết tôn trọng và bảo vệ lẽ phải. Chúng ta nên học tập theo bạn Dũng.

- Để khích lệ, động viên bạn bè bảo vệ lẽ phải, em cần:

+ Tự mình làm gương (có những lời nói, hành vi phù hợp; có thái độ và hành động tôn trọng, bảo vệ lẽ phải).

+ Tâm sự, chia sẻ, phân tích để bạn bè hiểu được ý nghĩa, giá trị của việc bảo vệ lẽ phải.

Câu 4. **Tình huống:** Vào giờ ra chơi, có một bạn trong lớp bị mất tiền và nghi ngờ bạn K là người lấy nên đã nói với lớp trưởng. Sau đó, lớp trưởng đến hỏi bạn K để làm rõ sự việc. Ngay lúc đó, bạn V là bạn ngồi cùng bàn, mặc dù không thích bạn K nhưng đã lên tiếng để minh oan cho bạn K. Bạn V nói với lớp trưởng: "Thời điểm đó, bạn K đang sân trường". Khi bạn K hỏi bạn V vì sao lại giúp mình, bạn V đáp: "Sự thật thì cần được bảo vệ bạn ạ!".

Câu hỏi:

- Em có đồng tình với cách ứng xử của bạn V không? Vì sao?

- Nếu là bạn K, em sẽ nói gì với bạn V?

*** Trả lời :**

- Em đồng tình với cách ứng xử của bạn V. Vì: về phương diện tình cảm cá nhân, giữa V và K chưa có sự thân thiết, nhưng V vẫn lựa chọn việc minh oan cho K, không để K chịu oan sai, như vậy: cách ứng xử này cho thấy V đã biết tôn trọng và bảo vệ sự thật, lẽ phải.

- Nếu là bạn K em sẽ nói với V rằng: *"Cảm ơn cậu rất nhiều! Lời nói của cậu đã giúp mình được minh oan, bảo vệ được danh dự, nhân phẩm của bản thân! Có thể trước đây, chúng ta chưa hiểu nhau, nên có sự xa cách một chút. Nhưng từ bây giờ, mình sẽ mở lòng, tâm sự và chia sẻ với cậu nhiều hơn! Minh cũng mong có thể xây dựng tình cảm bạn bà thân thiết hơn với cậu!"*

Câu 5. **Tình huống:** Trên đường đi học về, bạn T vô tình chứng kiến cảnh bạn M đang bị nhóm của bạn K đe doạ. Thấy bạn T đi đến, bạn K cảnh cáo rằng: "Nếu không muốn bị đòn thì phải giữ im lặng". Bạn Vì sợ bị liên luỵ nên bạn T đã từ chối khi bạn M yêu cầu làm chứng để tố cáo nhóm của bạn K với giáo viên chủ nhiệm.

Câu hỏi:

- Em có đồng tình với hành động của bạn T không? Vì sao?

- *Nếu là bạn T, em sẽ làm gì?*

*** Trả lời :**

- Em không đồng tình với hành động của bạn T. Vì:

+ Việc bạn T giữ im lặng đã gián tiếp ủng hộ cho hành động bạo lực học đường của nhóm bạn K và gây tổn thương cho bạn M.

+ Mặt khác, cách hành xử của T cũng cho thấy T chưa biết cách tôn trọng và bảo vệ lẽ phải.

- Nếu là bạn T, em sẽ:

+ Động viên, an ủi bạn M. Giúp đỡ bạn M xử lí vết thương (nếu có).

+ Báo cáo sự việc với giáo viên chủ nhiệm hoặc những người lớn tin cậy để nhờ sự trợ giúp từ họ.

Câu 6. Tì**nh huống.** Bạn M là học sinh lớp 8A. Bạn M siêng năng học tập và tích cực tham gia các hoạt động phong trào do nhà trường, địa phương tổ chức. Sau mỗi hoạt động, bạn M thường đăng các hình ảnh lên trang mạng xã hội của cá nhân. Do không thích bạn M nên bạn C hay vào bình luận theo hướng tiêu cực và cho rằng, bạn M cố tình thể hiện, khoe khoang. Đã vậy, bạn C còn rủ rê các bạn khác cùng vào mạng xã hội nói xấu bạn M. Bạn M rất buồn và tự nhủ: "Mình có làm gì sai đâu mà bạn C lại đối xử với mình như vậy". Bạn M định gặp bạn C để trao đổi nhưng chưa biết nên nói như thế nào.

Câu hỏi: *Nếu là bạn M, em sẽ ứng xử tình huống trên như thế nào?*

Giải quyết tình huống : Nếu là bạn M, em nên:

+ Gặp mặt, trao đổi thẳng thắn với bạn C để giải quyết khúc mắc (nếu có) giữa mình và C (trong lúc trao đổi, cần chú ý: giữ thái độ bình tĩnh, ôn hòa; tránh những thái độ và lời nói mang tính tiêu cực, thách thức).

+ Giải thích để C hiểu: việc mình đăng ảnh lên mạng xã hội không nhằm mục đích khoe khoang, mà chỉ muốn lưu giữ những kỉ niệm đẹp của bản

thân trong quá trình tham gia hoạt động ngoại khóa; đồng thời cũng muốn lan tỏa và khuyến khích, cổ vũ các bạn khác cùng tham gia.

+ Phân tích để C hiểu: việc C và nhóm bạn vào mạng xã hội để nói xấu M đã gây tổn thương đến M và đây cũng là một biểu hiện của hành vi bạo lực học đường. Khuyên C và các bạn hãy chấm dứt hành động đó.

+ Trong trường hợp, sau khi tâm sự, trao đổi với C, bạn C không thay đổi mà vẫn tiếp diễn những hành vi trên, M nên trao đổi sự việc với bố mẹ, thầy cô giáo hoặc những người lớn tin cậy để nhờ sự trợ giúp từ họ.

BÀI 5. BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG VÀ TÀI NGUYÊN THIÊN NHIÊN

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN CẦN NẮM CỦA BÀI

1. Sự cân thiết phải bào vệ môi trường và tài nguyên thiên nhiên

- Môi trường và tài nguyên thiên nhiên cỏ tầm quan trọng đặc biệt đối với đời sống của con người, là cơ sở để phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội, tạo cho con người phương tiện sinh sống, phát triển trí tuệ, đạo đức, tinh thần.

- Bảo vệ môi trường sẽ giúp cho môi trường trong lành, sạch đẹp, bảo đảm cân bằng sinh thái; ngăn chặn, khắc phục các hậu quả xấu do con người và thiên nhiên gây ra. Bảo vệ tài nguyên thiên nhiên sẽ giúp cho nguồn tài nguyên thiên nhiên không bị cạn kiệt.

2. Quy định cơ ban cùa pháp luật về bào vệ môi trường, tài nguyên thiên nhiên

Pháp luật Việt Nam quy định:

- Nghiêm cấm các hoạt động chặt phá, lấn chiếm, đốt rừng; đưa chất cháy nổ, săn bắn, nuôi nhốt, giết, tàng trữ, buôn bán động vật rừng trái quy định; khai thác tài nguyên thiên nhiên trái quy định của pháp luật.

- Chì được tiến hành hoạt động khoáng sản khi được cơ quan quản li

nhà nước có thẩm quyền cho phép.

- Nghiêm cấm huỷ hoại nguồn lợi thuỷ sản ,nơi cư trú của các loài thuỷ sản; khai thác, nuôi trồng thuỷ sản anh hưởng đến môi trường sống.

- Nghiêm cấm đổ chát thải, chát độc hại làm ô nhiễm, suy thoái, cạn kiệt nguồn nước; xả thải khi độc hại trực tiếp vào nguồn nước, vào lòng đất; khai thác trái phép khoáng sản, cát sỏi trên sông, suối, kênh rạch, gây sạt lớ, biến dạng dòng chảy;...

3. Một số biện pháp bào vệ môi trường và tài nguyên thiên nhiên:

Để thực hiện hiệu quả các mục tiêu bảo vệ môi trường, tài nguyên thiên nhiên cần thực hiện đồng bộ các giải pháp bảo vệ môi trường, giảm thiểu và kiểm soát ô nhiễm môi trường tiến tới phục hồi môi trường các khu vực đã bị ô nhiễm như:

- Chấp hành các quy định pháp luật về bảo vệ tài nguyên, môi trường.

- Tích cực tham gia vào các phong trào, hoạt đọng bảo vệ môi trường tại địa phương

- Thường xuyên tổ chức tuyên truyền nâng cao nhận thức bảo vệ môi trường cho người dân, cộng đồng, doanh nghiệp, thực hiện tăng trưởng xanh, phát triển kinh tế it chất thải, kinh tế tuần hoàn, trồng rừng,...

- Nghiêm cấm mọi hoạt động làm suy kiệt nguồn tài nguyên, huỷ hoại môi trường.

- Phê phán, đấu tranh với các hành vi gây ô nhiễm môi trường và phá hoại tài nguyên thiên nhiên.

4. trách nhiệm của HS trong việc bảo vệ môi trường và tài nguyên thiên

Một số hành động và việc làm nào để bảo vệ môi trường và tài nguyên thiên nhiên của em:

+ Không xả rác bừa bãi;

+ Hạn chế sử dụng túi ni lông, đồ nhựa;

+ Tiết kiệm điện, nước,...

+ Đi bộ hoặc sử dụng xe đạp hay phương tiện giao thông công cộng (xe bus, tàu điện,…) khi di chuyển.

+ Nghiêm túc chấp hành các quy định của pháp luật về bảo vệ môi trường và tài nguyên thiên nhiên;

+ Tích cực hưởng ứng, tham gia các phong trào, hoạt động bảo vệ môi trường tại địa phương. Ví dụ: hưởng ứng phong trào Ngày Trái Đất; tham gia các hoạt động dọn dẹp rác thải tại địa phương; tham gia Ngày hội "Môi trường Xanh – Nếp sống xanh",…

II. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP BỒI DƯỠNG

Câu 1: *Theo em vì sao trong những năm gần đây mưa bão lũ lụt hạn hán....thừng xuyên xảy ra ở nước ta và nhiều nơi trên thế giới? Điều đó ảnh hưởng như thế nào đối với đời sống con người?*

*** Nguyên nhân:**

- Do con người không bảo vệ, giữ gỡn môi trường, TNTN, gây ô nhiễm môi trừng, cạn kiệt TNTN, mất cân băng sinh thái

- Những hoạt động của con người đã gây hại đối với môi trường và TNTN như đổ rác thải, chất thải bừ bãi, sử dụng phân bón hoá học, thuốc BVTV quá mức qui định, đốt phá rừng...

*** ảnh hưởng:**

+ Gây thiệt hại nghiêm trọng về tài sản, tính mạng con người, gây đau thương mất mát cho nhiều gia đình

+ Làm ngừng trễ các hoạt động SX, giao thông, ảnh hửng xấu đến điều kiện sống của ác gia đình bị thiên tai và KT của đát nước.

Câu 2 : *Em hãy cho biết thế nào là ô nhiễm môi trường? Nêu nguyên nhân gây ô nhiễm môi trường? Hãy đề xuất một số biện pháp để khắc phục tình trạng ô nhiễm môi trường ở nước ta hiện nay?*

- Ô nhiễm môi trường là hiện tượng môi trường tự nhiên bị bẩn, đồng thời các tính chất vật lí, hoá học của môi trường bị thay đổi, gây tác hại tới đời sống con người và các sinh vật khác.

*** Nguyên nhân:**

- Ô nhiễm môi trường chủ yếu do hoạt động của con người gây ra:

+ Các chất khí, khói, bụi và rác thải thải ra từ hoạt động sản xuất CN và sinh hoạt của con người

+ Ô nhiễm do hoá chất bảo vệ thực vật và các chất độc hoá học: thuốc trừ sâu, diệt cỏ, chất độc da cam, chất phóng xạ..

- ô nhiễm môi trường còn do hạot động của tự nhiên: núi lửa phun trào nhan thạch gây nhiều bụi bặm, thiên tai tai, lũ lụt làm cho nhiều vi sinh vật gây bênh phát triển...

*** Biện pháp :**

- Tăng cường công tác tuyên truyền và giáo dục để nâng cao hiểu biết và ý thức của mọi người về phòng chống ô nhiễm môi trường.

- Xử lý chất thải công nghiệp và sinh hoạt, cải tiến công nghệ để có thể sản xuất ít gây ô nhiễm môi trường.

- Sử dụng các loại năng lượng sạch thân thiện với môi trường như năng lượng gió, năng lượng mặt trời...

- Xây dựng nhiều công viên xanh, trồng cây xanh trong các đô thị và các tuyến đường để hạn chế bụi và điều hoà khí hậu.

- Xây dựng nhà máy, xí nghiệp, khu công nghiệp xa khu dân cư

- Hạn chế gây tiếng ồn của các phương tiện giao thông

Câu 3: Thế nào là môi trường? Vai trò của môi trường và trách nhiệm của bản thân đối với vấn đề bảo vệ môi trường hiện nay?

- Khái niệm: Môi trường là toàn bộ các yếu tố tự nhiên và vật chất nhân tạo bao quanh con người, có ảnh hưởng đến đời sống, sản xuất, sự tồn tại và phát triển của con người và sinh vật.

+ Những điều kiện sẵn có trong tự nhiên: rừng cây, đồi núi, sông hồ, tài nguyên...

+ Những yếu tố do con người tạo ra: nhà máy, đường sá, công trình thuỷ lợi, khói bụi, chất thải

- Vai trò của môi trường:

+ Môi trường là không gian sinh sống cho con người và thế giới sinh vật

+ Môi trường là nơi chứa đựng các nguồn TNTN cần thiết cho đời sống và sản xuất của con người.

+ Môi trường là nơi chứa đựng các chất thải của đời sống và sản xuất.

+ Môi trường là nơi lưu trữ và cung cấp các thông tin cho con người về: Lịch sử địa chất, lịch sử xuất hiện và phát triển của thế giới loài người, những tín hiệu báo động sớm về các hiểm hoạ của tự nhiên.

- Trách nhiệm của HS :

+ Thực hiện tốt các qui định của PL về BVMT và TNTN

+ Tuyên truyền nhắc nhở mọi người cùng thực hiện việc bảo vệ môi trường và TNTN.

+ Nếu thấy các hiện tượng làm ô nhiễm môi trường phải nhắc nhở hoặc báo cáo với các cơ quan có thẩm quyền để xử lí

+ Tham gia tích cực vào các hoạt động BVMT do nhà trường hoặc địa phương tổ chức.

Câu 4: Đọc tình huống và trả lời câu hỏi: Bố con ông Quốc là thợ sửa xe đạp, xe máy. Mỗi khi có chậu nước bẩn, đầy dầu mỡ là ông Quốc xử lí bằng cách đổ ngay xuống dòng sông bên cạnh. Đôi lần, Hoàng nói với bố là không nên đổ nước như thế, vì sẽ làm ô nhiễm dòng sông quê mình. Ông Quốc nói: "Sông chảy liên tục thế, đổ nước bẩn xuống sông là nó trôi đi ngay thôi, sao mà ô nhiễm được!".

Em đồng ý với ý kiến của ai trong hai ý kiến trên? Giải thích vì sao?

* Em đồng ý với ý kiến của Hoàng là không nên đổ nước bẩn, dầu mỡ xuống dòng sông vì sẽ làm ô nhiễm dòng sông.

* Giải thích:

- Nước bẩn, nước đầy dầu mỡ sẽ làm cho nước bị ô nhiễm, có thể sẽ làm cho con sông bị đục ngầu hoặc tắc nghẽn…

- Pháp luật đã quy định nghiêm cấm thải dầu mỡ, hóa chất độc hại… chưa xử lí vào nguồn nước.

Câu 5. Em hãy cho biết tài nguyên rừng có ý nghĩa như thế nào đối với cuộc sống của con người. Theo em, việc bảo vệ và khai thác hợp lí tài nguyên thiên nhiên có ý nghĩa như thế nào đối với cuộc sống của người dân và sự phát triển của mỗi quốc gia?

* Ý nghĩa của tài nguyên rừng đối với cuộc sống con người:

+ Cung cấp ô-xy, giữ không khí trong lành.

+ Điều tiết nước, phòng chống lũ lụt, xói mòn và sạt lở đất.

+ Bảo vệ độ phì nhiêu và bồi dưỡng tiềm năng của tài nguyên đất.

+ Cung cấp nguồn gỗ, củi,… cho các hoạt động phát triển kinh tế của con người.

+ Các loài động, thực vật trong rừng cũng là một nguồn cung cấp thực phẩm, dược phẩm có giá trị cao và cung cấp nguồn gen quý để nghiên cứu khoa học,…

+ Tài nguyên rừng cũng góp phần phát triển hoạt động du lịch sinh thái, du lịch thám hiểm,… của con người.

*** Việc bảo vệ và khai thác hợp lí tài nguyên thiên nhiên có ý nghĩa vô cùng to lớn đối với cuộc sống của người dân và sự phát triển của mỗi quốc gia:**

- Đối với người dân: con người khai thác tài nguyên thiên nhiên để phục vụ cuộc sống của con người.

- Đối với mỗi quốc gia: tài nguyên thiên nhiên đóng một vai trò vô cùng quan trọng đối với nền kinh tế cũng như sự phát triển ổn định của đất nước. Tài nguyên thiên nhiên là điều kiện cần để giúp phát triển nền kinh tế, mỗi khi chúng ta biết cách khai thác những tài nguyên thiền nhiên này một cách hợp lí và hiệu quả sẽ giúp nền kinh tế phát triển tốt hơn. Những tài nguyên như quặng kim loại (sắt, đồng, vàng, bạc,...) sẽ giúp nễn kinh tế phát triển, giúp phát triển các ngành sản xuất công nghiệp, nông nghiệp, sản xuất thuỷ tinh, vật liệu xây dựng, sành sú,... Ngoài ra, tài nguyên thiên nhiên còn tạo ra nguồn tích luỹ vốn ban đầu cho công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước; thu hút vốn đầu tư nước ngoài.

Câu 6. Bằng kiến thức của mình, em hãy giải thích tại sao bảo vệ môi trường và tài nguyên thiên nhiên là vấn đề bức xúc toàn cầu hiện nay?

Như chúng ta đã biết, môi trường là toàn bộ các điều kiện tự nhiên bao quanh con người tác động đến đời sống, sự tồn tại và phát triển của con người và thiên nhiên. Còn tài nguyên thiên nhiên là những của cải vật chất sẵn có trong tự nhiên mà con người có thể khai thác, chế biến sử dụng phục vụ cuộc sống con người.

Như vậy, môi trường và tài nguyên thiên nhiên đều là những yếu tố rất quan trọng trong cuộc sống con người. cụ thể là:

+ Tạo nên cơ sở vật chất để phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội, tạo cho con người phương tiện sinh sống, phát triển trí tuệ, đạo đức, tinh thần.

+ Môi trường trong sạch đảm bảo cân bằng sinh thái sẽ tạo điều kiện thuật lợi cho con người đem hết khả năng của mình để phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội…

Nhìn vào thực tế hiện nay, môi trường và tài nguyên thiên nhiên đang bị đe doạ bởi chất thải của các nhà máy, xí nghiệp, các công ty, vv... bởi sự thiếu hiểu biết và thiếu ý thức của con người đã làm cho môi trường bị ô nhiễm nặng nề, tài nguyên thiên nhiên cạn kiệt, thiên tai lũ lụt thường xuyên xảy ra. Vì vậy, bảo vệ môi trường và tài nguyên thiên nhiên và trách nhiệm của mọi người và toàn xã hội.

Là một học sinh, em nhận thấy để bảo vệ môi trường và tài nguyên thiên nhiên, em cần phải:

- Có ý thức giữ môi trường trong sạch và bảo vệ tài nguyên thiên nhiên.

- Tích cực tham gia các hoạt động bảo vệ môi trường và tài nguyên thiên nhiên như: Tham gia vệ sinh công cộng, trồng cây gây rừng, bảo vệ tài nguyên thiên nhiên, bảo vệ động thực vật, thuỷ - hải sản, nguồn nước vv...

- Tuyên truyền cho những người xung quanh cùng tích cực tham gia bảo vệ môi trường và tài nguyên thiên nhiên.

Câu 7. T**ình huống 1.** Anh D và anh T là đôi bạn thân. Hôm nay, anh D có dịp về quê của anh T chơi. Anh T rủ anh D đến hồ phía sau nhà để câu cá. Mặc dù ngồi rất lâu nhưng anh D vẫn chưa câu được con cá nào. Anh D cảm thấy mất kiên nhẫn và nói với anh T: "Câu mãi chẳng được gì, chán thật". Suy nghĩ một lúc, anh T quyết định đi mượn máy kích điện để bắt cá.

Câu hỏi:

- Em có nhận xét gì về việc làm của anh T?

- Nếu là anh D, em sẽ làm gì?

- Nhận xét: Việc sử dụng máy kích điện để bắt cá của anh T là trái với quy định của pháp luật về bảo vệ tài nguyên thủy sản (Khoản 7 Điều 7 Luật Thủy sản năm 2017); đồng thời gây những hậu quả nghiêm trọng, như:

+ Làm chết hàng loạt các loài thủy sản, thủy sinh trong vùng nước;

+ Những thủy sản bị nhiễm điện còn sống sót sẽ không phát triển được và mất khả năng sinh sản, trứng và ấu trùng cũng bị hủy diệt hoàn toàn.

+ Gây nguy hiểm đến sức khỏe, thậm chí là tính mạng của người sử dụng.

- Nếu là anh D, em sẽ:

+ Phân tích để anh T hiểu: hành động dùng kích điện đánh bắt cá đã vi phạm Khoản 7 Điều 7 trong Luật Thủy sản. Hành vi này có thể bị xử phạt từ 3 đến 5 triệu đồng. Mặt khác, sẽ gây ảnh hưởng lâu dài đến hệ sinh thái và sự đa dạng sinh vật và có thể gây nguy hiểm cho bản thân cùng những người xung quanh.

+ Khuyên anh T không nên sử dụng kích điện để đánh bắt cá.

Câu 8. ....

BÀI 6. XÁC ĐỊNH MỤC TIÊU CÁ NHÂN

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN CẦN NẮM CỦA BÀI

1. Khái niệm mục tiêu cá nhân và các loại mục tiêu cá nhân:

- Mục tiêu cá nhân là những kết quả cụ thể mà mỗi người mong muốn đạt được trong một khoảng thời gian nhất định.

Phân loại mục tiêu cá nhàn:

+ Mục tiêu cá nhân có thể được phân loại theo lĩnh vực: phát triển bản thân, gia đình, bạn bè, sức khoẻ, học tập, tài chính, cống hiến xã hội,..

+ Mục tiêu cá nhân cỏ thể được phân loại theo thời gian: mục tieu ngắn, mục tiêu dài hạn.

2. Sự cần thiết phải xác định mục tiêu cả nhân

- Việc xác định mục tiêu cá nhân sẽ giúp mỗi người có động lực hơn trong cuộc sống, hoàn thiện bản thân, hướng đến những mục đích cao đẹp và thực hiện được những ước mơ của mình.

- Một người sống không có mục tiêu sẽ giống như con thuyền đi trên biển mà không có la bàn định hướng, rất dễ bị mất phương hướng và lạc đường.

3. Cách xác định mục tiêu cá nhân và lập kế hoạch thực hiện mục tiêu

cá nhân:

- Cách xác định mục tiêu cá nhân: Một mục tiêu cá nhân cần phải cụ thể, đo lường được, có thể đạt được, có liên quan và có thời hạn xác định

- Các bước lập kế hoạch thực hiện mục tiêu cá nhân:

1/ Liệt kê những việc cần làm đề đạt được mục tiêu.

2/ Ưu tiên công việc cần thực hiện trước.

3/ Xác định thời gian và nguồn lực cần thiết.

4/ Thường xuyên đánh giá việc thực hiện mục tiêu của bản thân.

5/ Điều chỉnh cách thức thực hiện nếu hoàn cảnh thay đổi.

6/ Cam kết thực hiện kế hoạch

II. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP BỒI DƯỠNG

Câu 1. Đầu năm học, P quyét tâm đạt danh hiệu học sinh giỏi. P đã liệt kê các việc cần làm ở trên lớp và ở nahf. Hai tuần đầu, P thực hiện rất tốt, nhưng sau đó P chủ quan cho rằng mình có đủ khả năng để đạt được mục tiêu đặt ra, không cần tính toán các công việc cụ thể mỗi ngày. P tự nhủ cứ để tất cả bài tập vào cuối tuần làm một loáng là xong. Nhưng đến cuối tuần, P ngập trong đống bài mà không thể hoàn thành. Nhiều tuần trôi qua như vậy và cũng sắp đến kì thi học kì, P có vẻ nản lòng với mục tiêu đặt ra từ đầu năm.

a) Em hãy nhận xét việc thực hiện mục tiêu của P

b) Nếu là bạn của P, em sẽ đưa ra lời khuyên cho P như thế nào?

a) P không thực hiện được mục tiêu mà mình đặt ra chỉ vì chủ quan về khả năng của bản thân mình, dễ dàng bỏ cuộc, dễ chán nản, thiếu quyết tâm và kiên định khi thực hiện mục tiêu đặt ra.

b) Nếu là bạn của P, em sẽ khuyên P làm theo những việc mà P đã liệt kê ra;cùng rủ P đặt ra mục tiêu đạt danh hiệu học sinh giỏi để cả hai cùng phấn đấu.

BÀI 7. PHÒNG CHỐNG BẠO LỰC GIA ĐÌNH

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN CẦN NẮM CỦA BÀI

1. Bạo lực gia đình - các hình thức và hậu quả:

*** Bạo lực gia đình là hành vi cố ý của thành viên gia đình, gầy tổn hại hoặc có khả năng gây tổn hại về thể chất, tinh thần, kinh tế đối với các thành viền khác trong gia đình.**

*** Bạo lực gia đình thể hiện dưới những hình thức phổ biến như sau:**

- Bạo lực về thề chất: là hành vi ngược đãi, đánh đập làm tổn thương tới sức khoẻ, tính mạng của thành viên gia đình.

- Bạo lực về tinlì thần: là những lời nói, thái độ, hành vi làm tổn thương tới danh dự, nhân phảm, tâm li của thành viên gia đình.

- Bạo lực về kinh tế: là hành vi xâm phạm tới các quyền lợi về kinh tế của thành viên gia đình (quyền sở hữu tài sản, quyền tự do lao động,...).

- Bạo lực về tình dục: là hành vi mang tính chất cưỡng ép trong các quan hệ tình dục giữa các thành viên gia đình, kè cả việc cưỡng ép sinh con.

*** Bạo lực gia đình gây ảnh hưởng xấu đến hạnh phúc gia đình và trật tự xã hội, gây thương tích về thản thể, thậm chí gây tử vong; làm tổn thương về tinh thần đối với những người bị bạo lực;...**

2. Một số quy định của pháp luật về phòng, chống bạo lực gia đình

Việc phòng, chống bạo lực gia đình được Nhà nước quy định trong Luật Phòng, chống bạo lực gia đình và một số văn bản luật khác (Hiến pháp, Bộ luật Dân sự, Bộ luật Hình sự, Luật Hôn nhân và Gia đình, LuạtTrẻ em hiện hành,...).

3. Cách phòng, chống bạo lực gia đình:

Cách phòng, chống bạo lực gia đình:

- Để phòng tránh bạo lực gia đình: Tôn trọng, bình đẳng, chia sẻ, yêu thương các thành vien trong gia đình; kiềm che cảm xúc tiêu cực; rời khỏi nơi cỏ nguy cơ xảy ra bạo lực gia đình, nói vơi người đáng tin cậy đề nhờ can thiệp. Không nên dùng lời nói, thái độ tiêu cực đề tỏ thái độ thách thức, nhờ người khác can thiệp bằng cách thức tiêu cực.

- Khi xảy ra bạo lực gia đình: cần bình tĩnh, kiềm chế cảm xúc, tìm đường thoát, chủ động nhờ người giúp đỡ. Không nên dùng lời nói, thái độ tiêu cực hoặc sử dụng hành vi bạo lực đé đáp trả.

+ Để xử lí hậu quả của bạo lực gia đình: Nên thông báo sự việc với người thân, nhũng người đáng tin cậy; nhờ sự trợ giúp từ bệnh viện, cơ sở tư vấn tâm lí, tổ hoà giải,... Không nên: giấu giếm, bao che cho đối phương; tự tìm cách giải quyết bằng nhũng biện pháp tiêu cực.

- Cần phê phán, đấu tranh chống những hành vi bạo lực trong gia đình và cộng đồng.

II. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP BỒI DƯỠNG

Câu 1. Em hãy tranh biện với các bạn để bày tỏ thái độ trước quan niệm: "Chuyện nhà, đóng cửa bảo nhau" khi xảy ra các hành vi bạo lực gia đình.

Em không đồng tình hoàn toàn với quan niệm: " "Chuyện nhà, đóng cửa bảo " khi xảy ra các hành vi bạo lực gia đình. Bởi vì, nếu là những hành vi bạo lực gia đình không nghiêm trọng thì có thể bỏ qua, hoặc hành vi bạo lực gia đình này chỉ xảy ra một đến hai lần. Nếu hành vi bạo lực gia đình xảy ra quá hoặc đặc biệt nghiêm trọng, xảy ra với tần suất liên tục thì nên báo với cơ quan, chức năng.

Câu 2. Theo em nguyên nhân dẫn đến bạo lực gia đình là gì?

Nguyên nhân của bạo lực gia đình.

- Nguyên nhân dẫn đến bạo lực gia đình do các tệ nạn xã hội mà người chồng hoặc vợ mắc phải, như nghiện rượu, sa vào cờ bạc, kinh tế khó

khăn, người chồng có tính gia trưởng, mất vị trí trụ cột trong gia đình, con cái vi phạm pháp luật (chiếm 63,7%)

- Sự thiếu hiểu biết pháp luật của cả vợ chồng và các con, do trình độ học vấn thấp. Do không hiểu biết pháp luật, thiếu hiểu biết về bình đẳng giới, mang nặng tư tưởng về định kiến giới, tất yếu dẫn đến bạo lực gia đình *(đây là nguyên nhân gốc rễ sâu xa của vấn đề).*

- Đời sống vợ chồng không được thoả mãn về tình dục thường dẫn đến sự phản bội trong tình yêu và hôn nhân, ngoại tình, dẫn đến gia đình tan vỡ.

- Việc thực thi pháp luật trong phòng, chống bạo lực gia đình hiệu quả chưa cao. Những nạn nhân của bạo lực gia đình (chủ yếu là người phụ nữ – người vợ) có thái độ cam chịu, không muốn tố cáo, không muốn *"vạch áo cho người xem lưng"*. Xem đây là chuyện của riêng gia đình chứ không phải chuyện của xã hội.

- Hiện nay hình phạt còn quá nhẹ, không tương xứng với hậu quả mà nó gây ra, tính phòng ngừa răn đe còn hết sức hạn chế.

Câu 3. Nêu các biện pháp ngăn chặn, bảo vệ nạn nhân của bạo lực gia đình?

Các biện pháp ngăn chặn, bảo vệ cho nạn nhân của bạo lực gia đình sẽ được áp dụng kịp thời, nhằm chấm dứt hành vi bạo lực gia đình, giảm thiểu hậu quả do hành vi bạo lực gây ra, bao gồm:

- Buộc chấm dứt ngay hành vi bạo lực gia đình;
- Cấp cứu nạn nhân bạo lực gia đình;
- Các biện pháp ngăn chặn theo quy định của pháp luật về xử lý vi phạm hành chính hoặc pháp luật về tố tụng hình sự đối với người có hành vi bạo lực gia đình;

- Cấm người có hành vi bạo lực gia đình đến gần nạn nhân; sử dụng điện thoại hoặc các phương tiện thông tin khác để có hành vi bạo lực với nạn nhân (sau đây gọi là biện pháp cấm tiếp xúc).

Câu 4. Luật Phòng, chống bạo lực gia đình đã quy định các hành vi bạo lực gia đình như thế nào?

Luật Phòng, chống bạo lực gia đình đã quy định các hành vi bạo lực bao gồm:

– Hành hạ, ngược đãi, đánh đập hoặc hành vi cố ý khác xâm hại đến sức khoẻ, tính mạng;

– Lăng mạ hoặc hành vi cố ý khác xúc phạm danh dự, nhân phẩm;

– Cô lập, xua đuổi hoặc gây áp lực thường xuyên về tâm lý gây hậu quả nghiêm trọng;

– Ngăn cản việc thực hiện quyền, nghĩa vụ trong quan hệ gia đình giữa ông, bà và cháu; giữa cha, mẹ và con; giữa vợ và chồng; giữa anh, chị, em với nhau;

– Cưỡng ép quan hệ tình dục;

– Cưỡng ép tảo hôn; cưỡng ép kết hôn, ly hôn hoặc cản trở hôn nhân tự nguyện, tiến bộ;

- Chiếm đoạt, huỷ hoại, đập phá hoặc có hành vi khác cố ý làm hư hỏng tài sản riêng của thành viên khác trong gia đình hoặc tài sản chung của các thành viên gia đình;

- Cưỡng ép thành viên gia đình lao động quá sức, đóng góp tài chính quá khả năng của họ; kiểm soát thu nhập của thành viên gia đình nhằm tạo ra tình trạng phụ thuộc về tài chính;

- Có hành vi trái pháp luật buộc thành viên gia đình ra khỏi chỗ ở.

Câu 5. Trách nhiệm của các thành viên gia đình trong phòng chống bạo lực gia đình ?

Theo quy định tại Điều 11 Luật Phòng, chống bạo lực gia đình năm 2022 về trách nhiệm của thành viên gia đình trong phòng, chống bạo lực gia đình gồm:

- Giáo dục, nhắc nhở thành viên gia đình thực hiện quy định của pháp luật về phòng, chống bạo lực gia đình, hôn nhân và gia đình, bình đẳng giới và quy định khác của pháp luật có liên quan.

- Hòa giải mâu thuẫn, tranh chấp giữa các thành viên gia đình; yêu cầu người có hành vi bạo lực gia đình chấm dứt ngay hành vi bạo lực; tham gia chăm sóc người bị bạo lực gia đình.

- Phối hợp với cơ quan, tổ chức, cá nhân và cộng đồng dân cư trong phòng, chống bạo lực gia đình.

- Thực hiện các biện pháp trong phòng, chống bạo lực gia đình theo quy định của Luật Phòng, chống bạo lực gia đình và quy định khác của pháp luật có liên quan.

Câu 6. Tình huống 3. Có một số ý kiến cho rằng có 04 loại hành vi về bạo lực gia đình gồm bạo lực tình dục bạo lực tinh thần bạo lực thể chất và bạo lực kinh tế? Vậy xin hỏi cách hiểu cụ thể về mỗi loại hành vi bạo lực này được hiểu như thế nào?

Gia đình là tế bào của xã hội, là hình thức thu nhỏ của xã hội nên bạo lực gia đình có thể coi là hình thức thu nhỏ của bạo lực xã hội với nhiều dạng khác nhau. Bạo lực gia đình là một dạng của bạo lực xã hội. Theo Điều 1 Luật Phòng, chống bạo lực gia đình thì bạo lực gia đình là hành vi cố ý của thành viên gia đình gây tổn hại hoặc có khả năng gây tổn hại về thể chất, tinh thần, tình dục, kinh tế đối với thành viên khác trong gia đình.

Như vậy, cách hiểu về bạo lực gia đình gồm 04 dạng nêu trên là hoàn toàn chính xác. Có thể nhận diện bạo lực gia đình ở những hình thức chủ yếu sau:

- Bạo lực về thể chất: là hành vi ngược đãi, đánh đập thành viên gia đình, làm tổn thương tới sức khỏe, tính mạng của họ.

- Bạo lực về tinh thần: là những lời nói, thái độ, hành vi làm tổn thương tới danh dự, nhân phẩm, tâm lý của thành viên gia đình.

- Bạo lực về kinh tế: là hành vi xâm phạm tới các quyền lợi về kinh tế của thành viên gia đình (quyền sở hữu tài sản, quyền tự do lao động…).

- Bạo lực về tình dục: là bất kỳ hành vi nào mang tính chất cưỡng ép trong các quan hệ tình dục giữa các thành viên gia đình, kể cả việc cưỡng ép sinh con.

Mỗi hình thức bạo lực có thể được biểu hiện dưới nhiều hành vi khác nhau. Bạo lực gia đình đã được Luật hóa nên có được xem như một tệ nạn trong xã hội. Tuy nhiên những năm qua, bạo lực gia đình có sự phát triển phức tạp trong một xã hội hiện đại tạo nên những vấn đề nhức nhối, đau lòng trong xã hội. Mỗi gia đình là một tế bào của xã hội, vậy nên mỗi gia đình cần xây dựng và duy trì hạnh phúc để góp phần tạo nên một xã hội phát triển.

Câu 7. Tình huống 4. Anh Nguyễn Văn T lấy chị H sinh được 3 người con gái liên tiếp. Mãi đến khi chị H hơn 40 tuổi mới sinh được một đứa con trai nên anh T rất yêu chiều đứa con trai út. Từ khi sinh được con trai, đối với 03 cô con gái, anh T thường xuyên bỏ mặc, không quan tâm mà còn

thường xuyên nói là lũ vịt trời, "bé thì ăn hại, lớn thì bay đi"... rồi không chăm sóc, cho các con ăn học đầy đủ. Mặc cho vợ thường xuyên khuyên bảo hành vi của anh là vi phạm pháp luật, có yếu tố bạo lực gia đình. Ý kiến này đúng hay không?

Hành vi của anh T là hành vi bạo lực gia đình về tinh thần. Vì theo điểm d và đ khoản 1 Điều 3 Luật Phòng, chống bạo lực gia đình năm 2022 có các hành vi bao gồm:

- Bỏ mặc, không quan tâm; không nuôi dưỡng, chăm sóc thành viên gia đình là trẻ em, phụ nữ mang thai, phụ nữ đang nuôi con dưới 36 tháng tuổi, người cao tuổi, người khuyết tật, người không có khả năng tự chăm sóc; không giáo dục thành viên gia đình là trẻ em;

- Kỳ thị, phân biệt đối xử về hình thể, giới, giới tính, năng lực của thành viên gia đình.

Câu 8. Tình huống: Sau 05 năm lấy nhau, do anh P có tính trăng hoa, thường xuyên bồ bịch lại keo kiệt, bủn xỉn nên chị G làm đơn ly hôn. Mặc dù chị có mong muốn được nuôi cả 02 con song Tòa án lại xử anh P được nuôi con trai út. Song từ khi ly hôn được gần 01 năm nay, anh P cố tình ngăn cản không cho chị G đến thăm nuôi con, cũng như không nhận đồ chơi, quần áo chị mua gửi tặng cho con trai mình... Xin hỏi hành vi của anh P có vi phạm pháp luật hay không?

Gợi ý trả lời

Hành vi của anh P vi phạm điểm e và g khoản 1 Điều 3 Luật Phòng, chống bạo lực gia đình năm 2022đã quy định rõ hành vi bạo lực gia đình gồm:

- Ngăn cản thành viên gia đình gặp gỡ người thân, có quan hệ xã hội hợp pháp, lành mạnh hoặc hành vi khác nhằm cô lập, gây áp lực thường xuyên về tâm lý;

- Ngăn cản việc thực hiện quyền, nghĩa vụ trong quan hệ gia đình giữa ông, bà và cháu; giữa cha, mẹ và con; giữa vợ và chồng; giữa anh, chị, em với nhau.

Câu 9. Tình huống: Để giải quyết vấn nạn bạo lực gia đình hướng tới xây dựng gia đình no ấm bình đẳng và hạnh phúc thì pháp luật về phòng chống bạo lực gia đình đã hoàn thiện thể chế về công tác phòngchống bạo lực gia đình theo hướng tăng cường các biện pháp bảo vệ quyền con người nói chung và quyền của nạn nhân bạo lực gia đình. Vậy xin hỏi nguyên tắc

phòng chống bạo lực gia đình được pháp luật quy định như thế nào?

Gợi ý trả lời

Theo Điều 4 Luật Phòng, chống bạo lực gia đình năm 2022 vềnguyên tắc phòng, chống bạo lực gia đình như sau:

- Phòng ngừa là chính, lấy người bị bạo lực gia đình là trung tâm.

- Tôn trọng, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của người có liên quan; bảo đảm lợi ích tốt nhất của trẻ em; ưu tiên bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của người bị bạo lực gia đình là phụ nữ mang thai, phụ nữ đang nuôi con dưới 36 tháng tuổi, người cao tuổi, người khuyết tật, người không có khả năng tự chăm sóc; thực hiện bình đẳng giới.

- Chú trọng hoạt động tuyên truyền, giáo dục, tư vấn, hòa giải trong phòng, chống bạo lực gia đình.

- Hành vi vi phạm pháp luật về phòng, chống bạo lực gia đình phải được kịp thời phát hiện, ngăn chặn, xử lý nghiêm theo quy định của pháp luật. Trường hợp người bị bạo lực gia đình là trẻ em thì trong quá trình xử lý phải có sự tham gia của đại diện cơ quan quản lý nhà nước về trẻ em hoặc người được giao làm công tác bảo vệ trẻ em.

- Nâng cao trách nhiệm của cơ quan, tổ chức và người đứng đầu; chú trọng phối hợp liên ngành về phòng, chống bạo lực gia đình.

- Phát huy vai trò, trách nhiệm của cá nhân, gia đình, cộng đồng.

- Thực hiện trách nhiệm nêu gương trong phòng, chống bạo lực gia đình đối với cán bộ, công chức, viên chức và người thuộc lực lượng vũ trang nhân dân.

Câu 10. Người bị bạo lực gia đình có các quyền như thế nào?

Theo khoản 1 Điều 9 Luật Phòng, chống bạo lực gia đình năm 2022, người bị bạo lực gia đình có các quyền sau:

a) Yêu cầu cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền bảo vệ sức khỏe, tính mạng, danh dự, nhân phẩm, quyền và lợi ích hợp pháp khác có liên quan đến hành vi bạo lực gia đình;

b) Yêu cầu cơ quan, cá nhân có thẩm quyền áp dụng biện pháp ngăn chặn, bảo vệ, hỗ trợ theo quy định của Luật này;

c) Được bố trí nơi tạm lánh, giữ bí mật về nơi tạm lánh và thông tin về đời sống riêng tư, bí mật cá nhân và bí mật gia đình theo quy định của Luật này và quy định khác của pháp luật có liên quan;

d) Được cung cấp dịch vụ y tế, tư vấn tâm lý, trợ giúp pháp lý và dịch vụ

trợ giúp xã hội theo quy định của pháp luật;
đ) Yêu cầu người có hành vi bạo lực gia đình khắc phục hậu quả, bồi thường tổn hại về sức khỏe, danh dự, nhân phẩm và thiệt hại về tài sản;
e) Được thông tin về quyền và nghĩa vụ liên quan trong quá trình giải quyết mâu thuẫn, tranh chấp giữa các thành viên gia đình, xử lý hành vi bạo lực gia đình;
g) Khiếu nại, tố cáo, khởi kiện đối với hành vi vi phạm pháp luật về phòng, chống bạo lực gia đình;
h) Quyền khác theo quy định của pháp luật có liên quan đến phòng, chống bạo lực gia đình.

Câu 11. Pháp luật quy định về trách nhiệm của người có hành vi bạo lực gia đình như thế nào?

Trả lời:

Theo Khoản 1 Điều 10 Luật Phòng, chống bạo lực gia đình năm 2022, người có hành vi bạo lực gia đình có trách nhiệm sau đây:

a) Chấm dứt hành vi bạo lực gia đình;

b) Chấp hành yêu cầu, quyết định của cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền khi áp dụng biện pháp phòng ngừa, ngăn chặn, bảo vệ, hỗ trợ và xử lý vi phạm pháp luật về phòng, chống bạo lực gia đình;

c) Kịp thời đưa người bị bạo lực gia đình đi cấp cứu, điều trị. Chăm sóc người bị bạo lực gia đình, trừ trường hợp người bị bạo lực gia đình, người giám hộ hoặc người đại diện theo pháp luật của người bị bạo lực gia đình từ chối;

d) Bồi thường thiệt hại, khắc phục hậu quả do mình gây ra cho người bị bạo lực gia đình, người tham gia phòng, chống bạo lực gia đình và tổ chức, cá nhân khác.

Câu 12. Tình huống: Do nghi ngờ vợ ngoại tình với một đồng nghiệp ở cơ quan trong những lần hai vợ chồng cãi nhau anh A thường nói to cho bà

con xung quan nghe thấy. Không chịu nổi cách hành xử của chồng

vợ anh đã bỏ về nhà bố mẹ đẻ sống ly thân anh A còn viết thư nặc danh gửi đến cơ quan vợ photo phát tán thư ở khu dân cư nơi vợ chồng anh cư trú nhằm hạ thấp danh dự nhân phẩm của chị. Hành vi nêu trên của anh A có phải là hành vi bạo lực gia đình không? Sẽ bị pháp luật xử lý như thế nào?

Gợi ý:

Hành vi nói xấu vợ với những người xung quanh, phát tờ rơi nói xấu bôi nhọ danh dự vợ của anh A là hành vi cố ý xúc phạm danh dự, nhân phẩm thành viên gia đình được quy định tại điểm b khoản 1 Điều 2 Luật Phòng chống bạo lực gia đình.

Hành vi này bị xử phạt tiền từ 1.500.000 đồng đến 2.000.000 đồng theo quy định tại điểm a, b khoản 2. Điều 11 Nghị định 110/2009/NĐ–CP. Ngoài ra, anh còn bị áp dụng hình thức phạt bổ sung là tịch thu tang vật, phương tiện vi phạm là các tờ rơi có nội dung nói xấu vợ và buộc phải công khai xin lỗi vợ.

Câu 13. Tình huống: Sau khi ly hôn chị H được quyền nuôi 2 con nhỏ còn anh T phải thực hiện nghĩa vụ cấp dưỡng hàng tháng cho các con theo quyết định của Toà án. Tuy nhiên nhiều tháng qua anh T không thực hiện nghĩa vụ cấp dưỡng mặc dù chị H đã nhiều lần yêu cầu. Vậy hành vi của anh T có vi phạm pháp luật hay không? Nếu vi phạm thì bị xử lý như thế nào?

Anh T không chịu thực hiện nghĩa vụ cấp dưỡng cho các con theo quyết định của Toà án là hành vi vi phạm Luật Hôn nhân và Gia đình. Theo quy định tại Điều 14 của Nghị định 110/2009/NĐ-CP thì đây còn là hành vi bạo lực gia đình. Hành vi này bị xử phạt cảnh cáo hoặc phạt tiền từ 100.000 đồng đến 300.000 đồng.

Câu 14. Tình huống: Ông V là người mang nặng tư tưởng gia trưởng luôn quản lý chặt chẽ nguồn tài chính của gia đình. Mọi chi tiêu của vợ và con cái đều do ông quyết định và hạn chế tối đa. Nhà có xe đạp nhưng con đi học cách nhà 5km ông không cho sử dụng xe đạp. Ông quản lý chặt chẽ tiền bạc buộc vợ và các con phải phụ thuộc vào mình về tiền bạc và tài sản để khẳng định quyền gia trưởng của mình. Hành vi của ông V có vi phạm pháp luật về phòng chống bạo lực gia đình hay không? Nếu vi phạm thì bị xử phạt như thế nào?

Hành vi của ông V vi phạm pháp luật về phòng chống bạo lực gia đình tại điểm a, b khoản 1 Điều 16 Nghị định số 110/2009/NĐ-CP:

Không cho thành viên trong gia đình sử dụng tài sản chung vào mục đích chính đáng (không cho con dùng xe đạp đến trường).

Kiểm soát chặt chẽ nguồn tài chính của thành viên trong gia đình hoặc nguồn tài sản chính chung của gia đình tạo ra cho thành viên sự phụ thuộc về tài chính (quản lý chặt chẽ tiền bạc, buộc vợ và các con phải phụ thuộc vào mình).

Theo điểm a và b khoản 1, Điều 16 Nghị định số 110/2009/NĐ-CP, ông V sẽ bị phạt cảnh cáo hoặc phạt tiền từ 500.000đ đến 1.000.000đ vì có 2 hành vi bạo lực về kinh tế đối với thành viên gia đình.

Câu 15. Tình huống. Ông Đ có hành vi bạo lực gia đình đối với vợ của ông là bà K và đã bị Chủ tịch UBND xã nơi vợ chồng ông sinh sống ra quyết định cấm tiếp xúc. Trong thời gian áp dụng quyết định cấm tiếp xúc của Chủ tịch UBND xã con gái của vợ chồng ông bị bệnh nặng và đang được điều trị tại bệnh viện. Trong trường hợp này ông Đ có được tiếp xúc với vợ của ông không?

Theo khoản 4 Điều 20 Luật phòng chống bạo lực gia đình năm 2007, trong trường hợp gia đình có việc tang lễ, cưới hỏi hoặc các trường hợp đặc biệt khác mà người có hành vi bạo lực gia đình và nạn nhân bạo lực gia đình phải tiếp xúc với nhau thì người có hành vi bạo lực gia đình phải báo cáo với người đứng đầu cộng đồng dân cư nơi cư trú của nạn nhân bạo lực gia đình.

Cùng với đó, Khoản 6 Điều 9 Nghị định số 08/2009/NĐ-CPcủa Chính phủ quy định: các trường hợp đặc biệt mà người có hành vi bạo lực gia đình được tiếp xúc với nạn nhân bạo lực gia đình, sau khi báo cáo với người đứng đầu cộng đồng dân cư nơi cư trú của nạn nhân bạo lực gia đình, bao gồm: gia đình có việc tang lễ, cưới hỏi; gia đình có người bị tai nạn, bệnh nặng; tài sản của gia đình bị thiệt hại nặng do thiên tai, hỏa hoạn, dịch bệnh; những trường hợp khác mà phải tiếp xúc theo phong tục, tập quán tốt đẹp của địa phương.

Như vậy, đối chiếu với trường hợp nêu trên, do con gái của vợ chồng ông Đ bị bệnh nặng nên theo quy định, ông được tiếp xúc với vợ của ông sau khi báo cáo với người đứng đầu cộng đồng dân cư nơi vợ ông cư trú.

Câu 16. Biết nhà hàng xóm người vợ thường xuyên bị chồng đánh nên chị

A hay giúp đỡ bảo vệ và hỗ trợ chị vợ khi họ cần. Chồng chị A không hài lòng về việc làm của vợ cho rằng vợ bao đồng tự dưng "dây dưa" vào việc không phải của mình. Xin hỏi ý kiến của chồng chị A đúng hay sai?

Ý kiến của chồng chị A là sai vì theo quy định của Luật Phòng, chống gia đình năm 2022, cá nhân khi phát hiện hành vi bạo lực gia đình có trách nhiệm sau đây:

a) Báo tin, tố giác ngay cho cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền quy định;
b) Tham gia bảo vệ, hỗ trợ người bị bạo lực gia đình và các hoạt động phòng, chống bạo lực gia đình ở cộng đồng.

Câu 17. Tình huống: Gia đình ông H có hai con: một trai, một gái. Ông H thường chăm sóc và quan tâm đến người con gái hơn con trai. Thấy vậy, người con trai rất buồn và cho **rằng bố không** công bằng. Tuy nhiên, người con trai **luôn tự trấn** an bản **thân:** "Mình là con trai nên phải cố gắng!", ông H nghĩ việc quý mến con gái hơn con trai là chuyện bình thường, thậm chí phân chia tài sản thừa kế như thế nào là quyền của mình.

1/ Cách cư xử của ông H có đúng với quy định của Luật hôn nhân và gia đình năm 2014 không? Vì sao?

2/ Nếu ở vào trường hợp bị phân biệt đối xử như vậy, em sẽ xử sự như thế nào?

1/ Cách cư xử của ông H chưa đúng với quy định của Luật hôn nhân và gia đình năm 2014 vì ông H chưa đối xử công bằng với các con của mình.

2/ Nếu ở trường hợp bị phân biệt đối xử như vậy, em sẽ nói chuyện với bố mẹ của mình để hỏi rõ lí do tại sao em không được đối xử công bằng và trình bày mong muốn, nguyện vọng của mình.

Câu 18. Tình huống . Bạn X có em gái 2 tuổi. Vì công việc bận rộn nên mẹ thường để bạn X trông em. Em gái của bạn X khá năng động nên hay đi khắp nhà để chơi. Có nhiều lần, em gái lục tung sách vở trên bàn học khiến bạn X rất tức giận.

Thời gian đầu, bạn X còn nhỏ nhẹ nói chuyện với em nhưng càng về sau thì bạn X càng khó chịu và thường xuyên la mắng em. Có lần, em làm vỡ

chiếc hộp lưu niệm mà bạn X rất yêu quý nên bạn X đã dùng thước đánh mạnh vào tay em.

Câu hỏi:

- Em nhận xét như thế nào về hành vi của bạn X?

- Nếu là bạn thân của bạn X và biết chuyện này, em sẽ tư vấn cho bạn X như thế nào?

- Nhận xét: hành vi của bạn X là không đúng, đây là một biểu hiện của hành vi bạo lực gia đình (bạo lực về thể chất).

- Lời khuyên: Nếu là bạn thân của X, em nên khuyên X:

+ Chấm dứt và không được lặp lại hành vi bạo lực với em gái nữa.

+ Bao dung hơn với em (vì em gái của X còn nhỏ tuổi, em chưa ý thức được hành động), quan tâm và yêu thương em.

+ Cất gọn đồ dùng của cá nhân hoặc những đồ dùng có thể gây nguy hiểm, như: dao, kéo, phích nước…ở xa tầm với của em gái.

Câu 19. T**ình huống 2.** Chiều nay, khi đang học bài, bạn P nhìn vào trong gương và thấy mặt mình có vết bầm tím. Cũng may là bạn P có mái tóc dài nên có thể che đi vết bầm để không ai biết. Đang hồi tưởng lại trận đòn ngày hôm qua thì có tiếng của dì từ bếp vọng lên: "Lại học nữa. Ăn rồi suốt ngày học. Đã quét nhà chưa mà còn ngồi đó hả?". Vừa nghe xong, bạn P liền đứng dậy để đi quét nhà trong khi còn rất nhiều bài tập chưa làm xong. Bạn P sợ nếu mình không làm theo lời dì ngay thì sẽ bị ăn đòn. Bạn P suy nghĩ sẽ gọi điện cho mẹ ruột của mình để chia sẻ nhưng lại sợ làm cho mẹ lo lắng. Bạn P rất buồn và không biết nên làm thế nào.

Câu hỏi: *Theo em, bạn P nên ứng xử như thế nào để không bị bạo lực gia đình?*

*** Trả lời:** Để không bị bạo lực gia đình, bạn P nên:

- Nhẹ nhàng giải thích để dì hiểu rằng: bản thân còn nhiều bài tập cần phải hoàn thành, em sẽ cố gắng giúp dì những các công việc nhà phù hợp (khi

trao đổi, cần tỏ thái độ hòa nhã, chân thành; tránh những lời nói, chủ chỉ, thái độ tiêu cực, mang tính thách thức).

- Tâm sự, chia sẻ hoàn cảnh với người thân, như: bố, mẹ ruột, ông bà,… để nhờ mọi người can thiệp, giúp đỡ hoặc gọi điện đến tổng đài Bảo vệ trẻ em 111 để được hỗ trợ.

Câu 20. Tình huống. Bạn X sống trong gia đình ba thế hệ gồm có ông bà nội, bố mẹ, bạn X và em trai. Các thành viên trong gia đình luôn hoà thuận, vui vẻ với nhau. Ông bà nội dù đã lớn tuổi nhưng vẫn luôn yêu thương, chăm sóc cho nhau và thường xuyên dạy dỗ con cháu những điều hay, lẽ phải. Bố của bạn X là người có tư tưởng cởi mở nên luôn sẵn sàng chia sẻ công việc gia đình với vợ và luôn cố gắng dành thời gian cho các con. Mỗi ngày, cả nhà bạn X thường ăn tối cùng nhau trong bầu không khí ấm áp của tình thân. Do mỗi người đều tôn trọng và quan tâm lẫn nhau nên gia đình bạn X luôn ngập tràn hạnh phúc, tiếng cười. Bạn X luôn tự hào và hay kể với bạn bè về gia đình mình.

Câu hỏi:

- Theo em, gia đình bạn X đã làm gì để không xảy ra bạo lực gia đình?

- Em rút ra được bài học gì để áp dụng cho bản thân và gia đình mình?

Trả lời câu hỏi tình huống 3:

- Để không xảy ra tình trạng bạo lực gia đình, các thành viên trong gia đình bạn X đã luôn yêu thương, quan tâm, chăm sóc, tôn trọng và giúp đỡ lẫn nhau.

- Bài học cho bản thân:

+ Quan tâm, chia sẻ, yêu thương, tôn trọng và gắn bó với các thành viên trong gia đình.

+ Thực hiện đúng những quy định của pháp luật về quyền và nghĩa vụ của công dân trong gia đình.

+ Lên án, phê phán những hành vi bạo lực gia đình.

+ Trang bị kiến thức, kĩ năng về phòng, chống bạo lực gia đình.

BÀI 8. LẬP KẾ HOẠCH CHI TIÊU

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN CẦN NẮM CỦA BÀI

1. Sự cần thiết phải lập kế hoạch chi tiêu

- Kế hoạch chi tiêu xác định các khoản chi tiêu dựa trên những nguồn lực hiện có đi thực hiện những mục tiêu tài chính của cá nhãn, gia đình.

- Lập kế hoạch chi tiêu giúp cân bằng được tài chính, tránh được những khoản chi tiêu không cần thiết, thực hiện được tiết kiệm, góp phần tạo dựng cuộc sống ấm no, hạnh phúc và không ngừng phát triển.

2. Cách lập kế hoạch chi tiêu

Các bước lập kế hoạch chi tiêu:

Bước 1: Xác định mục tiêu và thời hạn thực hiện dựa trên nguồn lực hiện cỏ.

Bước 2: Xác định các khoản cền chi.

Bước 3: Thiết lập quy tắc thu, chi.

Bước 4: Thực hiện kế hoạch chi tiêu.

Bước 5: Kiểm tra và điều chỉnh kế hoạch chi tiêu.

II. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP BỒI DƯỠNG

Câu 1. Em hãy đọc tình huống sau và trả lời câu hỏi

Tình huống. Bạn K rất thích những bức ảnh 3D mô phỏng các nhân vật siêu anh hùng. Bạn K thường trích ra một ít tiền tiêu vặt đề mua. Mỗi khi cô bán hàng trưng bày những bức ảnh 3D mới thì bạn K lại tìm đến bạn thân vay tiền để mua. Bạn K nói với bạn: "Bạn cho mình mượn tiền nhé, mình sẽ gửi trả bạn sau".

- Em có đồng tình với hành động của bạn K không? Vì sao?
- Nếu là bạn của bạn K, em sẽ tư vấn cho bạn như thế nào?

Em không đồng tình với hành động của bạn K. Vì: hành động này cho thấy K chưa biết cách chi tiêu hợp lí.

- Nếu là bạn của K, em sẽ khuyên K:

+ Nên thiết lập lại kế hoạch chi tiêu.

+ Chỉ chi tiêu vào những việc thực sự cần thiết và trong khả năng chi trả của bản thân.

+ Hạn chế tối đa việc vay tiền, chỉ vay trong hoàn cảnh thực sự cấp thiết và phải trả đúng hạn.

Câu 2. Tình huống. Sau một tháng thực hiện ghi chép và theo dõi chi tiêu hằng ngày, bạn A và bạn B cùng trao đổi kinh nghiệm với nhau. Bạn A chia sẻ: "Mình vẫn hay bị quên những khoản chi tiêu nhỏ đã sử dụng". Bạn B thì bảo rằng: "Khi tổng kết lại, mình bị thiếu một số tiền lớn. Phải điều chỉnh cách sử dụng tiền và chi tiêu thôi". Bạn A nói: "Hay là mình đi tìm bạn M để nhờ bạn ấy tư vấn đi. Bạn M quản lí chi tiêu giỏi lắm".

Nếu là bạn M, em sẽ giúp bạn A và bạn B như thế nào ?

Nếu là M, em sẽ khuyên các bạn A và B:

- Hằng tháng, nên lập một bản kế hoạch chi tiêu hợp lí. Trong đó, cần xác định rõ:

+ Tổng số tiền có được là bao nhiêu?

+ Mình cần chi tiêu vào những khoản nào? Khoản nào là nhu cầu thiết yếu? Khoản nào không phải là nhu cầu thiết yếu?

+ Dự trù một số tình huống có thể phát sinh trong tháng.

+ Nguyên tắc chi tiêu mà mình áp dụng là gì?

- Hình thành và rèn luyện những thói quen chi tiêu hợp lí.

- Có một quyển sổ nhỏ để ghi chép, theo dõi quá trình thực hiện kế hoạch chi tiêu

- Thái độ quyết tâm, nghiêm túc khi thực hiện kế hoạch.

Câu 3. Tình huống. Chú của bạn H đi làm ăn xa ở thành phố. Dịp này về

thăm nhà, chú đã cho bạn H một khoản tiền. Bạn H tự hào nói với nhóm bạn của mình: "Hôm nay, mình mới các bạn ăn kem nhé!". Khoản tiền còn lại, bạn H dự định dùng để mua những thẻ bài mà mình yêu thích.

Nếu là bạn thân của bạn H, em sẽ nhắc nhở bạn H chi tiêu như thế nào cho hợp lí?

Nếu là bạn thân của H, em sẽ nhắc nhở bạn:

+ Cần lập kế hoạch chi tiêu, sử dụng hợp lí số tiền mình có được.

+ Trước khi chi tiêu thứ gì, chúng ta cần xem xét đến tính cấp thiết của việc đó. Chúng ta chỉ nên sử dụng tiền để mua những đồ thật sự cần thiết và trong khả năng chi trả của bản thân. Việc H dùng số tiền chú cho để mua kem, tuy trong khả năng chi trả, nhưng đây không phải là nhu cầu cấp thiết.

Câu 4. Hễ có tiền là K tiêu hết luôn. Khi thấy bạn bè có món đồ nào trông lạ mắt, K lại đua đòi, xin tiền bố mẹ để mua bằng được. Thấy K nhiều lần mua đồ chỉ chơi một lần là chán, có nhiều thứ chưa dùng đến, bạn thân khuyên K không nên lãng phí như vậy nhưng K không nghe.

Em hãy nhận xét thói quen chi tiêu của K. Nếu là bạn của K, em sẽ khuyên K như thế nào?

Thói quen chi tiêu của K đang mất kiểm soát, đua đòi với các bạn. Nếu em là bạn của K, em sẽ khuyên K chi tiêu hợp lý hơn, không chỉ vì nhìn thấy các bạn có mình cũng muốn có mà xin bố mẹ mua bằng được; giải thích cho K hiểu về sự vất vả khi kiếm tiền của bố mẹ; đặc biệt sẽ cho K thấy được sẽ còn những bạn nhỏ, em nhỏ đáng thương hơn mình, không có đồ chơi để chơi, mình có thì nên trân trọng.

Câu 5. Tình huống. Bạn K rất thích những bức ảnh 3D mô phỏng các nhân vật siêu anh hùng. Bạn K thường trích ra một ít tiền tiêu vặt để mua. Mỗi khi cô bán hàng trưng bày những bức ảnh 3D mới thì bạn K lại tìm đến bạn thân vay tiền để mua. Bạn K nói với bạn: "Bạn cho mình mượn tiền nhé, mình sẽ gửi trả bạn sau".

Câu hỏi:

- Em có đồng tình với hành động của bạn K không? Vì sao?

- Nếu là bạn của bạn K, em sẽ tư vấn cho bạn như thế nào?

Trả lời:

- Em không đồng tình với hành động của bạn K. Vì: hành động này cho thấy K chưa biết cách chi tiêu hợp lí.

- Nếu là bạn của K, em sẽ khuyên K:

+ Nên thiết lập lại kế hoạch chi tiêu.

+ Chỉ chi tiêu vào những việc thực sự cần thiết và trong khả năng chi trả của bản thân.

+ Hạn chế tối đa việc vay tiền, chỉ vay trong hoàn cảnh thực sự cấp thiết và phải trả đúng hạn.

Câu 6.

BÀI 9. PHÒNG NGỪA TAI NẠN VŨ KHÍ, CHÁY, NỔ VÀ CÁC CHẤT ĐỘC HẠI.

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN CẦN NẮM CỦA BÀI

1. Phân loại, nguy cơ, hậu quả cùa tai nạn vũ khí, cháy, nổ và các chất độc hại.

- Có nhiều nguy cơ dẫn đến tai nạn vũ khí, cháy, nổ và các chất độc hại như: thiết bị điện quá tải; rò rỉ khí ga; thiết bị điện kém chất lượng: nắng nóng kéo dài; nguyên vật liệu xây dựng dễ cháy; trang, thiết bị phòng cháy, chữa cháy không đảm bảo; chế biến, bảo quản thực phẩm sai cách; Sử dụng thực phẩm có dấu hiệu ôi thiu, mốc, hỏng; Sử dụng phân bón hóa học và thuốc bảo vệ thực vật không đúng quy định, vượt quá hàm lượng cho phép; **cất giấu vũ khi trong nhà; sấm sét khi mưa giông,...**

- Hậu quả từ tai nạn do vũ khí, cháy, nổ và chất độc hại gây ra:

+ Ảnh hưởng đến sức khỏe (thể chất, tinh thần) thậm chí là tính mạng của các cá nhân.

+ Thiệt hại tài sản, kinh tế của các cá nhân, gia đình và xã hội

+ Gây ra tình trạng ô nhiễm môi trường.

+ Gây mất trật tự an ninh xã hội

2. Một số quy định của pháp luật về **về phòng ngừa tai nạn vũ khí, cháy, nổ và các chất độc hại**

Pháp luật Việt Nam quy định:

- Cấm tàng trữ, vận chuyển, buôn bán, sử dụng trái phép các loại vũ khí, chất nổ, chất cháy, chất phỏng xạ và các chất độc hại khác;

- Chi những cơ quan, tổ chức, cá nhân được Nhà nước giao nhiệm vụ và cho phép mới được giữ, chuyên chở và sử dụng vũ khí, chất nổ. chất cháy, chất phỏng xạ và chất độc hại;

- Cơ quan, tổ chức, cá nhân cỏ trách nhiệm báo quản, chuyên chở và sử dụng vũ khi, chất nổ, chất cháy, chất phóng xạ và chất độc hại phải được huấn luyện về chuyên môn, có đủ phương tiện cần thiết và luôn tuân thủ quy định về an toàn.

3. Trách nhiệm của cong dân trong phòng ngừa tai nạn vũ khi, cháy, nổ và các chất độc hại:

- Tự giác tìm hiểu, nâng cao nhận thức và thực hiện nghiẻm tuc các quy định của pháp luật về phòng ngừa tai nạn vũ khí, cháy, nổ và các chất độc hại.

- Tích cực tuyên truyền, vận động gia đình, bạn bè và mọi người xung quanh thực hiện tốt các quy định của pháp luật về phòng ngừa tai nạn vũ khí, cháy, nổ và các chất độc hại.

- Tố cáo những hành vi vi phạm hoặc xúi giục người khác vi phạm các quy định của pháp luật về phòng ngừa tai nạn vũ khi, cháy, nổ và các chất độc hại.

II. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP BỒI DƯỠNG

Câu 1: Tình huống: Trong giờ học môn GDCD, khi trao đổi về nội dung *"Phòng ngừa tai nạn vũ khí, cháy nổ và chất độc hại"*, thầy giáo hỏi học sinh: Hiện nay một số địa phương ở nước ta vẫn còn tình trạng buôn bán pháo nổ và sử dụng chất độc hại chế biến thực phẩm. Theo em hiện tượng đó có đáng lo ngại không? Vì sao?

a. Em hãy trả lời câu hỏi của thầy giáo?

b. Nêu hiểu biết của em về phòng ngừa tai nạn vũ khí, cháy nổ và chất độc hại?

a/ Em sẽ trả lời câu hỏi của Thầy giáo như sau:

-Tình trạng buôn bán pháo nổ và sử dụng chất độc hại trong chế biến thực phẩm là hết sức lo ngại.

Vì: Các tai nạn vũ khí cháy nổ và các chất độc hại đã gây tổn thất to lớn cả về người và tài sản cho cá nhân, gia đình và xã hội.

- Học sinh lấy dẫn chứng để làm rõ

b/ Hiểu biết của em về phòng ngừa tai nạn vũ khí, cháy, nổ và chất độc hại

- Ngày nay con người luôn phải đối mặt với những thảm hoạ do vũ khí cháy nổ và chất độc hại gây ra gây hậu quả nghiêm trọng về mọi mặt trong đời sống xã hội.

+ Gây thiệt về tài sản

+ Gây thương tích, tàn phế, chết người

+ Gây mất trật tự an toàn xã hội

+ Gây ô nhiễm môi trường

- Nguyên nhân: Do hậu quả của chiến tranh, do sự thiếu hiểu biết của con người, sự thiếu ý thức chấp hành pháp luật, bất chấp pháp luật, vì lợi ích cá nhân, sự sơ suất, bất cẩn của con người….

- Để phòng ngừa tai nạn vũ khí, cháy, nổ và chất độc hại pháp luật nước ta quy định:

+ Cấm tàng trữ, vận chuyển, buôn bán, sử dụng trái phép các loại vũ khí, các chất nổ, chất cháy, chất phóng xạ và chất độc hại.

+ Chỉ những cơ quan, tổ chức, cá nhân được Nhà nước giao nhiệm vụ và cho phép mới được giữ, chuyên chở và sử dụng vũ khí, chất nổ, chất cháy, chất phóng xạ và chất độc hại.

+ Cơ quan, tổ chức, cá nhân có trách nhiệm bảo quản, chuyên chở và sử dụng vũ khí, chất nổ, chất cháy, chất phóng xạ, chất độc hại phải được huấn luyện về chuyên môn, có đủ phương tiện cần thiết và luôn tuân thủ quy định về an toàn.

*** Trách nhiệm của công dân, học sinh:**

+ Tự giác tìm hiểu và thực hiện nghiêm chỉnh các quy định về phòng ngừa tai nạn vũ khí, cháy, nổ và các chất độc hại.

+ Tuyên truyền, vận động gia đình, bạn bè và mọi người xung quanh thực hiện tốt các quy định trên.

+ Tố cáo những hành vi vi phạm hoặc xúi dục người khác vi phạm các quy định trên.

*** Bản thân:**

- Không tò mò, nghịch ngợm các loại vũ khí
- Không nghe bạn bè rủ rê, lôi kéo
- Không đi vào khu vực cấm, khu vực quân sự
- Không tháo gỡ, đập, đốt các loại vật lạ
- Không dấu diếm gia đình và cơ quan công an những chất nổ nguy hiểm

Câu 2. Đ và T là học sinh lớp 8 của trường trung học cơ sở thuộc xã H, huyện Gio Linh (nơi đây đã từng chịu đựng nhiều trận bom Mĩ).

Tình cờ hai em nhặt được một quả bom bi nằm bên lề đường. Đ hoảng hốt rủ T đi ngay, nhưng T không đi và nói: "Chúng mình nên mang về đập ra lấy thuốc nổ bán lấy tiền". Đ sợ hãi can ngăn, nhưng T không nghe.

Em hãy nhận xét việc làm của Đ và T.

Lời giải chi tiết:

Việc làm của Đ và T đều sai. Trong tình huống này, Đ và T nên bỏ đi ngay tránh gây nguy hiểm cho bản thân, sau đó thông báo với cơ quan nhà nước phản ánh sự việc để nhà nước có biện pháp xử lý phù hợp.

Câu 3. Một buổi chiều mùa hè, sau giờ tan ca đã xảy ra vụ cháy xưởng sản xuất của Công ty may X. Cảnh sát Phòng cháy, chữa cháy được huy động đến ngay, nhưng do vào giờ cuối ngày làm việc, đường phố đông người nên họ đến chậm, không kịp dập tắt đám cháy.

Sau vụ cháy này, người ta đã tìm được nguyên nhân cháy là do có một công nhân đã vứt điếu thuốc hút dở xuống sàn nhà, sau đó mọi người ra về và thuốc lá bén lửa, gây cháy.

Câu hỏi. Em rút ra kinh nghiệm gì để có thể phòng cháy qua trường hợp nêu trên ?

Qua trường hợp trên, em rút ra kinh nghiệm: Khi dùng các đồ vật dễ bắt lửa phải hết sức chú ý, không để cháy dở dang, phải đảm an toàn tuyệt đối

ở những nơi nhà máy, xí nghiệp hoặc những nơi dễ có nguy cơ gây cháy khác.

Câu 4. Tình huống: Gần ngày Tết, thấy có người mang pháo về làng bán, Hùng nói với Hiếu :

Tớ với cậu chung tiền để mua một bánh pháo đốt cho vui đi.

Hiếu : Nhà nước đã cấm đốt pháo rồi mà, chúng mình đốt pháo là vi phạm pháp luật đấy !

Hùng : Sao cậu máy móc thế? Tết đến cũng phải có tiếng nổ cho vui làng vui xóm chứ.

Hiếu : Không nên Hùng ạ !

Câu hỏi:

1. Em tán thành ý kiến của bạn nào trong tình huống trên ?
2. Theo em, mua pháo và đốt pháo có vi phạm pháp luật không ?
3. Đốt pháo có thể gây nguy hiểm gì cho bản thân ?

1. Em tán thành ý kiến của bạn Hiếu trong tình huống trên

2. Theo em, mua pháo và đốt pháo là vi phạm pháp luật vì đốt pháo nổ gây ảnh hưởng xấu đến an ninh, trật tự và an toàn xã hội

3. Đốt pháo có thể gây nguy hiểm cho bản thân. Đó là: gây cháy nổ, gây bỏng cho bản thân, nguy hiểm đến tính mạng....

Câu 5. Em hãy cho biết những nguyên nhân chính gây ra cháy do chập điện là gì?

- Không tu sửa hệ thống điện, sử dung quá tải gây chập cháy
- Các thùng chứa tụ bù, biến áp các động cơ trong nhà máy không tiếp đất cho vỏ thiết bị, các thùng phân phối điện không được kiểm tra, vệ sinh thường xuyên.
- Dây dẫn tiếp xúc trực tiếp với các cạnh thùng
- Các trạm điện chính lắp đặt từ lâu chưa được kiểm tra bảo dưỡng
- Hộ kinh doanh câu mắc điện không đúng quy định
- Lắp đặt hệ thống điện không đúng quy trình, bất cẩn khi sử dụng....

Câu 6. Em sẽ làm gì nếu thấy người khác vi phạm quy định về phòng,

chống tai nạn vũ khí, cháy, nổ và các chất độc hại?

Nếu thấy người khác vi phạm quy định về phòng, chống tai nạn vũ khí, cháy, nổ và các chất độc hại em sẽ:

+ Em sẽ khuyên ngăn mọi người dừng lại ngay những hành vi ấy

+ Cần báo ngay cho cơ quan, những người có trách nhiệm

+ Tố cáo những đối tượng cố ý vi phạm pháp luật và vận chuyển, tàn trữ, sử dụng những vũ khí, cháy nổ độc hại

Câu 7. Trước khi đi công tác, bố mẹ gọi bạn N và em T vào dặn dò: "Bố mẹ đi công tác một tuần, anh em con ở nhà nhớ tự chăm sóc lẫn nhau. Quan trọng là phải bảo đảm không được để xảy ra cháy, nổ và ngộ độc thực phẩm nhé! Thực hiện lời dặn của bố mẹ, bạn N khoá bình ga sau khi nấu ăn xong, tắt điện trước khi ra khỏi nhà. Đặc biệt, bạn N còn dặn em trai khi nấu ăn phải sử dụng các loại thực phẩm sạch, có nguồn gốc rõ ràng.

- Nếu là bạn N và em T, hãy cho biết em thực hiện như thế nào để phòng ngừa tai nạn cháy, nổ và các chất độc hại.

Trả lời:

Nếu là bạn N và em T, em sẽ:

+ Khoá bình gas sau khi nấu ăn xong.

+ Cất gọn đồ đạc trong nhà, không để những chất hoặc những vật liệu dễ cháy ở gần khu vực bếp đun.

+ Tiết kiệm điện, tắt các thiết bị điện khi không sử dụng để tránh tình trạng thiết bị điện bị quá tải, dẫn đến cháy, chập điện.

+ Sử dụng các loại thực phẩm sạch, có nguồn gốc rõ ràng để nấu ăn.

+ Không sử dụng phẩm màu và các chất phụ gia trong quá trình chế biến và bảo quản thực phẩm.

+ Không ăn những thực phẩm có dấu hiệu hư hỏng: ôi thiu, nấm mốc,…

+ Ghi nhớ các số điện thoại đường dây nóng để gọi điện yêu cầu hỗ trợ (trong trường hợp cần thiết). Ví dụ: số 114 (hỗ trợ cứu hỏa); 115 (hỗ trợ cấp cứu),…

+ Khi đi ngủ, không đóng kín tất cả cửa chính và cửa sổ của phòng ngủ để tránh tình trạng ngạt khí hoặc gây khó khăn trong công tác ứng cứu khi sự có sự cố xảy ra.

Câu 8. Tình huống. Gần ngày tết Nguyên đán, bạn H được người anh họ cho một bánh pháo để đốt. Bạn Hnói với bạn K: "Tớ với cậu đốt pháo cho vui đi!".Nghe xong, bạn Kliền đáp:"Pháp luật đã cấm đốt pháo rồi mà, chúng mình đốt pháo là vi phạm pháp luật đấy". Bạn H đáp: "Sao cậu máy móc thế? Ngày Tết cũng phải có tiếng nổ cho vui nhà vui xóm chứ!". Lúc này, bạn K nhấn mạnh, đáp: "Không nên H ạ?. Cả hai tranh luận qua lại vì ý kiến trái ngược nhau.

Câu hỏi:

- Hành vi tàng trữ, đốt pháo có nguy cơ gây tai nạn không? Vì sao?

- Nếu bạn H thực hiện hành vi đốt pháo thì có thể dẫn đến những hậu quả gì?

- Em có lời khuyên như thế nào đối với bạn H?

*** Trả lời câu hỏi tình huống:**

- Hành vi tàng trữ, đốt pháo tiềm ẩn nguy cơ gây tai nạn cháy, nổ. Vì: trong pháo có chứa thuốc pháo; khi gặp những tác động cơ học, lí học, nhiệt học hay hóa học,… thì đều có thể gây nổ.

- Nếu bạn H thực hiện hành vi đốt pháo thì có thể dẫn đến những hậu quả:

+ Gây nguy hiểm đến sức khỏe, thậm chí là tính mạng của chính bản thân và những người xung quanh.

+ Gây thiệt hại về kinh tế của các cá nhân, gia đình, xã hội.

+ Gây ô nhiễm môi trường.

- Em không tán thành với ý kiến của H. Vì: việc đốt pháo tiềm ẩn nhiều nguy cơ và hậu quả nghiêm trọng. Mặt khác, trong ngày tết, chúng ta có thể tham gia nhiều hoạt động vui chơi, bổ ích và lành mạnh khác, như: gói bánh chưng cùng gia đình; chơi các trò chơi dân gian,..

Câu 9. Tình huống . Vào kì nghỉ hè, bạn T và bạn H rủ nhau dùng ná đi bắn chim. Thế nhưng, mấy ngày trôi qua, cả hai vẫn chưa đạt được kết quả gì. Thấy vậy, bạn T bảo: "Hay mình học cách làm súng tự chế thay cho nó để bắn chim". Bạn H nói: "Không T ơi, làm như vậy nguy hiểm và dễ xảy ra tai nạn lắm".

Câu hỏi:

- Theo em, nếu bạn T và bạn H làm súng tự chế để bắn chim có vi phạm các quy định của pháp luật không? Vì sao?

- Em có tán thành ý kiến của bạn H không? Vì sao?

*** Trả lời câu hỏi tình huống :**

- Nếu bạn T và bạn H làm súng tự chế để bắn chim thì sẽ vi phạm quy định của pháp luật. Vì: khoản 2 Điều 5 Luật quản lí vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ năm 2017 sửa đổi, bổ sung năm 2020 đã quy định rõ: nghiêm cấm thực hiện hành vi: nghiên cứu, chế tạo, sản xuất,… các loại vũ khí, vật liệu nổ,…

- Em tán thành với ý kiến của bạn H, vì: bên cạnh việc vi phạm pháp luật, hành động tự chế vũ khí còn tiềm ẩn nhiều hậu quả nghiêm trọng, như:

+ Gây nguy hiểm đến sức khỏe, thậm chí là tính mạng của chính bản thân và những người xung quanh.

+ Gây thiệt hại về kinh tế của các cá nhân, gia đình, xã hội.

BÀI 10. QUYỀN VÀ NGHĨA VỤ LAO ĐỘNG CỦA CÔNG DÂN

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN CẦN NẮM CỦA BÀI

1. Vai trò của lao động đối với đời sống con người

Lao động là hoạt động chủ yếu của con người, là nhân tố quyết định sự tồn tại, phát triển của cá nhân, đất nước và nhân loại.

2. Một số quy định của pháp luật về quyền và nghĩa vụ lao động của công dân

Theo quy định của pháp luật:

- Công dàn có quyền làm việc, lựa chọn nghề nghiệp, việc làm và nơi làm việc đề đáp ứng nhu cầu của bản thân, gia đinh và cống hiến cho xã hội.

- Công dân cỏ nghĩa vụ lao động để nuôi sống bản thân, gia đình và góp phần phát triển đất nước.

- Người lao động cỏ quyền làm việc, tự do lựa chọn việc làm, nơi làm việc, nghề nghiệp, không bị phân biệt đối xử, không bị cưỡng bức lao động, được hưởng lương phù hợp với trình độ, được gia nhập các tổ chức nghề nghiệp, tổ chức đại diện cho người lao động...; cỏ nghĩa vụ thực hiện hợp đồng lao động, chấp hành kỉ luật lao động, tuân theo sự quản li, điều hành của người sử dụng lao động

- Người sử dụng lao động có quyền tuyền dụng, bố tri, quản lí, điều hành, giám sát lao động, khen thưởng và xử li vi phạm kỉ luật lao động, đỏng cửa tạm thời nơi làm việc...; có nghĩa vụ thực hiện hợp đồng lao động, thoả ước lao động tập thể và thoả thuận hợp pháp khác, tôn trọng danh dự và nhân phẩm của người lao động.

3. Một số quy định của pháp luật về lao động chưa thành niên

- Cấm nhận trẹ em chưa đủ 13 tuổi vào làm việc (trừ một số công việc nghệ thuật, thể dục, thể thao theo luạt định), cẩm sử dụng lao động chưa thành niên vào các công việc nặng nhọc, nguy hiểm, tiếp xúc với hoá chất độc hại, có môi trường lao động không phù hợp cho sự phát triền th - lực, tri lực, nhân cách của người chưa thành niên

4. **Quyền và nghĩa vụ cơ bản của các bên tham gia hợp đồng lao động:**

**** Quyền và nghĩa vụ cơ bản của người lao động:***

- Người lao động có các quyền sau đây: Làm việc; tự do lựa chọn việc làm, nơi làm việc, nghề nghiệp, học nghề, nâng cao trình độ nghề nghiệp; khóng bị phân biệt đối xử, cưỡng bức lao động, quấy rối tình dục tại nơi làm việc;

- Người lao động có các nghĩa vụ sau đây: Thực hiện hợp đồng lao động, thoả ước lao động tập thể và thoả thuận hợp pháp khác; Chấp hành kì luật lao động, nội quy lao động; tuân theo sự quản li, điều hành, giám sát của người sử dụng lao động; Thực hiện quy định của pháp luật về lao động, việc làm, giáo dục nghề nghiệp, bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế, bảo hiểm thất nghiệp và an toàn, vệ sinh lao động

*** Quyền và nghĩa vụ cơ bản của người sử dụng lao động:**

- Người sử dụng lao động cỏ các quyền sau đây: Thực hiện hợp đồng lao động, thoả ước lao động tập thể và thoả thuận hợp pháp khac: tôn trọng danh dự, nhân phẩm của người lao động;

- Người sử dụng lao động cỏ các nghĩa vụ sau đây: Thực hiện hợp đồng lao động, thoả ước lao động tập thể và thoả thuận hợp pháp khac: tôn trọng danh dự, nhân phẩm của người lao động;

*** Hợp đồng lao động:** là sự thoá thuận giữa người lao động và người sử dụng lao động về việc làm có trả công, tiền lương, điều kiện lao động, quyền và nghĩa vụ của mỗi bên trong quan hệ lao động.

II. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP BỒI DƯỠNG

Câu 1. Để trớ thành người lao động tốt, công dân có ích cho xã hội, ngay từ giờ em cần phải làm gì?

- Chăm chỉ học tập để có đủ kiến thức chuẩn bị hành trang tốt cho một nghề nghiệp trong tương lai.

- Chăm chỉ làm việc giúp đỡ gia đình, tham gia các buổi lao động tập thể làm quen với lao động.

- Tích cực rèn luyện cơ thể, chăm sóc sức khỏe để có một cơ thể khỏe mạnh

- Rèn luyện các phẩm chất như: cần cù, siêng năng, chăm chỉ, năng động, sáng tạo…trong lao động.

Câu 2. Pháp luật nước ta quy định như thế nào về sử dụng lao động ở trẻ em?

1. Người sử dụng lao động chỉ được sử dụng người từ đủ 13 tuổi đến dưới 15 tuổi làm các công việc nhẹ theo danh mục do Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội quy định.”

2. Người sử dụng lao động chỉ được sử dụng người lao động chưa thành niên vào những công việc phù hợp với sức khỏe để bảo đảm sự phát triển

thể lực, trí lực, nhân cách và có trách nhiệm quan tâm chăm sóc người lao động chưa thành niên về các mặt lao động, tiền lương, sức khỏe, học tập trong quá trình lao động.

3. Phải ký kết hợp đồng lao động bằng văn bản với người đại diện theo pháp luật và phải được sự đồng ý của người từ đủ 13 tuổi đến dưới 15 tuổi;

4. Bố trí giờ làm việc không ảnh hưởng đến giờ học tại trường học của trẻ em;

5. Bảo đảm điều kiện làm việc, an toàn lao động, vệ sinh lao động phù hợp với lứa tuổi"

Câu 3. Tốt nghiệp tại chức ngành Kế toán, Loan nhiều lần thi vào các cơ quan nhà nước nhưng không trúng tuyển. Mọi người khuyên Loan giúp bố mẹ quản lí xưởng gốm của gia đình cũng là một việc làm tốt nhưng Loan không thích. Theo Loan, đó không phải là công việc. Loan chỉ muốn được làm việc trong các cơ quan nhà nước cho tương xứng với tấm bằng của mình.

Câu hỏi:

1/ Quan niệm của Loan về việc làm như thế đúng hay sai ? Vì sao ?

2/ Em hãy góp ý cho Loan về lựa chọn việc làm.

1/ Quan niệm của Loan về việc làm như vậy là hoàn toàn sai. Bởi vì, việc làm là công việc tạo ra thu nhập chính đáng nên dù là việc làm nào hợp pháp thì đều được coi là công việc.

2/ Em sẽ khuyên Loan tạm thời cứ tìm một việc nào đó hợp pháp để làm tạo ra thu nhập, sau đó khi có cơ hội sẽ thi vào công chức nhà nước sau.

Câu 4. Tú là con trai độc nhất của một gia đình giàu có. Học xong Trung học, không vào được đại học, Tú ở nhà. Hàng ngày Tú chỉ chơi điện tử, bi-a. Bạn bè hỏi: "Cậu cứ định sống thế này mãi à?". Tú trả lời: "Nhà tớ đâu có cần tiền. Tài sản của cha mẹ tớ đủ để tớ sống thoải mái cả đời. Tớ đi làm để làm gì?

Câu hỏi:

1/ Suy nghĩ của Tú đúng hay sai? Vì sao?

2/ Theo bạn, Tú có cần kiếm một việc làm để lao động như mọi người không? Giải thích lí do.

1/ Suy nghĩ của Tú là sai. Bởi vì, công dân khi đủ độ tuổi lao động phải có nghĩa vụ lao động nuôi gia đình và bản thân.

2/ Theo em, Tú cần kiếm một việc làm để lao động như mọi người. Bởi vì, bố mẹ không thể nuôi Tú cả đời, Tú cần đi lao động để kiếm ra đồng tiền chân chính và nuôi sống bản thân và gia đình sau này.

Câu 5. Tình huống:

An năm nay 17 tuổi. Sau khi nghỉ học, An được một ông chủ nhận vào làm việc tại một cơ sở chuyên tái chế các loại ắc quy hỏng.

Hỏi:

a. Em có nhận xét gì về việc sử dụng lao động của ông chủ nơi An làm việc?

b. Tại sao nói: Lao động là quyền và nghĩa vụ của công dân?

Trả lời:

a. - Nhận xét: Việc làm của ông chủ nơi An làm việc là vi phạm pháp luật về sử dụng lao động. Vì Bộ luật Lao động quy định: Cấm sử dụng người lao động dưới 18 tuổi làm những công việc nặng nhọc, nguy hiểm hoặc tiếp xúc với các chất độc hại. Mà An năm nay mới 17 tuổi đã phải làm việc, tiếp xúc với các chất độc hại từ ắc quy…

b. Lao động là quyền và nghĩa vụ của công dân vì:

- Lao động là hoạt động có mục đích của con người nhằm tạo ra của cải vật chất và các giá trị tinh thần cho xã hội. Lao động là hoạt động chủ yếu, quan trọng nhất của con người, là nhân tố quyết định sự tồn tại, phát triển của đất nước và nhân loại.

- Mọi công dân có quyền tự do sử dụng sức lao động của mình để học nghề, tìm kiếm việc làm, lựa chọn nghề nghiệp có ích cho xã hội, đem lại thu nhập cho bản thân và gia đình.

- Mọi người có nghĩa vụ lao động để tự nuôi sống bản thân, nuôi sống gia đình, góp phần duy trì và phát triển đất nước.

- Lao động là nghĩa vụ của mỗi công dân đối với bản thân, với gia đình, đồng thời cũng là nghĩa vụ đối với xã hội, với đất nước.

- Liên hệ bản thân: tham gia lao động phù hợp với lứa tuổi…

Câu 6. Tình huống: Một tốp học sinh mải nói chuyện khi đang đi xe đạp nên đã va quệt vào chị lao công dọn vệ sinh bên đường. Mấy bạn vẫn tiếp tục đi và còn cười khúc khích. Thấy vậy, Bảo Chi ái ngại nói: "Chúng mình quay lại xin lỗi chị ấy đi" nhưng Hoàng xua tay: "Bà quét rác thì cần gì phải xin lỗi".

Hỏi: a. Em có nhận xét gì về thái độ của Bảo Chi và Hoàng?

b. Em sẽ làm gì trong tình huống trên?

Gợi ý

- Đồng ý với thỏi độ của bạn Bảo Chi...
- Khụng đồng ý với thỏi độ của bạn Hoàng...

Em sẽ : + Xin lỗi chị lao công

+ Nêu được lao động là nghĩa vụ, là nguồn sống, nguồn hạnh phúc...

+ Khụng cú nghề nào thấp kộm, chỉ những kẻ lười biếng, ỉ lại mới đỏng xấu hổ.

+ Nghề nào cũng vẻ vang như nhau nếu làm tròn trỏch nhiệm...

Câu 7. Tình huống: Vì hoàn cảnh gia đình khó khăn, bố bắt N (14 tuổi) phải nghỉ học để vào làm việc tại một cơ sở sản xuất gạch ngói. Ông chủ X đã nhận N vào làm việc với mức lương thỏa thuận và thời gian 10 tiếng/ngày.

a. Trong tình huống trên, những ai vi phạm quy định của pháp luật về lao động? Hãy giải thích.

b. Trình bày chính sách của Nhà nước về lao động và quy định của pháp luật đối với sử dụng lao động trẻ em.

- Trong tình huống trên, bố N và ông chủ X đã vi phạm quy định của pháp luật về lao động.

Vì:

- Theo quy định của pháp luật cấm nhận trẻ em chưa đủ 15 tuổi vào làm việc, cấm lạm dụng sức lao động của người lao động dưới 18 tuổi.
- Bố N: Bắt N nghỉ học (N mới 14 tuổi) để đi làm ở xí nghiệp gạch ngói.
- Ông chủ X:

+ Nhận người chưa đủ 15 tuổi vào làm việc.

+ Lạm dụng sức lao động của N(10 tiếng/ ngày)

Chính sách của Nhà nước về lao động và quy định của pháp luật đối với sử dụng lao động trẻ em.

- Chính sách nhà nước:
+ Có chính sách khuyến khích, tạo điều kiện thuận lợi cho các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước bao gồm cả người Việt Nam định cư ở nước ngoài đầu tư phát triển sản xuất kinh doanh để giải quyết việc làm cho người lao động.
+ Các hoạt động tạo ra việc làm, tự tạo việc làm, sản xuất kinh doanh thu hút lao động đều được Nhà nước khuyến khích, tạo điều kiện thuận lợi hoặc giúp đỡ.

- Quy định của pháp luật đối với người sử dụng lao động:
+ Cấm nhận trẻ em chưa đủ 15 tuổi vào làm việc.
+ Cấm sử dụng người lao động dưới 18 tuổi làm những công việc nặng nhọc, nguy hiểm hoặc tiếp xúc với các chất độc hại, cấm lạm dụng sức lao động của người lao động dưới 18 tuổi.
+ Cấm cưỡng bức, ngược đãi người lao động.

Câu 8. Chị H kí hợp đồng làm công nhân khai thác đá ở một tỉnh miền núi, dù biết đây là công việc nặng nhọc với phụ nữ. Khi đến công trường khai thác đá, nhận thấy công việc không đúng như khi giao kết hợp đồng, địa điểm làm việc không đảm bảo điều kiện làm việc, thậm chí còn có thể nguy hiểm đến tính mạng và sức khoẻ nên chị H đã từ chối làm việc. Chủ doanh nghiệp khai thác đá nói chị đã tự nguyện kí hợp đồng do vậy, chị phải làm, không được từ chối công việc.

Câu hỏi:

- Theo em, chủ doanh nghiệp trong trường hợp này có đang thực hiện quyền và nghĩa vụ của doanh nghiệp sử dụng lao động không?

- Theo quy định của Bộ luật Lao động năm 2019, chị H có quyền từ chối làm việc không? Vì sao?

Trả lời:

- Chủ doanh nghiệp đã vi phạm quy định của pháp luật vì: có hành vi đe dọa, cưỡng ép chị H phải lao động trong môi trường nguy hiểm (đe dọa đến sức khỏe và tính mạng).

- Chị H có quyền từ chối làm việc, vì: Bộ luật Lao động năm 2019 quy định:

+ Người lao động có quyền từ chối làm việc nếu có nguy cơ rõ ràng đe dọa trực tiếp đến tính mạng, sức khỏe trong quá trình thực hiện công việc (điểm d) khoản 1 điều 5)

+ Người lao động có quyền đơn phương chấm dứt hợp đồng lao động (điểm đ), khoản 1 điều 5)

Câu 9. Trường hợp. Hướng tới kỉ niệm ngày Thương binh liệt sĩ, Trường Trung học cơ sở M tổ chức hoạt động dọn dẹp, vệ sinh Nghĩa trang liệt sĩ xã K. Đây là một trong những hoạt động thường niên của nhà trường tạo điều kiện cho học sinh trải nghiệm lao động ở trường, lớp và cộng đồng nhằm thể hiện đạo lí "uống nước nhớ nguồn", lòng biết ơn sâu sắc đối với các liệt sĩ đã hi sinh vì độc lập, tự do của dân tộc. Hoạt động này đã thu hút được nhiều học sinh tham gia với thái độ tích cực, chủ động.

Câu hỏi:

- Nếu là học sinh Trường Trung học cơ sở M, em sẽ chủ động tham gia hoạt động này như thế nào? Vì sao?

- Vì sao học sinh Trường Trung học cơ sở M lại tích cực, tham gia hoạt động lao động cộng đồng của nhà trường?

Trả lời:

- Nếu là học sinh Trường Trung học cơ sở M, em sẽ:

+ Tích cực, hăng hái tham gia hoạt động dọn dẹp, vệ sinh Nghĩa trang liệt sĩ

+ Vận động người thân, bạn bè cùng tham gia dọn dẹp, vệ sinh Nghĩa trang liệt sĩ.

+ Nhắc nhở, góp ý với những bạn có thái độ trốn tránh, thiếu tích cực khi tham gia hoạt động do nhà trường tổ chức.

- Học sinh Trường Trung học cơ sở M lại tích cực, tham gia hoạt động lao động cộng đồng của nhà trường, vì:

+ Hoạt động dọn dẹp, vệ sinh Nghĩa trang liệt sĩ do nhà trường phát động đã tạo điều kiện cho học sinh trải nghiệm lao động ở trường, lớp và cộng đồng.

+ Mặt khác, hoạt động này cũng thể hiện đạo lí "uống nước nhớ nguồn", lòng biết ơn sâu sắc đối với các liệt sĩ đã hi sinh vì độc lập, tự do của dân tộc.

Câu 10. Hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 100 chữ) thể hiện suy nghĩ của em về vai trò của lao động đối với đời sống con người.

(*) Đoạn văn tham khảo

Cuộc sống phát triển tốt đẹp, hiện đại như ngày nay chính là đã trải qua một quá trình dài con người không ngừng nỗ lực làm việc, lao động của các thế hệ trước từ khi dựng nước và giữ nước đến nay. Chính vì thế, ta có thể khẳng định: lao động có vai trò và giá trị vô cùng to lớn đối với cuộc sống con người.

Lao động là việc con người làm việc, hoạt động tạo ra của cải, vật chất để nuôi sống bản thân và tạo giá trị tốt đẹp cho xã hội bằng bàn tay, khối óc của mình thông qua nghề nghiệp. Lao động có vai trò, ý nghĩa quan trọng đối với mỗi con người. Lao động chính là thước đo khẳng định giá trị của mỗi con người. Lao động giúp cho con người rèn luyện và gia tăng tư duy, khả năng phán đoán, hoàn thiện và phát triển, thúc đẩy bản thân mỗi người cũng như cuộc sống và xã hội phát triển. Nếu xã hội không có lao động, con người sẽ mãi dậm chân tại chỗ, không có của cải để nuôi sống bản thân, cống hiến cho xã hội, không tìm được ý nghĩa của cuộc sống. Có lao động, con người mới phát huy và hoàn thiện được bản thân, mới tìm được ý nghĩa đích thực và chân chính của cuộc sống.

Tuy nhiên, trong cuộc sống vẫn có những người lười biếng, chưa nhận thức được tầm quan trọng của lao động cũng như không cố gắng lao động, tạo dựng những giá trị tốt đẹp cho bản thân, cho xã hội... Những người này thật đáng chê trách và cần thay đổi bản thân, tích cực lao động hơn để tạo những giá trị tốt đẹp.

Là người học sinh, chủ nhân tương lai của đất nước, chúng ta cần biết lao động ngay từ hôm nay. Lao động trong khả năng của mình, tuổi nhỏ làm

việc nhỏ phụ giúp gia đình, tích cực học tập, trau dồi bản thân để sau trở thành một người công dân lao động trí óc có trình độ cao. Hiểu được vai trò, giá trị to lớn của lao động, mỗi người hãy nỗ lực lao động nhiều hơn, làm việc tận tâm và có trách nhiệm nhiều hơn để không chỉ bản thân mình tiến bộ, có cuộc sống tốt hơn mà đất nước từ đó cũng được phát triển văn minh, thịnh vượng hơn.

BỒI DƯỠNG HSG MÔN GDCD THCS
CÁC VẤN ĐỀ NGHỊ LUẬN XÃ HỘI

Câu 1: Trong thời gian vừa qua trên các phương tiện thông tin đại chúng đang tổ chức cuộc thi viết về chủ đề **"mái ấm gia đình "**. Để thể hiện lòng tự hào và tinh thần trách nhiệm với gia đình em hãy trình bày suy nghĩ và hành động của mình về vấn đề đó.

Gợi ý trả lời: Yêu cầu học sinh nêu được:

- **Gia đình** là một cộng đồng người sống chung và gắn bó với nhau bởi các mối quan hệ tình cảm, quan hệ hôn nhân, quan hệ huyết thống, [quan hệ nuôi dưỡng và hoặc quan hệ giáo dục. Gia đình có lịch sử từ rất sớm và đã trải qua một quá trình phát triển lâu dài. Thực tế, gia đình có những ảnh hưởng và những tác động mạnh mẽ đến xã hội.

- Nêu được vai trò của gia đình: Là cái nôi nuôi dưỡng con người, là môi trường quan trọng hình thành và giáo dục nhân cách …

- Giữa gia đình và xã hội là mối quan hệ mật thiết với nhau. Gia đình là tế bào của xã hội, gia đình tốt là xã hội tốt, xã hội tốt là điều kiện tốt cho gia đình phát triển

- Việc tổ chức cuộc thi đó là sự thể hiện sự quan tâm sâu sắc của Đảng, Nhà nước và các tổ chức xã hội về vấn đề gia đình …

* Là các thành viên trong gia đình phải ý thức được quyền và trách nhiệm của mình đối với gia đình, cụ thể:

- Ông bà cha mẹ đối với con cháu:

+ Cha mẹ có quyền và nghĩa vụ nuôi dạy con thành những công dân tốt, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của con, tôn trọng ý kiến của các con, không được phân biệt đối xử giữa các con, không được ngược đãi xúc phạm con, ép buộc con làm những điều trái pháp luật, trái đạo đức.

+ Ông bà nội ngoại có quyền và nghĩa vụ trông nom, chăm sóc, giáo dục cháu, nuôi dưỡng cháu chưa thành niên hoặc đã thành niên bị tàn tật cháu không có người nuôi dưỡng

- Quyền của con cháu đối với ông bà cha mẹ: Con cháu có bổn phận yêu quý, kính trọng ,biết ơn cha mẹ ông bà; có quyền và nghĩa vụ chăm sóc nuôi dưỡng cha mẹ ông bà đặc biệt khi ông bà, cha mẹ ốm đau, già yếu. Nghiêm cấm con cháu có hành vi ngược đãi, xúc phạm cha mẹ ông bà

- Anh chị em có bổn phận yêu thương, chăm sóc giúp đỡ nhau và nuôi dưỡng nhau nếu không còn cha mẹ

* Hành động:

- Yêu quý, kính trọng, lễ phép, quan tâm, hiếu thảo với ông bà cha mẹ …

- Yêu thương, nhường nhịn anh chị em, tham gia công việc gia đình phù hợp với khả năng …

- Tôn trọng quyền và nghĩa vụ của các thành viên trong gia đình …

- Tích cực học tập, rèn luyện, tránh xa các tệ nạn xã hội …

Câu 2: Hiện nay, trên các phương tiện thông tin đại chúng có đăng tải một số hình ảnh, bài viết ... về tình trạng bạo lực học đường. Đây là hiện tượng tiêu cực của xã hội đang được mọi người quan tâm . . .

Là một học sinh em có suy nghĩ và hành động gì để góp phần giảm thiểu hiện tượng tiêu cực trên ?

Gợi ý trả lời

* Bạo lực học đường: Đó là hiện tượng học sinh dùng hành vi mang tính bạo lực để giải quyết mâu thuẫn. Biểu hiện là đánh nhau giữa cá nhân với cá nhân học sinh hoặc giữa các nhóm học sinh với nhau. Diễn ra trong hoặc ngoài nhà trường, đánh nhau thường có hung khí.

* Thực trạng:

+ Tình trạng bạo lực học đường xảy ra nhiều và có xu hướng ngày càng gia tăng, có nhiều vụ việc nghiêm trọng

+ BLHĐ xảy ra ở mọi nơi từ thành thị đến nông thôn, miền núi

+ Bạo lực học đường: không chỉ xảy ra ở nam sinh mà cả nữ sinh

* Nguyên nhân:

+ Khách quan: Thiếu sự quan tâm giáo dục của gia đình, ảnh hưởng

của các trò chơi bạo lực, sự kích động, lôi kéo của bạn bè, mâu thuẫn trong quan hệ bạn bè.....

+ Chủ quan: Lười học tập, rèn luyện thích ăn chơi đua đòi, thiếu hiểu biết kiến thức pháp luật, kỹ năng sống không làm chủ được bản thân, thích thể hiện mình…

*** Hậu quả:**

- Đối với cá nhân:

+ Đối với học sinh bị đánh, sẽ bị tổn thương về mặt thể xác, bị thương tích, tàn phế, thậm chí mất mạng; để lại di chứng về mặt tinh thần.

+ Về phía kẻ gây ra bạo lực: Bị nhà trường đuổi học, bị vào vòng tù tội bị bạn bè xa lánh.

- Đối với gia đình: sẽ luôn lo lắng, tiêu tốn thời gian, tiền bạc, đau đớn hơn là mất con sau bao năm nuôi nấng, hi vọng.

- Đối với nhà trường và xã hội: Làm mất danh dự, uy tín của nhà trường, gây mất trật tự an toàn xã hội

***Giải pháp:**

+ Bản thân học sinh phải tự điều chỉnh được hành vi của mình theo chiều hướng tích cực, lành mạnh…

+ Gia đình phải quan tâm, giáo dục con cái…

+ Cần có sự phối kết hợp có hiệu quả giữa gia đình, nhà trường và các tổ chức đoàn thể xã hội.

+ Xử lý nghiêm học sinh vi phạm.

+ Tăng cường giáo dục pháp luật, giáo dục kỹ năng sống cho học sinh…..

*** Liên hệ**

- Khẳng định ngăn chặn nạn bạo lực học đường là nhiệm vụ cấp bách, là trách nhiệm chung của toàn xã hội . . .

- Liên hệ bản thân có những đóng góp thông qua một số việc làm cụ thể.

+ Có lối sống trong sáng, lành mạnh, chăm ngoan học giỏi

+ Dùng đàm phán thương lượng để giải quyết các mâu thuẫn, bất đồng trong quan hệ bạn bè

+ Lên án, phê phán nạn BLHĐ, khi phát hiện em sẽ kịp thời báo cáo

để nhà trường và các cơ quan chức năng can thiệp xử lý

Câu 3: Theo thống kê của Tổ chức sức khỏe thế giới ở Việt Nam hiện nay có 50% nam giới và 3,4% nữ giới hút thuốc lá. Em có suy nghĩ gì về vấn đề trên?

Gợi ý trả lời

- Thuốc lá được làm từ cây thuốc lá, là một loại cây có độc, có hàm lượng nicotin cao

- Thực trạng về hút thuốc lá, nghiện thuốc lá ở Việt Nam hiện nay: mặc dù được cảnh báo rất nhiều nhưng ở Việt Nam hiện nay vẫn còn nhiều người hút thuốc lá, trong đó có cả phụ nữ và trẻ em…

- Tác hại của thuốc lá:

+ Đối với bản thân: Ảnh hưởng đến sức khỏe của bản thân, có thể gây ra một số bệnh như bệnh phổi, ung thư phổi, ung thư vòm họng, ung thư tá tràng….

+ Đối với gia đình: Ảnh hưởng đến kinh tế của gia đình, đến sức khỏe của những ngời trong gia đình ….

+ Đối với xã hội: Ảnh hưởng đến môi trường, đến kinh tế của xã hội….

- Nguyên nhân dẫn đến hút thuốc lá, nghiện thuốc lá

+ Do thiếu hiểu biết về tác hại của thuốc lá.

+ Bất chấp sự nguy hiểm.

+ Do sự tò mò, thích thử nghiệm..

+ Bị người khác rủ rê.

+ Bắt chước người khác….

- Biện pháp để hạn chế tình trạng trên:

+ Đối với nhà nước: Cần tuyên truyền cho người dân nhiều hơn nữa về tác hại của thuốc lá, Cần có chính sách thay cho việc trồng cây thuốc lá bằng các loại cây khác có lợi hơn. Ban hành qui định của PL về xử phạt

hút thuốc lá

+ Đối với các cơ quan, đoàn thể, trường học… : Cần xử lí nghiêm hơn nữa những hành vi hút thuốc lá …

+ Đối với mỗi công dân: Cần nâng cao trình độ nhận thức của mình, có hiểu biết đầy đủ về tác hại của thuốc lá…

+ Rút ra TN bản thân

Câu 4: Nói tục, chửi thề…đang có dấu hiệu gia tăng trong học sinh hiện nay.

Suy nghĩ của em về vấn đề trên?

Gợi ý trả lời

- Theo em nhận định trên là đúng, nói tục, chửi thề…đang có dấu hiệu gia tăng trong học sinh hiện nay.

- Thực trạng:

+ Hiện nay có một bộ phận không nhỏ học sinh vẫn còn tình trạng nói tục, chửi thề và có chiều hướng ngày càng gia tăng: lời nói thô thiển, sử dụng từ lóng, nói trống không, có thể văng tục bất cứ khi nào, nói bậy trở thành câu cửa miệng. Có những học sinh, khi nghe các bạn nói tục, chửi thề vẫn xem đó là việc bình thường, bàng quan với vấn đề đó…

+ Điều đó được thể hiện trong: Xưng hô với bạn bè, gia đình, với những người xung quanh, trên các phương tiện thông tin đại chúng…

- Hậu quả:

+ Đối với bản thân: Tạo thành thói quen xấu. Bị người khác coi thường, thiếu tôn trọng, hình thành và phát triển nhân cách lệch lạc.

+ Đối với gia đình: Ảnh hưởng đến nề nếp, gia phong, làm cho ông bà, cha mẹ buồn phiền, làm giảm uy tín, danh dự gia đình…

+ Đối với xã hội: Làm mai một thuần phong mĩ tục… Cản trở việc xây dựng nếp sống văn hóa ở cộng đồng...

- Nguyên nhân:

+ Chủ quan: Thiếu ý thức, học đòi, thiếu tự chủ, lối sống dễ dãi, không nghiêm khắc với bản thân…

+ Khách quan: Tác động từ bạn bè xấu, sự quan tâm chưa đúng mức của gia đình, nhà trường, xã hội; mặt trái của sự bùng nổ thông tin…

- Giải pháp:

+ Đối với cá nhân:

* Vâng lời, lễ phép với ông bà, cha mẹ, thầy cô giáo…, lịch sự với bạn bè và những người xung quanh; rèn luyện đức tính tự chủ; học tập những tấm gương ứng xử, giao tiếp có văn hóa…

* Lên án, phê phán, tẩy chay hiện tượng nói tục, chửi thề…

+ Đối với gia đình, nhà trường, xã hội:

* Xây dựng lối sống có văn hóa: tuyên truyền, cổ vũ, vận động, nêu gương, ban hành nội qui, qui chế; giáo dục, uốn nắn kịp thời những học sinh nói tục, chửi thề…

Câu 5. Để tình bạn trở thành viên ngọc quý, em sẽ…?

- Xây dựng lối sống trong sáng, lành mạnh, thân thiện, hòa đồng với mọi người xung quanh

- Biết thông cảm, đồng cảm sâu sắc với bạn bè, quan tâm, chia sẻ, giúp đỡ nhau...

- Chân thành, tin cậy, bình đẳng, có tấm lòng nhân ái, vị tha……

- Ủng hộ, quý trọng những người có ý thức xây dựng tình bạn đẹp, lên án, phê phán những hành vi xấu làm ảnh hưởng đến tình bạn trong sáng, lành mạnh…

Câu 6. Ngạn ngữ có câu: ***"Cho đi lòng yêu thương sẽ nhận lại sự yêu thương"***

Gần đây chúng ta không khỏi lo lắng, hoang mang với sự xuống cấp nghiêm trọng về mặt đạo đức của một bộ phận người trong xã hội. Đó là hiện tượng người ta thản nhiên, thờ ơ, lạnh lùng trước nỗi đau của người khác. Hay nói cách khác đó chính là sự vô cảm của con người.

Hãy trình bày suy nghĩ của em về hiện tượng đó?

Gợi ý:

Mở bài:

- Đánh giá nhận xét chung về hiện tượng vô cảm của không ít người trong xã hội.

Thân bài:

+ Bệnh vô cảm: Là cách sống ích kỷ, lạnh lùng, thờ ơ, làm ngơ trước những nỗi bất hạnh, không may của những người sống xung quanh mình.

+ Thấy cảnh tượng bi thương lại thờ ơ, không động lòng chua xót, không rung động …

*** Hậu quả của bệnh vô cảm:**

+ Vô cảm là con đường trực tiếp dẫn đến những cái xấu, cái ác. Nó biến con người thành kẻ vô trách nhiệm, vô lương tâm và vô văn hóa, thậm chí là kẻ tội đồ.

Ví dụ dẫn chứng:

– Vì vô cảm mà nhiều bác sĩ đã để cho nhiều bệnh nhân cần phải cấp cứu mà phải nằm chờ hàng nửa tiếng đồng hồ nên đã dẫn đến hậu quả bệnh nhân bị chết một cách oan khuất.

+ Bệnh vô cảm làm cho cái xấu, cái ác có mảnh đất mầu mỡ để sinh sôi nẩy nở.

Ví dụ dẫn chứng:

-Vì vô cảm mà người Việt Nam mình nhẫn tâm đổ xô vào hôi của khi gặp tai nạn giao thông

+ Nó đang làm mất đi một điều vô cùng thiêng liêng và quý giá: Đó là tình thương giữa con người với con người.

Ví dụ dẫn chứng:

- Quay lưng ngoảnh mặt trước tình cảnh đau thương của đồng bào bị thiên tai, bão lụt, trước số phận bất hạnh của hàng ngàn trẻ thơ mồ côi, người già không nơi nương tựa…

***Chỉ ra nguyên nhân của bệnh vô cảm**

- Con người chạy theo lối sống thực dụng ham mê tiền bạc mà quên đi những giá trị sống cơ bản như lòng yêu thương, nhân ái

- Một phần nữa cũng là do xã hội hiện đại quá bận rộn và đòi hỏi con người phải làm việc, làm việc và làm việc mà bỏ quên thời gian để trao nhau hơi ấm của tình thương, để ươm mầm cảm xúc

*** Một số giải pháp**

- Chúng ta cần học tập lối sống lành mạnh, biết yêu thương sẻ chia đồng cảm với những người xung quanh.

- Tham gia các hoạt động xã hội có tính nhân văn cao như phong trào đền ơn đáp nghĩa, phong trào thanh niên lập nghiệp…

- Xã hội cần lên án mạnh mẽ bệnh vô cảm, coi đó như là một cuộc chiến đấu để loại bỏ căn bệnh này ra khỏi xã hội ta.

Kết bài

- Nhận xét đánh giá về hiện tượng trên.

- Học sinh liên hệ bản thân sống thế nào để rèn luyện lòng yêu thương, cảm thông với người khác trong cuộc sống.

Câu 7: Em biết gì về ngày 28 tháng 6 hàng năm?

- *Ngày 28/6 hàng năm là Ngày Gia đình Việt Nam*

- Là một ngày lễ tôn vinh mái ấm gia đình Việt Nam, là ngày mọi người trong gia đình quan tâm đến nhau, xã hội quan tâm đến trẻ nhỏ và những người không có bố mẹ…

- Có ý nghĩa to lớn: Khẳng định vai trò, truyền thống của gia đình; sự quan tâm của xã hội tới mỗi thành viên trong gia đình;

Câu 8. Khi bàn về trách nhiệm của cha mẹ trong việc nuôi dưỡng và giáo dục con cái, người xưa có câu: "Con hư tại mẹ, cháu hư tại bà".

Em có đồng tình với quan niệm đó không? Vì sao?

Gợi ý:

- Không đồng tình với quan niệm trên. Vì nó không còn phù hợp với xã hội hiện nay..

- Quan niệm trên cho rằng người phụ nữ là người chịu trách nhiệm chính trong việc làm cho con cái hư hỏng.

- Quan niệm trên đã phủ nhận vai trò của người cha, người đàn ông trong gia đình, trong việc giáo dục con cái.

- Trong xã hội hiện nay, vợ chồng có quyền và nghĩa vụ ngang nhau

về mọi mặt trong gia đình.

- Nuôi dưỡng, dạy bảo con cái là trách niệm chung của cả vợ chồng, ông bà hai bên nội, ngoại...

- Nhà trường, xã hội cũng có vai trò quan trọng trong giáo dục nhân cách con người.

Câu 9: Ngày 08/3/2013, chùm ảnh "Mẹ ơi con bất hiếu" trên facebook của thầy giáo Nguyễn Hoàng Khắc Hiếu (Đại học sư phạm thành phố Hồ Chí Minh) đã gây xúc động cho người đọc. Đây là lời dẫn của một số bức ảnh:

" - Bạn xấu hổ: "Vì sao mẹ không đẹp, không sang bằng mẹ đứa khác" Nhưng bạn có biết tóc mẹ bạc để tóc bạn được xanh, tay chân mẹ nứt nẻ để da dẻ bạn được hồng hào trắng trẻo?

- Bạn chê đồ ăn của mẹ: "Nấu kiểu gì mà mặn quá, mất hết cả hứng" Nhưng đã bao giờ bạn cảm ơn Người vì một bữa ăn ngon?

- Bạn bực bội: "Đi học quá cực khổ" Nhưng bạn có biết mẹ đang phải làm gì ngoài kia để bạn được ngồi trên chiếc ghế sạch sẽ của nhà trường?

... - Hãy thử tưởng tượng xem, một hôm đi học về, căn nhà của bạn im lìm trống trải, mẹ không còn tồn tại nữa. Bạn sẽ cảm thấy thế nào? "

Hỏi: Cảm xúc, suy nghĩ của em khi đọc những nội dung trên?

Gợi ý

+ Cảm xúc buồn, xấu hổ … trước việc làm, lời nói, suy nghĩ của một số người con …

+ Cảm xúc đau đớn, mất mát nếu một ngày mẹ không tồn tại nữa…

+ Suy nghĩ về thực trạng trong lối sống của một bộ phận các con hiện nay: ích kỷ, hưởng thụ..;

+ Chỉ biết đòi hỏi mà không quan tâm đến cha mẹ và những người thân trong gia đình…;

+ Sống vô cảm, thờ ơ trước khó khăn của gia đình …

+ Khẳng định vai trò, công ơn của bố mẹ đối với bản thân mình …

+ Cảm xúc riêng của cá nhân về mẹ: những yêu thương, lo lắng, ký ức sự quan tâm …(có thể có những tâm sự cá nhân…)

+ Sự thay đổi ý nghĩ cá nhân: sống như thế nào; nên làm gì…

Bài viết có thể dưới dạng trình bày tâm trạng, nỗi niềm của một người con với mẹ, với những gì đã xảy ra trong cuộc sống của học sinh nhưng đủ các

yêu cầu vẫn cho điểm tối đa.

Câu 10: Nếu chủ đề cuộc thi viết thư quốc tế UPU năm 2022 là : " Bảo vệ hòa bình", với tư cách một công dân của dân tộc yêu chuộng hòa bình thì em sẽ gửi bức thông điệp nào để bày tỏ những khát vọng của mình đến bạn bè thế giới?

- Đảm bảo hình thức là một bức thư...

- Khỏi niệm hòa bình : Hũa bỡnh là tỡnh trạng khụng cú chiến tranh...

- Tỏc dụng của hòa bình : Đem lại cuộc sống ấm no, hạnh phúc; tạo điều kiện cho cá nhân, xã hội phát triển...

- Tác hại của chiến tranh: Gây đau thương, chết chóc; thiệt hại vật chất...

- Trình bày được một số nét về bối cảnh quốc tế hiện nay : chiến tranh, xung đột, bạo loạn..., lên án các cuộc chiến tranh phi nghĩa.

- Rút ra được, bảo vệ hòa bình là trách nhiệm của tất cả mọi người ở mọi nơi, mọi lúc.

- Biện pháp :

+ Xây dựng mối quan hệ thân thiện, tôn trọng, bình đẳng giữa người với người...

+ Thiết lập mối quan hệ hiểu biết, hữu nghị, hợp tác giữa các dân tộc, các quốc gia.

+ Ủng hộ và tham gia các hoạt động bảo vệ hòa bình: mít tinh, biểu tình, tuần hành...

- Liên hệ bản thân.

Câu 11: Trong bài "Những kỷ niệm về mái trường mến yêu" Đồng Thị Hải Châu - Lớp 9 C trường THCS Trưng Vương, Thành phố Buôn Ma Thuột đã viết:

"... Nó khẽ quay lại nhìn lướt qua tất cả một lượt. Ghế đá, hàng cây, dãy lớp học. Ôi!! Sao mà thân thuộc quyến luyến đến thế!! Vậy mà trước kia sao nó chẳng thể nhận ra??... Rồi nó mỉm cười, quay lưng và bước

nhanh về phía trước, bước qua cánh cổng trường, bước ra khỏi thế giới thần tiên... Bỏ lại sau lưng một niềm thương nhớ…"

Hỏi: Những kỷ niệm về mái trường của em?

Gợi ý trả lời

Bài viết là một câu chuyện của học sinh kể về những kỷ niệm nơi mái trường mến yêu mà em đã từng theo học

- Kỷ niệm về lớp học …

- Kỷ niệm về thầy cô, bè bạn…

- Những cảm xúc khi sắp rời xa (hoặc đã rời xa) mái trường, thầy cô, bè bạn …

- Những tình cảm của cá nhân học sinh: vui, buồn, hạnh phúc, đau khổ, ân hận, tự hào và những nỗi niềm riêng tư…

Câu 12: Trong bài hát "Khát vọng tuổi trẻ" của nhạc sỹ Vũ Hoàng có đoạn: *"…Đừng hỏi Tổ quốc đã làm gì cho ta. Mà phải hỏi ta đã làm gì cho Tổ quốc hôm nay".* Cảm xúc và suy nghĩ của em về lời bài hát trên

- Thể hiện được cảm xúc riêng của bản thân khi nghe lời bài hát

- Thông điệp của lời bài hát: Gửi đến tất cả mọi người về lòng yêu nước và trách nhiệm của mỗi người Việt Nam nói chung và thế hệ trẻ nói riêng đối với Tổ quốc.

- Khẳng định: Tình yêu Tổ quốc là tình cảm thiêng liêng, cao quý nhất đối với mỗi người dân Việt Nam…

- Mỗi người phải đem hết khả năng của mình để đóng góp cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc…

+ Trong chiến tranh: bao thế hệ đã chiến đấu, hy sinh…để bảo vệ nền độc lập tự do của Tổ quốc…. Dẫn chứng…

+ Trong hòa bình (ngày nay): Ra sức học tập, rèn luyện, tích cực lao động sản xuất… Dẫn chứng…

- Phê phán những người có lối sống ích kỉ, chỉ nghĩ cho bản thân mình, vì cái lợi của cá nhân mà bất chấp tất cả, không nghĩ tới người khác, không

nghĩ tới cộng đồng; có âm mưu chống phá, lật đổ…..Dẫn chứng….- Liên hệ bản thân

Câu 13: Trong chương trình thời sự VTV1 mấy ngày vừa qua có đưa thông tin sau: Vào lúc 14h ngày 04/ 12/ 2014, một xe chở bia gặp tai nạn tại vòng xuyến Tam Hiệp- Biên Hòa (Đồng Nai), hàng ngàn lon bia đổ xuống đường. Ngay lập tức, đoàn đoàn lớp lớp người tranh nhau "hôi bia" mặc cho tài xế khóc van xin.

Hãy nói lên suy nghĩ của em sau khi xem thông tin trên?

Trả lời:

- Không đồng tình với hành vi của những người "hôi bia", lên án phê phán hành vi đó.

Tại vì:

* Về đạo đức:

- Đó là hành vi không thể chấp nhận được (lợi dụng người khác gặp nạn để mưu lợi cá nhân) gây sự phẫn nộ trong cộng đồng.

- Biểu hiện của lòng tham lam, ích kỉ, vô cảm của những người "hôi bia".

- Báo động sự xuống cấp nghiêm trọng về mặt đạo đức của một bộ phận người dân hiện nay.

* Về pháp luật:

- Đây là hành vi ăn cướp trắng trợn giữa ban ngày, là hành vi vi phạm pháp luật.

- Hành vi trên sẽ bị pháp luật trừng phạt nghiêm khác.

Câu 14:

" *Cảm ơn* và *xin lỗi* – bài học về phép lịch sự đầu tiên của mỗi người dường như đang bị những người trẻ lãng quên. Tiếng *cảm ơn, xin lỗi* đang thưa dần… Suy nghĩ của em về vấn đề trên

(Nguồn:http://Vietbao.vn)

Gợi ý trả lời

- Khẳng định:

+ Cảm ơn và xin lỗi là nét đẹp trong văn hóa ứng xử.

+ Thể hiện phép lịch sự, tế nhị của con người…

- Thực trạng:

+ XH phát triển, con người càng văn minh, văn hóa, lịch sự, tế nhị . VD:…

+ Tuy nhiên, ở một bộ phận nhỏ, phép lịch sự (cảm ơn, xin lỗi) đang dần bị lãng quên, đặc biệt giới trẻ. VD: …

- Ý nghĩa của việc nói lời cảm ơn, xin lỗi: giúp hoàn thiện nhân cách, được mọi người yêu quý, giúp quan hệ con người tốt đẹp; nâng cao văn hóa ứng xử, góp phần xây dựng XH văn minh …

- Hậu quả của việc không nói lời cảm ơn, xin lỗi: không được tôn trọng,gây mất thiện cảm với đối tượng giao tiếp, tạo thành thói quen xấu, ảnh hưởng nhân cách, cản trở việc xây dựng nếp sống văn hóa, xã hội kém văn minh...

- Nguyên nhân: do nhận thức còn hạn chế, kỹ năng sống kém, cách giáo dục trong gia đình…

- Hành động:

+ Cá nhân: Rèn luyện kỹ năng giao tiếp mọi lúc, mọi nơi; biết cảm ơn khi được giúp đỡ; xin lỗi khi mình mắc khuyết điểm; đồng tình, ủng hộ cách ứng xử có văn hóa; lên án, phê phán cách ứng xử thiếu lịch sự,tế nhị…

+ Gia đình, nhà trường,xã hội: tạo môi trường văn hóa lành mạnh; tuyên truyền, giáo dục kỹ năng giao tiếp, ứng xử…

- Liên hệ bản thân:…

Câu 15. Có một cuốn sách từng viết: " …Tôi cảm ơn đôi mắt vì đã cho tôi nhìn thấy, cảm ơn đôi tai vì đã cho tôi nghe,cảm ơn đôi chân vì đã cho tôi bước, cảm ơn những ngón tay đã giúp tôi cầm…Hãy tập cảm ơn cuộc đời. Ngay cả khi bạn không có được mọi thứ như mình muốn thì ít ra bạn cũng không đau ốm tật nguyền, nhưng dù bạn có gặp vấn đề về sức khỏe như thế thì dẫu sao bạn vẫn đang còn sống trong cuộc đời này. Vì thế chúng ta cần biết ơn tất cả…" . Đoạn trích đang nói lên điều gì? Suy nghĩ, hành động của em về vấn đề ấy?

Gợi ý trả lời:

* Đoạn trích nói về lòng biết ơn.

* Suy nghĩ:

- Biết ơn là thái độ trân trọng những điều tốt đẹp mà mình được hưởng nhờ có công lao của người khác mang lạ và có những việc làm cụ thể để đền ơn, đáp nghĩa xứng đáng với công lao đó.

- Trong thực tế:

+ biết ơn người giúp mình trực tiếp: bạn bè, thầy cô, cha mẹ…VD:….

+ biết ơn người giúp mình gián tiếp: anh hùng liệt sỹ, công an…VD: …

+ biết ơn cuộc sống: đồ vật, thiên nhiên, các bộ phận cơ thể…VD: …

-> vì lòng biết ơn giúp:

- Làm đẹp quan hệ người –người. VD: …

- Làm đẹp nhân cách con người. VD: …

- Giúp lạc quan, yêu đời. VD: …

- Thể hiện truyền thống dân tộc . VD: …

- Giúp XH văn minh, tiến bộ hơn

* Hành động:

- Nói lời cảm ơn (với những việc đơn giản). VD: …

- Làm những việc tốt: vâng lời, giúp đỡ… VD: …

- Cố gắng hoàn thiện bản thân.

- Sống vui vẻ, lạc quan.

- Phê phán thói vô ơn, bạc bẽo…VD: …

- liên hệ bản thân.

Câu 16. Ai đã từng đọc tác phẩm "Chiếc thuyền ngoài khơi xa" của Nguyễn Minh Châu hẳn không thể nào quên được hình ảnh người phụ nữ làng chài tảo tần, sương gió, chịu nhiều cực khổ, khát khao hạnh phúc nhưng người đàn bà đó phải chịu một cảnh sống bị đánh đập tàn nhẫn.

Xã hội ngày nay đã tiến bộ hơn rất nhiều so với trước đây nhưng nạn bạo hành trong gia đình vẫn xảy ra và làm nhức nhối trong dư luận.

Em có suy nghĩ gì về vấn đề trên?

Mở bài:

- Gia đình là tế bào của xã hội là nơi mỗi chúng ta sinh ra lớn lên được chăm lo về vật chất lẫn tinh thần, là nơi chúng ta được sống trong hạnh phúc yêu thương.

- Tuy nhiên không phải gia đình nào cũng vậy. Trong thực tế có rất nhiều gia đình vì những lí do cá nhân mà gây ra mẫu thuẫn dẫn đến bạo lực. Đây là vấn đề mà cả xã hội đang rất quan tâm, Bởi nó ảnh hưởng trực tiếp đến đời sống con người. Chủ yếu là phụ nữ và trẻ em.

Thân bài:

1/ Bạo lực gia đình:

- Theo qui định của pháp luật: Bạo lực gia đình là hành vi cố ý của thành viên gia đình gây tổn hại về thể chất, tinh thần đối với các thành viên khác trong gia đình.

- Mỗi gia đình có hoàn cảnh sống khác nhau mà nguyên nhân dẫn đến việc bạo lực cũng không giống nhau

2/ Biểu hiên: Do mâu thuẫn cá nhân không thể giải quyết được nên vợ chồng có những hành vi chửi bới, xúc phạm, lăng mạ và dùng những hành động thiếu văn hoa để thỏa cơn giận dữ.

3/ Nguyên nhân:

- Do thiếu hiểu biết về pháp luật, chồng và vợ đánh nhau chỉ vì nghĩ việc vợ chồng đánh nhau là chuyện riêng trong gia đình không liên quan đến người khác và không ai có quyền can thiệp

- Do tức giận không làm chủ được bản thân thường hay giải quyết bằng hành động

- Do không được trang bị những kĩ năng sống cần thiết để kiềm chế các hành vi bạo lực nên những lúc giận dữ họ hay giải quyết bằng nắm đấm chứ không phải bằng lời lẽ

- Có những người chồng gia trưởng hay phản ứng với vợ bằng bạo lực

- Do nghiện ngập: Nghiện rượu và ma túy dễ đưa người ta đến bạo lực bởi nó làm thay đổi suy nghĩ con người. Mỗi lần suy nghĩ con người mất khả năng tự chủ làm cho con người trở nên thô bạo hơn, không cần suy nghĩ gì về hành vi của mà đã biến mâu thuẫn thành bạo lực.

- Do khó khăn về kinh tế hoặc do chơi cờ bạc cũng rât dễ bị xung đột cãi cọ rồi sinh ra bạo lực.

- Do ghen tuông

4/ Hậu quả:

- Bạo lực gia đình đem đến những hậu quả nặng nề về thể xác, tinh thần của con người

- Hôn nhân gia đình tan vỡ

- Làm giảm lực lượng lao động trong xã hội, tăng số người bị bệnh tật

- Ảnh hướng đến kinh tế: Việc chữa trị cho người bị bạo hành tốn kém nhiều

5/ Biện pháp:

- Bạo lực gia đình là vấn đề bức xúc của xã hội đòi hỏi mỗi chúng ta phải có biện pháp phòng chống và hạn chế. Tuy nhiên nạn phân biệt đối xử trọng nam khinh nữ, quan niệm gia trưởng vẫn còn tồn tại nhiều trong xã hội chúng ta. Vì vậy rất khó để xóa bỏ được tệ nạn này.

- Mặt khác do nhận thúc về pháp luạn của một số người còn hạn chế, một số xã, huyện thuộc vùng sâu vùng xa cần phải có cách tuyên truyền đến từng hộ dân.

- Cả cộng đồng cần chung tay giải quyết, xem xét và nhận thức được đây là vấn đề quan trọng cần xã hội quan tâm và yêu cầu sự vào cuộc của tất cả cơ quan chức năng.

- Tuyên truyền sâu rộng bộ luật ” bình đẳng giới ” tới cộng đồng và từng gia đình

- Hoàn thành tốt chương trình ” toàn dân xây dựng đời sống văn hóa, giáo dục” đối với tất cả chúng ta. Giúp chúng ta nhận thức được rằng bạo lực gia đình là vi phạm pháp luật.

- Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, chính quyền, sự hỗ trợ của các cơ quan chức năng trong việc xây dựng luật đặc biệt là luật phòng chóng bạo lực gia đình.

Kết bài:

- Bạo lực gia đình làm tổn hại đến thể chất và tinh thần của con người vì vậy chúng ta cần phải loại bỏ ngay hành vi này để cuộc sống của mỗi người, mỗi gia đình tốt đẹp hơn

Câu 17: Học tập qua loa, đối phó, không học thực sự đang là thực trạng tồn tại ở một số học sinh hiện nay. Là học sinh em có suy nghĩ như thế nào về vấn đề trên?

Yêu cầu nêu được

* Hiểu biết về học tập qua loa đối phó:

+ Học đối phó là học mà không lấy việc học làm mục đích, xem học

là việc phụ

+ Học đối phó là học bị động, không chủ động cốt đối phó với sự đòi hỏi của thầy cô, trong thi cử

* Thực trạng:

+ Đa số học sinh biết xác định cho mình mục đích học tập đúng đắn...

+ Tồn tại một số bộ phận không nhỏ học sinh học đối phó, không học thực sự như: sử dụng tài liệu trong thi cử, học vẹt, nhìn theo bài bạn để được điểm cao...

- Dẫn chứng:

*** Hậu quả:**

+ Đối với bản thân:

* Thiếu kiến thức cơ bản khi bước vào đời, thiếu năng lực, thiếu kỹ năng sống, thiếu tự tin, thiếu bản lĩnh

* Do học đối phó nên không thấy hứng thú dẫn đến chán học, hiệu quả thấp

+ Đối với gia đình: Không có những thành viên có kiến thức, kỹ năng, ứng xử có văn hóa thực sự thì khó xây dựng gia đình ấm no hòa thuận hạnh phúc

+ Đối với xã hội: Thiếu đi một lớp người lao động có kiến thức, kỹ năng để đáp ứng với xu thế phát triển của xã hội do đó làm chậm sự phát triển kinh tế xã hội của đất nước

*** Nguyên nhân:**

- Chủ quan: Bản thân chưa xác định được mục đích học tập đúng đắn...

- Khách quan: Tác động của việc chạy đua theo thành tích của nhà trường, xã hội...

* Giải pháp:

+ Đối với bản thân:

- Khẳng định chân lý có kiến thức thì con người mới có đủ khả năng làm chủ thiên nhiên, làm chủ xã hội, nhất là làm chủ vận mệnh của mình

- Xác định cho mình mục đích học tập đúng đắn...

- Lên án phê phán những hành vi học đối phó, học vẹt..

+ Đối với gia đình, nhà trường, xã hội:

- Định hướng, nhắc nhở, giáo dục tư tưởng, ý thức để học sinh thấy được tầm qua trọng trong việc xác định mục đích học tập đúng đắn

- Nghiêm khắc trong thi cử, tránh việc học kém mà kết quả lại cao...

- Liên hệ bản thân...

Câu 18. "Xâm hại tình dục trẻ em là một tội ác tày trời." Suy nghĩ của em về vấn đề trên?

– Trong những năm gần đây, tình trạng tội phạm xâm hại trẻ em có xu hướng gia tăng, trong đó, tội phạm xâm hại tình dục chiếm một tỉ lệ lớn. Hành vi xâm hại tình dục không chỉ gây ra cho các em nỗi đau đớn về thể xác mà còn để lại những sang chấn tâm lí lâu dài và hết sức nặng nề. Vậy thực trạng xâm hại tình dục trẻ em ở Việt Nam hiện nay như thế nào?

– Xâm hại tình dục trẻ em là hành vi mà một người trưởng thành dùng vị thế hoặc vũ lực nhằm dụ dỗ hoặc cưỡng ép trẻ vị thành niên tham gia vào hoạt động tình dục. Nạn nhân bị xâm hại tình dục bao gồm cả trẻ em trai và gái. Các trẻ em bị xâm hại tình dục thường bị đe doạ, hãm hại nếu nói ra sự việc. Đây là những tội ác cực kì nguy hiểm đối với xã hội với khung hình phạt cao nhất là tử hình.

– Đối tượng xâm hại tình dục trẻ em khá đa dạng, thuộc mọi tầng lớp, trong đó có cả những cán bộ có chức quyền. Và điều đáng nói hơn là, có nhiều vụ án, các em bị chính những người thân ruột thịt của mình xâm hại. Theo báo cáo của Cục Cảnh sát hình sự – Bộ Công an, trong năm 2014, toàn quốc phát hiện 1.885 vụ xâm hại trẻ em, trong đó có 1.544 vụ xâm hại tình dục (chiếm hơn 80%). Nhưng đây hẳn chưa phải là con số chính xác, vì có nhiều trường hợp các em bị xâm hại nhưng gia đình, người thân không phát hiện hoặc phát hiện nhưng vì nhiều lí do nên không trình báo với cơ quan chức năng.

– Hậu quả, các em bị xâm hại tình dục không chỉ bị đau đớn về mặt thể xác, bị đe doạ đến tính mạng, có nguy cơ mắc các bệnh truyền nhiễm, mà còn phải gánh chịu những hậu quả đặc biệt nghiêm trọng về mặt tinh thần. Trẻ em bị xâm hại tình dục thường mắc chứng hoang mang cực độ, hoặc tâm thần, khó hoà nhập lại với cuộc sống bình thường. Tội phạm xâm hại tình dục trẻ em đồng thời cũng làm tan nát bao nhiêu gia đình; gây nên sự

hoang mang, lo sợ và phẫn nộ trong nhân dân, ảnh hưởng xấu đến tình hình trật tự, trị an xã hội.

– Có rất nhiều nguyên nhân dẫn đến tình trạng gia tăng tội phạm xâm hại tình dục trẻ em. về nguyên nhân khách quan, do sự phát tán phim ảnh, game online thiếu lành mạnh tràn lan trên mạng internet; do đa số đối tượng phạm tội có trình độ nhận thức thấp, nghề nghiệp không ổn định; do sử dụng rượu, bia quá mức dễ mất kiểm soát hành vi thú tính… Bên cạnh đó, nhiều trường hợp, vì xấu hổ, sợ rắc rối nên nạn nhân và gia đình không trình báo cơ quan công an để xử lí nghiêm khắc, triệt để. Cách làm này vô tình đã trở thành tấm lá chắn che đậy tội ác cho kẻ phạm tội khiến hành vi coi thường pháp luật của chúng gia tăng.

– Về nguyên nhân chủ quan, do bận bịu với cuộc sống mưu sinh, nhiều gia đình đã sao nhãng trách nhiệm đối với con cái. Một số em thiếu sự chăm sóc, bảo vệ của bố mẹ nên dễ bị đối tượng xấu xâm hại. Thông thường các em bị chính người thân, họ hàng hoặc hàng xóm xâm hại nhưng không dám nói vớ cha mẹ, đến khi họ phát hiện thì các em đã bị xâm hại nhiều lần. Cũng có khi, vì sự thiếu quan tâm của các bậc cha mẹ nên một số em sa vào ăn chơi lêu lổng, học hành chểnh mảng, bắt chước hành động của người lớn qua phim ảnh. Bên cạnh đó, công tác phòng ngừa, tuyên truyền, giáo dục về đạo đức lối sống, pháp luật và kĩ năng tự phòng vệ cho trẻ em cùa nhà trường và xã hội cũng chưa cao và hiệu quả.

– Từ thực trạng trên, để góp phần phòng ngừa, đấu tranh, ngăn chặn loại tội phạm này, chính quyền các cấp, nhà trường, các phương tiện thông tin truyền thông phải thường xuyên tuyên truyền, giáo dục pháp luật cho người dân và học sinh, tránh tình trạng nhiều gia đình biết con bị xâm hại tình dục nhưng không tố giác tội phạm; tăng cường quản lí mạng internet, kịp thòi ngăn chặn các phim ảnh, trò choi có nội dung không lành mạnh; quản lí chặt chẽ các đối tượng có tiền án, tiền sự, có nguy cơ phạm tội xâm hại tình dục; xét xử nghiêm minh những trường hợp phạm tội để răn đe.

– Các bậc cha mẹ cần quan tâm chăm sóc, quản lí, bảo vệ con cái; thường xuyên nâng cao cảnh giác, tránh tình trạng con bị xâm hại mà không hề hay biết; trẻ em cần được giáo dục cẩn thận về giới tính, về kĩ năng sống, kĩ năng tự bảo vệ bản thân trước sự xâm hại nói chung và xâm hại tình dục nói riêng.

– Nạn xâm hại tình dục trẻ em đang gia tăng đến mức báo động. Đây là một loại tội ác đặc biệt nghiêm trọng, cần phải bị cả xã hội lên án và loại bỏ. Để nâng cao hiệu quả phòng chống nạn xâm hại tình dục trẻ em, cần

phải có sự phối hợp đồng bộ giữa gia đình, nhà trường, truyền thông, các cơ quan chức năng cũng như sức mạnh tổng hợp của toàn xã hội.

Câu 19. Nêu suy nghĩ của em về "lối sống ảo" trong giới trẻ hiện nay.

a. Giải thích

- Sống ảo là lối sống, phong cách sống không giống với hoàn cảnh thực của con người.

- Sống ảo cũng có nghĩa là mơ tưởng, ảo tưởng về cuộc sống hiện tại.

b. Thực trạng

- Sống ảo đã trở thành một xu thế, một trào lưu trong giới trẻ hiện nay.

- Các bạn trẻ sống ảo ngày càng nhiều.

- Dành phần lớn quỹ thời gian cho facebook.

- Đắm chìm vào mạng xã hội với các hoạt động: đăng status, khoe ảnh, bình luận dạo,...

- Lấy việc người khác like, bình luận, chia sẻ ảnh hay bài viết của mình làm thú vui.

- Có chuyện gì cũng đăng lên facebook.

- Đăng tải, chia sẻ những nội dung nhạy cảm nhằm mục đích câu like, thu hút sự tò mò, hiếu kì của đám đông.

- Trên mạng xã hội có thể chia sẻ rất cởi mở nhưng trong cuộc sống hiện thực thì lại thu mình, khép kín.

c. Nguyên nhân

- Muốn thể hiện, khoe khoang bản thân.

- Muốn trở thành người nổi tiếng, được nhiều người biết đến.

- Thiếu sự quan tâm của gia đình, người thân.

d. Tác hại

- Tiêu tốn nhiều thời gian vào những việc vô nghĩa.

- Không quan tâm đến cuộc sống ở thực tại.

- Mất tập trung vào học tập, công việc.

- Có thể dẫn đến những suy nghĩ, hành động tiêu cực.

e. Biện pháp khắc phục

- Sử dụng mạng xã hội một cách hiệu quả.

- Có lối sống lành mạnh, tích cực tham gia các hoạt động tình nguyện, hoạt động xã hội để có cuộc sống ý nghĩa.

- Tuyên truyền cho mọi người biết về tác hại của việc sống ảo để mọi người có lối sống tích cực.

d. Liên hệ bản thân:

Câu 20. "Biến cố dịch bệnh Covid đã trở thành vấn nạn toàn cầu, khắp thế giới đang trải qua những giờ phút mà sự sinh tử chỉ còn là rủi may … Và trong bối cảnh đó, Covid lại mang đến cho chúng ta những bài học giá trị. Cuộc sống thật kỳ lạ nhiệm mầu, trong nguy có cơ, trong khổ đau luôn nhú mầm hạnh phúc. Mong những ngày buộc phải sống chậm, cho chúng ta nhiều giá trị sâu xa, những bài học đáng giá mà chỉ có trong biến cố ta mới có cơ hội nhận ra đó là tình cảm gia đình, tình người trong đại dịch …"

(Trích: " Sống chậm thời Covid" ThS Nguyễn Thị Tâm, Tạp chí Sức Khỏe)

Suy nghĩ của em về tình cảm gia đình, tình người mà sống chậm thời Covid mang lại?

Gợi ý:

- Khẳng định:

+ Đại dịch Covid-19 gây ra nhiều hậu quả, tổn thất nặng nề về con người cũng như kinh tế...

+ Trong bối cảnh đó, Covid lại mang đến cho chúng ta những bài học giá trị mà cuộc sống bận rộn thường ngày khiến ta lãng quên hay không nhận ra: tình cảm gia đình, tình người trong đại dịch,…

- Nêu được:

+ " Sống chậm thời Covid" chính là thời kì giãn cách xã hội, giai đoạn mọi người tạm ngưng mọi công việc và lối sống xô bồ hàng ngày, ở trong nhà và hạn chế ra tiếp xúc, ra ngoài ở mức tối thiểu để phòng ngừa dịch bệnh.

+ Cuộc sống thường ngày với biết bao bộn bề, lo toan; nhịp sống hối hả, hiện đại kéo theo lối sống gấp gáp, vội vã,… khiến con người ta coi nhẹ, lãng quên những giá trị quan trọng, thiêng liêng của cuộc sống

mỗi con người đó là tình cảm gia đình, tình người,…
- Phân tích:

+ Tình cảm gia đình: những bữa cơm gia đình quý giá đầy đủ thành viên; bố mẹ có thời gian dạy bảo, chia sẻ, vui đùa cùng con cái; …gia đình được sum vầy và gắn kết hơn bao giờ hết

+ Tình người trong đại dịch: không chỉ lo lắng cho sức khỏe của bản thân và gia đình mà còn vì sức khỏe cộng đồng, mọi người cùng có ý thức phòng ngừa sẽ góp phần đẩy lùi dịch bệnh cho toàn xã hội: cây gạo ATM ra đời, khẩu trang phát miễn phí, quyên góp ủng hộ khu cách li,…những việc làm đầy nhân văn, ấm áp…

- Rút ra bài học cho bản thân: thương yêu, quý trọng gia đình; sống chan hòa, nhân ái với mọi ngươi xung quanh,…

Câu 21. Suy nghĩ của em về hiện tượng *chơi điện tử thái quá* ở học sinh hiện nay?

Gợi ý:

+ Trò chơi điện tử: là những trò chơi giải trí trên máy tính, điện thoại thông minh có kết nối mạng Internet

+ Một số lợi ích của việc chơi điện tử: là phương tiện giải trí, giải tỏa áp lực căng thẳng sau những giờ học mệt mỏi, giảm stress,…

+ Biểu hiện chơi điện tử thái quá: các quán Internet mọc lên rất nhiều, rất đông học sinh chơi, nhiều bạn ngồi hàng giờ hàng ngày trước màn hình vi tính, mê mẩn với những trò chơi trên máy, bỏ học chơi điện tử…

+ Nguyên nhân: do bố mẹ không quan tâm; do buồn, do bạn bè rủ rê; do không tự chủ được bản thân…

* Một số tác hại của trò chơi điện tử:

+ Bỏ bê học hành, hủy hoại tương lai của bản thân…

+ Gây mất tập trung; cuốn con người vào thế giới ảo…

+ Ảnh hưởng sức khỏe (bị bệnh tâm thần, suy giảm trí nhớ, loạn thần,

mắt cận thị, người mệt mỏi…)

+ Làm buồn lòng cha mẹ, thầy cô…; Tốn thời gian và tiền bạc…

+ Ảnh hưởng nhân cách: lừa dối, trộm cắp tiền bạc, tài sản để có tiền chơi điện tử; tâm hồn bị đầu độc bạo lực hoặc các hành vi sai trái khác

* Cách khắc phục:

+ Tập trung học hành, xác định được nhiệm vụ chính là học tập,…

+ Tham gia các hoạt động giải trí lành mạnh.

+ Chơi điện tử hợp lí, có giờ giấc, biết chế ngự và làm chủ bản thân..

+ Gia đình cần quan tâm và quản lý con cái…

- *Kết luận:* Trò chơi điện tử là món ăn tinh thần quen thuộc với bất kì hs nào, chúng ta cần biết khai thác điểm tốt, đừng lạm dụng thái quá…

Câu 22. Ở Palextin có hai biển hồ cùng lấy nước từ một nguồn là sông Giócđan. Nhưng các em biết không, ở biển hồ thứ nhất, nước bị ô nhiễm nghiêm trọng, không có một sinh vật nào sống sót được, nó được gọi với cái tên là biển hồ chết, sở dĩ như vậy là vì nó nhận nước rồi giữ lấy cho riêng mình chẳng trao đổi cho sông hồ nào cả. Còn biển hồ thứ hai có tên gọi là biển hồ Galile nước trong xanh, cá tôm đầy ắp, sinh vật xanh tươi. Bởi vì nó nhận nước rồi lại chia đều cho nhiều hồ và sông khác. Một sự khác nhau thật là thú vị phải không các em? (https://www.dkn.tv).

Từ câu chuyện trên gợi cho em nhớ tới thông điệp gì? Suy nghĩ của em về thông điệp đó.

- Câu chuyện trên muốn nhắc tới thông điệp "cho đi và nhận lại"

- Cho đi là sự giúp đỡ, chia sẽ với người khác về vật chất hoặc tinh thần, hoặc trao cho người khác niềm yêu thương, sự đồng cảm…

- Nhận lại là nhận được từ người khác lời cảm ơn, việc làm đền ơn đáp nghĩa hay khi làm được việc tốt cảm thấy vui vẻ, thanh thản…

- Biểu hiện của cho đi và nhận lại: sẵn sàng giúp đỡ người khác, thông cảm, đồng cảm, mong muốn đem lại niềm vui cho người khác…

- Ý nghĩa: giúp chúng ta sống thanh thản, vui vẻ, gặp nhiều may mắn trong cuộc sống, nhận được sự tin yêu kính trọng của mọi người, là cơ sở để xây dựng mối quan hệ xã hội tốt đẹp, lành mạnh…

- Bên cạnh đó chúng ta cần lên án, phê phán những biểu hiện của lối sống ích kỉ, thờ ơ, vô cảm của một số người trong xã hội hiện nay…

- Để luôn biết cho đi và nhận lại chúng ta tích cự học tập, rèn luyện đạo đức tu dưỡng lối sống, kêu gọi mọi người cho đi để nhận lại thật nhiều bởi cho đi cũng chính là đã nhận lại. Đồng thời lên án, phê phán những biểu hiện sống vô cảm,ích kỉ..

Câu 23. Có ý kiến cho rằng: một số người trong xã hội hiện đại đang bị "cầm tù" bởi chính chiếc điện thoại thông minh của họ. Quan điểm của em về ý kiến trên?

HS hoàn toàn có thể trình bày quan điểm theo nhiều hướng khác nhau.
- Khẳng định con người hiện đại sử dụng điện thoại thông minh một cách tự do, chủ động, phát huy hết tính năng, tiện ích của nó phục vụ cho cuộc sống và công việc của bản thân, không bị "cầm tù" bởi điện thoại.
- Khẳng định một thực trạng phổ biến hiện nay hiện nay là con người sử dụng điện thoại thông minh quá nhiều dẫn đến bị lệ thuộc bởi nó và bị nó "cầm tù".
- Hoặc bày tỏ về quan điểm riêng tính hai mặt của vấn đề.
+ Bài học nhân thức về hành động:
- Điện thoại di động là thiết bị công nghệ không thể thiếu trong cuộc cách mạng 4.0 hiện nay, là phương tiện giúp con người kết nối với thế giới, trở thành công dân toàn cầu.
- Tuy nhiên, khi con người,đặc biệt người trẻ không chú trọng con đường phát triển cá nhân bằng nổ lực, tìm tòi, nghiên cứu, học hỏi và rèn luyện các kỷ năng trong môi trường trải nghiệm thực sự của cuộc sống mà chỉ chăm chú vào điện thoại và lệ thuộc bởi nó thực sự vô cùng tai hại. Khi đó điện thoại thông minh thiết bị dùng để phát triển lại trở thành nguồn gốc của sự nô lệ và nghuyên nhân bên trong của sự trống rỗng và thiểu năng trí tuệ.
- Liên hệ bản thân...

Câu 24. Vừa qua trên trang facebook của chị Nguyễn Uyên đã đăng tải một đoạn clip dài 3 phút ghi lại hình ảnh của hàng trăm học sinh của trường THPT chuyên Lê Hồng Phong thành phố Hồ Chí Minh cúi đầu chào bác bảo vệ mỗi sáng đến trường. Suy nghĩ của em về hành động trên?
- Khẳng định: Hành động cúi đầu là cách ứng xử thay cho lời chào. (0.5đ)
-Hành động thể hiện nét đẹp văn hóa của người VN (0.5đ)
- Hành động đó là hành động đẹp, tốt chúng ta cần noi theo... (0.5đ)

- Biểu hiện của lời chào trong cuộc sống hàng ngày (Cái gật đầu, một lời hỏi thăm, một nụ cười... dành cho mọi đối tượng, không chỉ đối với thầy cô giáo, bố mẹ mà ngay cả với những người khác như bác bảo vệ, chị lao công...) (0.5đ)
- Ý nghĩa của lời chào hỏi trong cuộc sống hàng ngày:
+ Đối với cá nhân: Hoàn thiện nhân cách, cảm thấy vui vẻ, hạnh phúc và được mọi người yêu quý... (0.5đ)
+ Đối với XH: XD mối quan hệ tốt đẹp giữa người với người... (0.5đ)
-Phản đề: Thực trạng hiện nay khi đạo đức XH đang có biểu hiện đi xuống, đó là sự thờ ơ, vô cảm, là chào hỏi miễn cưỡng... thì hình ảnh về học sinh trường THPT Lê Hồng Phong càng có ý nghĩa sâu sắc. (0.5đ)
- Hành động của cá nhân, gia đình, XH ...góp phần giáo dục đạo đức cho thế hệ trẻ về cách ứng xử văn minh... (0.25đ)
- Liên hệ bản thân em... (0.25đ)

Câu 25. Ngày 17/1/2021 tại Hà Nội diễn ra một sự kiện – "Chủ nhật đỏ". Em biết gì về sự kiện này?

- Với chủ đề "Hiến máu cứu người - Sinh mệnh của bạn và tôi" (0.5đ)
- Đã trở thành ngày hội hiến máu thường niên, thu hút nhiều cơ quan, đơn vị và cá nhân cùng chung tay chia sẻ giọt máu hồng vì những người bệnh cần truyền máu. (0.5đ)
- Chủ nhật Đỏ đã thành sự kiện mang đậm ý nghĩa nhân văn, tô đậm triết lý sống nhân ái người Việt Nam. (0.5đ)
-Nhằm khắc phục tình trạng khan hiếm máu cho cấp cứu và điều trị dịp Tết Nguyên đán. (0.5đ)
- Chủ nhật Đỏ sẽ góp phần tiếp sức cho rất nhiều người bệnh đang cần máu cấp cứu, điều trị trong giai đoạn cao điểm thiếu máu này. (0.5đ)
- Chủ nhật Đỏ nhận được sự quan tâm của các bộ, ban, ngành, đặc biệt là sự vào cuộc của 40 tỉnh/thành phố trong cả nước. (0.5đ)
- Đã trở thành một thương hiệu của tình yêu thương, những giọt máu nghĩa tình của giới trẻ nói riêng và cộng đồng xã hội nói chung gửi đến người bệnh

Câu 26. Tiếng gọi của tình dân tộc, nghĩa đồng bào - Mệnh lệnh từ trái tim, chúng tôi lên đường.

(Nguồn Internet)

Suy nghĩ của em trước hành động đẹp hướng về miền trung yêu thương trong đợt lũ lụt vừa qua.

.- Nêu được thực trạng của thiên tai xảy ra tại miền trung trong thời gian

vừa qua đã làm thiệt hại người, tài sản của nhà nước và nhân dân…
- Khẳng định được tiếng gọi của tình dân tộc, nghĩa đồng bào - Mệnh lệnh từ trái tim là những hành động đẹp thể hiện lòng nhân ái, sẻ chia, đoàn kết, đồng lòng đồng sức, yêu thương, giúp đỡ trước hoàn cảnh nỗi đau đó.

- Những biểu hiện việc làm cụ thể:
+ Lãnh đạo của Đảng….(Nêu dẫn chứng)
+ Hai miền Nam Bắc ủng hộ: "Nồi cơm nhân ái, bát cháo tình thương" …(Nêu dẫn chứng)

-Bày tỏ cảm xúc trước hành động đẹp hướng về miền trung yêu thương: Là những hành động luôn thể hiện tinh thần đầy trách nhiệm; luôn thể hiện sự đồng cảm sẻ chia, đoàn kết tương trợ, yêu thương con người , tương thân tương ái …Đó là truyền thống tốt đẹp của dân tộc ta.

- Một số biểu hiện trái với phẩm chất đạo đức trên là vô cảm, thờ ơ, vô trách nhiệm…+ Dẫn chứng…
-> Cần lên án phê phán hành động trái với đạo đức trên.

- Trách nhiệm của Đảng nhà nước, nhân dân và bản thân …

Câu 27: "Biến cố dịch bệnh Covid-19 đã trở thành vấn nạn toàn cầu, khắp thế giới đang trải qua những giờ phút mà sự sinh tử chỉ còn là rủi may … Và trong bối cảnh đó, Covid-19 lại mang đến cho chúng ta những bài học giá trị. Cuộc sống thật kỳ lạ nhiệm mầu, trong nguy có cơ, trong khổ đau luôn nhú mầm hạnh phúc. Mong những ngày buộc phải sống chậm, cho chúng ta nhiều giá trị sâu xa, những bài học đáng giá mà chỉ có trong biến cố ta mới có cơ hội nhận ra" đó là tình cảm gia đình, tình người trong đại dịch.

(Trích: "Sống chậm thời Covid", Tạp chí Sức Khỏe)

Suy nghĩ của em về tình cảm gia đình, tình người mà Sống chậm thời Covid mang lại?

- Khẳng định:

+ Đại dịch Covid-19 gây ra nhiều hậu quả, tổn thất nặng nề,…

+ Trong bối cảnh đó, Covid lại mang đến cho chúng ta những bài học giá trị mà cuộc sống bận rộn thường ngày khiến ta lãng quên hay không nhận ra: tình cảm gia đình, tình người trong đại dịch,…

- Nêu được: " Sống chậm thời Covid" chính là thời kì giãn cách xã hội, giai đoạn mọi người tạm ngưng mọi công việc và lối sống xô bồ hàng

ngày, ở trong nhà và hạn chế ra tiếp xúc, ra ngoài ở mức tối thiểu để phòng ngừa dịch bệnh.

- Cuộc sống thường ngày với biết bao bộn bề, lo toan; nhịp sống hối hả, hiện đại kéo theo lối sống gấp gáp, vội vã,… khiến con người ta coi nhẹ, lãng quên những giá trị quan trọng, thiêng liêng của cuộc sống mỗi con người đó là tình cảm gia đình, tình người,…
- *Phân tích:* + Tình cảm gia đình: những bữa cơm gia đình quý giá đầy đủ thành viên;bố mẹ có thời gian dạy bảo, chia sẻ, vui đùa cùng con cái; …gia đình được sum vầy và gắn kết hơn bao giờ hết.

+ Tình người trong đại dịch: không chỉ lo lắng cho sức khỏe của bản thân và gia đình mà còn vì sức khỏe cộng đồng, mọi người cùng có ý thức phòng ngừa sẽ góp phần đẩy lùi dịch bệnh cho toàn xã hội; cây gạo ATM ra đời, khẩu trang phát miễn phí, quyên góp ủng hộ khu cách li,…những việc làm đầy nhân văn, ấm áp…
- Rút ra bài học cho bản thân: thương yêu, quý trọng gia đình; sống chan hòa, nhân ái với mọi ngươi xung quanh,…

Câu 28. "... Do công việc, học hành bận rộn, quan hệ gia đình ngày càng lỏng lẻo hơn. Bữa cơm chung thiếu vắng những thành viên, người lớn tuổi cảm thấy cô đơn, trẻ nhỏ dán mắt vào màn hình, giao tiếp ảo nhiều hơn. ..

Tuy nhiên, dù gia đình truyền thống hay hiện đại, dù có những biến đổi nhất định nhưng sự đùm bọc yêu thương chăm sóc lẫn nhau vẫn là vĩnh cửu, vẫn là những giá trị truyền thống tốt đẹp có sức sống lâu bền...là hành trang quý giá cho các thế hệ con người Việt Nam cần được giữ gìn và phát huy".

(Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam ngày 17 tháng 12 năm 2020)
Suy nghĩ, hành động của em từ thực trạng và quan điểm trên.

*Suy nghĩ:

-Một bộ phận nhỏ các gia đình do áp lực cuộc sống, sự phát triển của xã hội... làm con người bận rộn với công việc cá nhân, ít có thời gian quan tâm, chăm sóc nhau.
VD: không ăn cơm cùng nhau, thường xuyên vắng nhà, có lối sống tách biệt...
->hậu quả:

+ Thiếu sự gắn kết, hiểu biết về nhau làm mất dần tình thương, sự đồng

cảm, chia sẻ.
+ Dễ xảy ra mâu thẫu, xung đột làm gia đình không hạnh phúc, gia tăng tỷ lệ ly hôn hay bạo lực gia đình.

+ Tạo nên một môi trường không tin cậy, không an toàn cho các thành viên, ảnh hưởng nhân cách, sức khỏe, lối sống, công việc học tập...

+ Làm xã hội kém phát triển...

- Trong thực tế, tình cảm, giá trị gia đình luôn luôn bền vững. Đa số các gia đình biết thích nghi với thời đại. Kết hợp hài hòa giữa công việc, học tập, các mối quan hệ xã hội với gia đình.

VD: Sống chung với ông bà, chăm lo sức khỏe, học tập, bữa ăn, biết nhường nhịn, chia sẻ, đi du lịch cùng nhau..

->kết quả:

+ Mọi người gắn kết, yêu thương, có sự đồng cảm, sẻ chia.

+ Gia đình ít mâu thuẫn, sống hòa thuận, hạnh phúc

+ Là môi trường tốt hình thành nhân cách, động lực cho các thành viên vươn lên học tập, lđ, công tác tốt.

+ Góp phần thúc đẩy sự phát triển của XH...

*Hành động:
- Đề nghị nhà nước, xã hội:
+ Tuyên truyền, tôn vinh truyền thống gia đình, lên án, phê phán, có những hình thức xử lý các hành vi làm tổn hại gia đình...
-Mong muốn, đề nghị bố mẹ, ông bà:
+ Dành thời gian quan tâm, lắng nghe, chia sẻ cùng con cái, có lối sống chuẩn mực để con cái noi theo, tự hào...
-Bản thân:
- Nỗ lực học tập, tu dưỡng đạo đức.
- Biết quan tâm, yêu thương, kính trọng ông bà, cha mẹ , người thân.
- Hỗ trợ, giúp đỡ gia đình những công việc vừa sức.
- Biết tìm cách xoa dịu, kết nối các thành viên khi có mâu thuẫn xảy ra.
- Không đồng tình, lên án với việc làm trái đạo đức, PL. Tư vấn cho người thân những điều đúng đắn, khéo léo ngăn chặn khi họ làm việc xấu.
- Không oán than, vô lễ với người thân hay tự ti về hoàn cảnh gia đình-> nỗ lực vươn lên và tự hào...

Câu 29: Trước tình hình dịch bệnh Covid – 19 và bão lũ miền trung, báo Đại Đoàn Kết ra ngày 28/10/2020 có viết:

"…Cũng trong lúc khó khăn, lại thắp sáng tình nghĩa đồng bào chia ngọt sẻ bùi. Chúng ta nên gọi những phẩm chất dân tộc ngời sáng như thế là sức mạnh mềm…
Bất cứ ai có tấm lòng từ thiện đều đáng trân trọng, chưa kể rằng có nhiều việc mà các cơ quan, tổ chức và các cá nhân đang làm không phải ai cũng hiểu và tường minh. Bão lũ, dịch bệnh có khi không làm chúng ta gục ngã mà chính việc sẵn sàng phê phán, xoi mói, chỉ trích nhau lại đang làm cho chúng ta yếu đi…"

Hiểu biết và hành động của em từ thực trạng trên.

*Hiểu biết: Thực tế cho thấy hai xu hướng:
1.Tinh thần dân tộc: yêu nước, yêu thương con người, đoàn kết tương trợ…

Cụ thể:

- Sự vào cuộc của đảng, nhà nước, các đoàn thể: chỉ thị, các vị lãnh đạo,các chiến sỹ quân đội…

- Nhân dân các địa phương: chấp hành quy định cách ly, ủng hộ lương thực, thực phẩm, tiền…

- Nêu một số minh chứng:

+ Trong Covid: các bác sỹ tận tình chữa bệnh, quân đội xây dựng khu cách ly, ủng hộ chữa bệnh như: doanh nhân Phạm Nhật Vượng, ca sỹ Hà Anh Tuấn…
+ Trong lũ lụt: khảo sát, tìm kiếm, cứu trợ. Nhiều vị tướng và các chiến sỹ đã hy sinh, kiều bào trong và ngoài nước: ca sỹ Thủy Tiên, phong trào quyên góp tiền, quần áo, bánh chưng…

=>Tạo nên sức mạnh: khống chế Covid, giải quyết hậu quả lũ lụt, giúp nhân dân ổn định cuộc sống, vun đắp thêm niềm tin, niềm tự hào…

2. Xu hướng tiêu cực:
- Không tuân thủ quy định cách ly.
- Lợi dụng để ăn chặn tiền ủng hộ.
- Xoi mói những hoạt động từ thiện, nói xấu Đảng, nhà nước…
- Một số VD chứng minh: bệnh nhân 17, 1342, giả danh từ thiện…
=> hậu quả: mất niềm tin, ND phẫn nộ, làm xấu hình ảnh…

*Hành động:
- Góp phần tuyên truyền, lan tỏa những việc làm tốt đẹp.
- Lên án, phê phán những hành vi trái đạo đức, PL.
- Thực hiện tốt các quy định của PL, đặc biệt về covid 19.
- Tự giác tham gia các hoạt động của tập thể về phòng chống dịch bệnh và các lĩnh vực khác.
- Biết đoàn kết, yêu thương với mọi người xung quanh.
- Nỗ lực học tập để tiếp nối truyền thống cha ông…

Câu 30. "Chưa bao giờ như bây giờ hai tiếng Việt Nam lại trở nên thiêng liêng tha thiết, trở thành điểm tựa tinh thần, trở thành nơi an toàn của con người trước đại dịch toàn cầu… không chỉ kiều bào, du học sinh mà cả những du khách quốc tế..." (*Theo báo GD&TĐ ngày 22/3/2020*)
Cảm nhận của em về tinh thần đoàn kết của dân tộc trước dịch bệnh Covid-19?

	- Giới thiệu, dẫn dắt về tinh thần đoàn kết dân tộc: Tinh thần đoàn kết dân tộc là truyền thống quý báu của người Việt Nam, trải qua bao thế hệ, lịch sử. Tinh thần ấy cho đến nay vẫn luôn được kế thừa và phát huy trong xã hội. Và, trong trận đại dịch COVID-19 vừa qua, tinh thần ấy lại được thắp sáng, trở thành phong trào vô cùng rộng lớn, mạnh mẽ.	0,5
	- Giải thích về tinh thần đoàn kết dân tộc: Tinh thần đoàn kết chính là tình yêu thương giữa người với người, sống có trách nhiệm với cộng đồng, sẵn sàng giúp đỡ, ra tay cứu người trong lúc hoạn nạn. Tình thần ấy được mô tả qua nhiều câu ca dao, tục ngữ ngàn xưa của ông bà ta: "Bầu ơi thương lấy bí cùng/ Tuy rằng khác giống nhưng chung một dàn" hay "Nhiễu điều phủ lấy giá gương/ Người trong một nước phải thương nhau cùng…"	0,5
	- Vai trò, sức mạnh, ý nghĩa của tinh thần đoàn kết dân tộc: Đoàn kết dân tộc tạo nên sức mạnh to lớn đối với thời cuộc đất nước, là việc nên làm, giúp gắn kết con người với con người trong một xã hội. Tinh thần đoàn kết dân	0,5

	tộc khiến con người biết bao dung, biết cách cho, nhường nhịn và sẻ chia. Tinh thần đoàn kết giúp đem lại cuộc sống hòa bình, tốt đẹp. Mỗi người biết cách nhìn cuộc sống một cách tích cực hơn. Chúng ta có thể nhìn thấy truyền thống dân tộc ấy được phát huy trong tình hình chống "giặc" COVID-19.	
	- Dẫn chứng, chứng minh hành động cụ thể: + Dịch bệnh COVID-19 đã càn quét, gây ảnh hưởng về sức khỏe, kinh tế của nhiều quốc gia trên thế giới. Là một nước nằm trong vùng ảnh hưởng của dịch bệnh, Việt Nam đã có những cách xử lý tuyệt vời, làm thế giới thán phục. Có thể nói, chính nhờ sức mạnh của tinh thần đoàn kết đã giúp đất nước ta bước đầu chiến thắng trên mặt trận chống virus SARS-CoV2. + Ngay từ lúc dịch bệnh bùng phát, giữa bối cảnh nhiều quốc gia hoang mang lo lắng, chính phủ nước ta đã có động thái quyết tâm, thể hiện trách nhiệm bảo vệ, giúp đỡ công dân, tạo điều kiện đón họ trở về từ vùng dịch. Phương ngôn của Thủ tướng chính phủ lúc đó chính là "Việt Nam quyết tâm không để ai bị bỏ lại phía sau, trong cuộc chiến chống dịch bệnh COVID-19". + Các hoạt động thiện nguyện, "lá lành đùm lá rách", giúp đỡ người có hoàn cảnh khó khăn. Dịch bệnh COVID-19 đã càn quét, gây ảnh hưởng về sức khỏe, kinh tế của nhiều quốc gia trên thế giới. Là một nước nằm trong vùng ảnh hưởng của dịch bệnh, Việt Nam đã có những cách xử lý tuyệt vời, làm thế giới thán phục. Có thể nói, chính nhờ sức mạnh của tinh thần đoàn kết đã giúp đất nước ta bước đầu chiến thắng trên mặt trận chống virus SARS-CoV2. +Trong thời gian cách ly, nhiều nhóm thiện nguyện đã tổ chức địa điểm phát đồ ăn, nước uống. Hay ở Sài Gòn, những tiệm kinh doanh ăn uống tự nguyện đóng của, tập trung phục vụ nấu cơm chay ngày 2 bữa, phát cho dân nghèo; sự hi sinh của các bác sĩ tuyến đầu chống dịch COVID-19; học sinh, sinh viên các trường đại học phát khẩu trang, nước rửa tay cho người dân…	0,5 0,5 0,5 0,5
	- Phê phán những hành động xấu:	1,0

	Bên cạnh những việc làm tốt đẹp, thể hiện tinh thần đoàn kết đó, có không ít trường hợp ích kỉ, lợi dụng tình hình dịch bệnh để trục lợi cá nhân. + Nâng mức giá khẩu trang, dung dịch rửa tay lên cao để kiếm chác lợi nhuận. + Tệ hại hơn nữa là kinh doanh khẩu trang giả, không rõ nguồn gốc xuất xứ. + Tung tin đồn thất thiệt về dịch bệnh, gây hoang mang dư luận…	
	- Liên hệ bản thân về phát huy tinh thần đoàn kết: Qua những hành động tốt đẹp, ý nghĩa đó giúp ta thêm yêu, tự hào về dân tộc hơn. Là người con của Việt Nam, chúng ta cần nhắc nhở bản thân phải giữ gìn và nhân rộng tinh thần ấy.	

Câu 31. Hãy phát biểu ý kiến của anh chị về mục đích học tập do UNESCO đề xướng:"Học để biết, học để làm, học để chung sống, học để tự khẳng định mình".

1. Mở bài:

- Con người ai cũng trải qua việc học, nhưng không phải ai cũng có ý thức xác định mục đích đúng đắn của việc học.

- Mỗi thời đại, con người có mục đích học tập không giống nhau. Tổ chức UNESCO đã đề xướng... nhằm xác định mục đích học tập có tính toàn cầu.

2. Thân bài:

a. Giải thích và làm rõ từng nội dung trong đề xướng của UNESCO:

Học để biết:

- Học là quá trình tiếp thu tri thức từ sách vở, trường học, từ thực tế cuộc sống "trường đời".

- "Học để biết" tiếp thu, mở mang, có thêm kiến thức về đời sống, tự nhiên, xã hội và con người...

- Nhờ học, con người có những hiểu biết phong phú, tự làm giàu kho tri thức khoa học của mình, tạo được vốn sống sâu sắc...

- Con người có khả năng hiểu biết về bản chất con người và tự nhận thức bản thân, "biết người", "biết mình",...

* Học để làm:

- "Học để làm" là vận dụng kiến thức có được vào thực tế cuộc sống.

- Làm để tạo ra những giá trị vật chất, tinh thần phục vụ nhu cầu cuộc sống

- Học mà không làm thì kiến thức có được không có ích, không bền vững, không được sàng lọc.

* Học để chung sống:

- "Chung sống" là khả năng hòa nhập xã hội, kĩ năng giao tiếp, ứng xử... để tự thích nghi với mọi môi trường sống, các quan hệ phức tạp của con người...

- "Con người là tổng hòa những mối quan hệ xã hội". Bản chất, giá trị, nhân cách của con người được hình thành, nuôi dưỡng, khẳng định, thử thách trong các mối quan hệ đó.

* Học để tự khẳng định mình:

- "Tự khẳng định mình" là tạo được vị trí, chỗ đứng vững vàng trong xã hội, thể hiện sự tồn tại có ý nghĩa của cá nhân mình

- Mỗi người có cơ hội khẳng định tri thức mình tích lũy được; khẳng định khả năng lao động, sáng tạo; khẳng định nhân cách, phẩm chất...

b. Bàn bạc, mở rộng vấn đề:

- Nội dung đề xướng về mục đích học tập của UNESCO thật sự đúng đắn, đầy đủ, toàn diện.

- Mục đích học tập này thực sự đáp ứng, hoàn toàn phù hợp với yêu cầu giáo dục, đào tạo con người trong thời đại ngày nay.

- Từ mục đích học tập đúng đắn này, mỗi người học thấy rõ những sai lầm nhận thức về việc học: học không có mục đích; coi việc học là thực hiện nghĩa vụ với người khác; học vì bằng cấp; học vì thành tích; học mà không có khả năng làm, không biết chung sống,...

- Mục đích học tập giúp con người, xã hội điều chỉnh được nhận thức về thời gian học

* Mục đích học tập này giúp người học:

- Xác định rõ mục đích, động cơ và thái độ học tập.

- Ra sức học tập và rèn luyện, trang bị kiến thức về mọi mặt để có trình độ chuyên môn vững vàng, có khả năng hội nhập quốc tế.

- Học phải đi đôi với hành để khẳng định mình. Sống có ích cho cuộc đời

và cho gia đình, xã hội.

3. Kết bài:

- Khẳng định vai trò của học tập: học để không bị ngu dốt, nghèo nàn và lạc hậu. Học để khẳng định sự thành đạt của cá nhân và sự tiến bộ của nhân loại.

- Liên hệ bản thân: Đã xác định được mục đích đúng đắn cho việc học của mình chưa? Cần phải làm gì để đạt được mục tiêu ấy?

Câu 32. Trong văn bản " Cổng trường mở ra", Lý Lan viết: Mẹ sẽ đưa con đến trường, cầm tay con dắt qua cánh cổng, rồi buông tay con mà nói: Đi đi con, hãy can đảm lên, thế giới này là của con.

Suy nghĩ của em về tự lập và chủ động trong hoà nhập với thế giới xung quanh.

- Khẳng định được tình yêu thường, đùm bọc, sự dìu dắt nâng đỡ của gia đình (Bố mẹ) là rất cần thiết cho mỗi con người...

- Tuy nhiên, tự lập và chủ động rất cần thiết và quan trọng đối với mỗi cá nhân

- Tự lập và chủ động là tự làm lấy, tự giải quyết công việc, tự lo liệu, tạo dựng cuộc sống của mình mà không trông chờ, dựa dẫm vào người khác... tích cực thực hiện, không chờ đợi, không phụ thuộc hoàn cảnh thì đó chính là chủ động, mức độ cao hơn của tự lập…

- Ý nghĩa:

+Tự lập và chủ động giúp chúng ta có ý thức rèn luyện để hoàn thiện bản thân. Sự chủ động giúp chúng ta vươn lên, thích nghi với hoàn cảnh, vượt qua mọi thử thách, không gục ngã lùi bước trước thử thách.

+Trong bối cảnh cuộc sống hiện đại, tự lập và chủ động là chìa khóa giúp mỗi cá nhân phát triển, không lệ thuộc, phát huy tính sáng tạo. Có như vậy mới đến được ánh sáng của thành công.

- Nêu và phân tích được tấm gương điển hình có sức lan toả trong cộng động xã hội về sự tự lập và chủ động

- Bên cạnh đó vẫn còn những biểu hiện trái với tự lập, chủ động như ngại khó, ngại khổ, ỷ lại....ví dụ minh hoạ

- Giải pháp để rèn luyện tính tự lập, chủ động

+ Phải có mục tiêu, ước mơ

+ Lập kế hoạch để thực hiện bằng rèn luyện tự lập từ những điều nhỏ nhất trong cuộc sống hàng ngày.

+ Học hỏi, noi gương, học tập những tấm gương tự lập

+ Phê phán những biểu hiện thiếu tự lập trong cuộc sống....

- Liên hệ bản thân